

๑๗๒.๑๗๒
พ ๒๖๑ ก
ร.๓

การพัฒนานักศึกษา ตามความคิดเห็นของอาจารย์และการประเมินตนเอง
ของนักเรียน นักศึกษา นาฏศิลป์ชั้นกลางและชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ

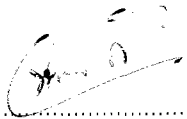
ปริญญานิพนธ์
ของ
นริรัตน์ วิจิตรแก้ว
๒

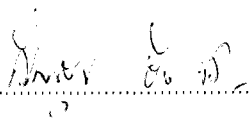
๒๐ พ.ค. ๒๕๔๒

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา
มีนาคม ๒๕๔๒
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

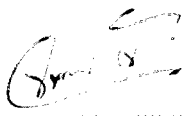
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก การอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

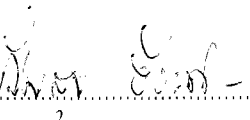
คณะกรรมการควบคุม

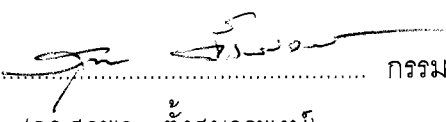

..... ประธาน
(ดร.จารุวรรณ สุกุลคุ)

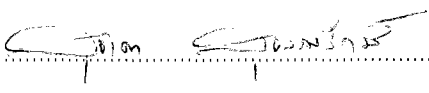

..... กรรมการ
(ดร.สมสุข ชีระพิจิตร)

คณะกรรมการสอบ

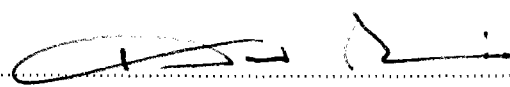

..... ประธาน
(ดร.จารุวรรณ สุกุลคุ)

..... กรรมการ
(ดร.สมสุข ชีระพิจิตร)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร.สุวพร ตั้งสมวรวงษ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ 1๒ เดือนมีนาคม พ.ศ.2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากคณาจารย์ ภาควิชา การอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ได้ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องจาก ดร.จารุวรรณ สกุลคู่ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ดร.สมสุข ธีระพิจิตร กรรมการควบคุม ปริญญานิพนธ์ และได้รับความช่วยเหลือจาก ดร.สุพร ตั้งสมรพงษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์ ที่กรุณาให้เกียรติเป็นกรรมการ ในการสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาดังกล่าว จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สัจกุล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อ้อมเดือน สดมนิ, ดร.สิริชัยชาญ พักจำรูญ, ดร.สุพร ตั้งสมรพงษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพที่อนุเคราะห์และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และอาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณ เพื่อน ๆ พี่น้อง ภาควิชาการอุดมศึกษา ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจเสมอมา

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกถึงพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ พี่น้องของผู้วิจัยที่ได้เมตตา ให้ความอุปการะทั้งในด้านกำลังใจ และกำลังทรัพย์ สนับสนุนการศึกษาตลอดมา พระคุณนี้หาที่เปรียบมิได้

นริรัตน์ วิจิตรแก้ว

บทที่	สารบัญ	หน้า
1 บทนำ		1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
	สมมติฐานของการวิจัย	6
	ความสำคัญของการวิจัย	6
	ขอบเขตของการวิจัย	6
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง		10
	ลักษณะนักศึกษาและวัฒนธรรมในสถาบันของนักศึกษา	10
	สถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนานักศึกษา	16
	ความหมายของการพัฒนานักศึกษา	20
	แนวทางการพัฒนานักศึกษา	20
	ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษา	27
	วิทยาลัยนาฏศิลป์กับการพัฒนานักศึกษา	47
	การจัดการศึกษาศิลปวัฒนธรรม	50
	การจัดระบบการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์	54
3 วิธีดำเนินการวิจัย		56
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	57
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
	การวิเคราะห์ข้อมูล	61
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	63

บทที่	หน้า
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	65
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	65
การวิเคราะห์และการแปลความหมายข้อมูล	65
ตอนที่ 1 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับ การพัฒนานักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ.....	66
ตอนที่ 2 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของ นักเรียน นักศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป กรุงเทพ.....	77
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ และนักเรียน นักศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ.....	88
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	95
ความมุ่งหมายของการวิจัย	95
วิธีดำเนินการวิจัย	95
การวิเคราะห์ข้อมูล	96
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	96
อภิปรายผลการวิจัย	105
ข้อเสนอแนะ	123
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	124
บรรณานุกรม	125
ภาคผนวก	134
ประวัติย่อของผู้วิจัย	151

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของอาจารย์ จำแนกตามภาควิชา	57
2	จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างของนักเรียน นักศึกษา จำแนก ตามระดับการศึกษา และชั้นปี	57
3	จำนวนแบบสอบถามของอาจารย์ที่ได้รับคืน	60
4	จำนวนแบบสอบถามของนักเรียน นักศึกษา ที่ได้รับคืน	60
5	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา	60
6	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน นักศึกษา จำแนกตามตัวแปร ที่ศึกษา	61
7	ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ด้านการพัฒนา ความสามารถของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ	66
8	ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ด้านการพัฒนาอารมณ์ของ นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ	67
9	ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ด้านการพัฒนาความเป็นตัว ของตัวเอง ของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ	68
10	ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ	69
11	ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ด้านการพัฒนาความมี เอกลักษณ์ของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ	70
12	ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ด้านการพัฒนาเป้าหมาย ในชีวิตของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ	72
13	ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ด้านการพัฒนาบุรณการ ของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ	73
14	ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ด้านความต้องการ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ	74

15	ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาด้านการพัฒนา ความสามารถของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ	77
16	ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา ด้านการพัฒนา อารมณ์ ของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ	78
17	ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา ด้านการพัฒนา ความเป็นตัวของตัวเองของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ	79
18	ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา ด้านการพัฒนา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ	80
19	ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา ด้านการพัฒนา ความมีเอกลักษณ์ ของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ	82
20	ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา ด้านการพัฒนา เป้าหมายในชีวิต ของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ	83
21	ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา ด้านความการพัฒนา บูรณาการ ของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ	84
22	ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา ด้านความต้องการ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนา ของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ	85
23	เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ จำแนกตามเพศ	88
24	เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ จำแนกตามอายุราชการ	89
25	เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ จำแนกตามภาควิชา	90
26	เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ เกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา จำแนกตามเพศ	91

27	เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ เกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา จำแนกตามระดับชั้นปี	92
28	เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ เกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา จำแนกตามสาขาวิชา	93
29	ทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นในการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ด้านการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง จำแนกตามสาขาวิชา	94

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ขั้นของการเรียนรู้โดยการเลียนแบบ	32
2 ส่วนประกอบของการเรียนรู้ ขั้นการรับมาซึ่งการเรียนรู้	32
3 กระบวนการในการเรียนรู้โดยการสังเกต	33
4 แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากร	49
5 แผนภูมิแสดงระดับชั้นและชื่อหลักสูตรที่ใช้ในแต่ละระดับชั้น	53
6 แผนภูมิแสดงความต่อเนื่องของการศึกษาระหว่างวิทยาลัยนาฏศิลป์ กับสถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษาทั่วไป	55

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในการพัฒนาประเทศทุกระยะที่ผ่านมา มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยใช้กระบวนการให้การศึกษามาโดยตลอด แต่เป้าหมายของการพัฒนาประเทศเน้นที่ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ อันเป็นเหตุให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความเจริญก้าวหน้าไม่ทันกับความเจริญก้าวหน้าของการพัฒนาการด้านเศรษฐกิจ แต่โลกยุคโลกาภิวัตน์ จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพสูง ดังนั้นกระบวนการให้การศึกษาก็ยังเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (บรรจง ชูสกุลชาติ, 2538 : 8) การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งความรู้ความสามารถและสติปัญญาเพียงพอที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า แต่การศึกษาตามหลักสูตรนั้นเป็นเพียงการพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาการ แท้จริงแล้วจุดหมายปลายทางของการศึกษามีใช้เพียงเพื่อความสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรที่กำหนดไว้แต่เพียงอย่างเดียว หากแต่สถานศึกษายังมีหน้าที่ต้องพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้เกิดขึ้นในตัวนักศึกษาด้วย หรืออาจจะกล่าวว่า นอกจากนักศึกษาจะมีความรู้ความสามารถทางวิชาการแล้ว ยังจะต้องมีบุคลิกภาพและจริยธรรมที่เหมาะสมด้วย (มนตรี แย้มกสิกร, 2534 : 1) การศึกษาจึงมิใช่เพียงการใช้ชีวิตระยะเวลาหนึ่งในสถานศึกษาเท่านั้น แต่เป็นเสมือนปัจจัยในการดำรงชีวิตที่ทุกคนต้องแสวงหาและเพิ่มพูนอยู่ตลอดเวลา เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว หน้าที่การงาน ตลอดจนความก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศ ยิ่งในยุคสมัยนี้ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตลอดจนรูปแบบการใช้ชีวิตและวัฒนธรรมใหม่ ๆ มาสู่สังคมไทย การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยให้คนมีหลักคิด รู้จักใคร่ครวญ เลือกสรร ปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์และสิ่งใหม่ ๆ ที่เข้ามาสู่ชีวิตตลอดเวลา

แนวคิดนี้ตรงกับแนวนโยบายในการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคล กล่าวคือ เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ปัญญา มีความสามารถพื้นฐานในการคิด แก้ปัญหา ดำรงชีวิตปรับตัวและนำการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคตได้อย่างเหมาะสม มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตและทักษะวิชาชีพในการประกอบสัมมาอาชีพตามสภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจ สังคมและตลาดแรงงาน มีความซื่อสัตย์และตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นของ

ชาติและมีความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมนานาชาติมีการพัฒนาค่านิยมที่ถูกต้องทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตลอดจนมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 : 31) แสดงว่าการศึกษามีใช้เพียงเพื่อพัฒนาสติปัญญา เท่านั้น การพัฒนานักเรียน นักศึกษาในด้านต่าง ๆ ก็เป็นเป้าประสงค์หลักที่สำคัญดังที่ เบอร์ก (Berg. 1981 : 9-10) กล่าวว่า การพัฒนานักเรียน นักศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ สถานศึกษาควรมี รูปแบบและศูนย์พัฒนานักเรียน นักศึกษา ตลอดจนบรรจุแนวทางการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ให้เป็นวัตถุประสงค์หลักของการพัฒนานักเรียน นักศึกษาด้วย

การพัฒนานักเรียน นักศึกษา เป็นสิ่งที่สถานศึกษาถือเป็นภาระหน้าที่หลักอย่างหนึ่ง เพราะนักเรียนนักศึกษา เป็นทรัพยากรของชาติที่มีค่าสูงสุด ประเทศใดมีประชากรที่มีคุณภาพ เป็นจำนวนมาก ก็จะสามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว จากการสัมมนาของ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง เป้าหมายและทิศทางในการผลิตบัณฑิต ได้มีการ สรุปบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาประการสำคัญ คือ มุ่งผลิตบัณฑิตเพื่อความเป็นมนุษย์โดย สมบูรณ์ โดยได้กำหนดคุณสมบัติของบัณฑิตไว้ 4 ประการ ดังนี้ (ประกอบ คูปรรัตน์. 2529 : 58-79)

1. Right เป็นคนรู้จักในสิทธิของตนเองและเคารพในสิทธิพึงมีพึงได้ของผู้อื่น
2. Reason เป็นคนรู้จักเหตุผล ใช้หลักพุทธศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์ ปัญหา และการตัดสินใจบนฐานของสังขธรรม
3. Responsibility เป็นคนมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ครอบครัว การงาน และสังคม
4. Relation เป็นคนรู้จักความสัมพันธ์ โดยเฉพาะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รู้จักให้ รู้จักรับ เข้าใจความนึกคิดของผู้อื่น และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

อย่างไรก็ตามจากรายงานเรื่อง การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องในการประชุม สมัชชาการศึกษา เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2539 ได้สะท้อนความคิดเห็นจากนักคิด นักวิชาการ ศึกษาที่มาจากภาครัฐและเอกชน ตลอดจนความคิดเห็นของประชาชนว่า “ประเทศไทยกำลัง เผชิญปัญหาจากรากฐานที่สำคัญของปัญหาทั้งปวง คือ เรื่องคุณภาพคน การดำเนินงานเพื่อ พัฒนานักเรียน นักศึกษาไทย ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคม ตั้งแต่วัยแรก เกิดมาตามลำดับนั้น ขาดการเอาใจใส่ดูแลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง” (ธนาคารกสิกรไทย. 2539 : 24) และวางแผนพัฒนาคนและสังคมในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8

ได้ประมวลปัญหาของระบบการศึกษาที่เป็นมูลเหตุสำคัญทำให้นักเรียนนักศึกษาไทยขาดความ
 คิตรีเริ่ม ขาดทักษะในการวิเคราะห์แยกแยะเหตุผล คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับ
 ยังไม่เพียงพอ ไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มที่
 นักเรียน นักศึกษาจะขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ขาดสำนึกของความเป็นไทย”
 (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม. 2538 : 10)

จากข้อคิดดังกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของการศึกษาที่ต้องทำหน้าที่พัฒนา
 นักเรียน นักศึกษาให้มีคุณภาพ ดังนั้นคุณลักษณะบัณฑิตในอนาคตต้องมีการเปลี่ยนแปลง
 บัณฑิตที่มีความสามารถเพียงความจำหรือเรียนรู้จากตำราจะไม่ใช่ที่ต้องการอีกต่อไป สังคม
 ต้องการบัณฑิตที่มีความสามารถทั้งทางสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบต่อ
 ตนเองและสังคม ค้นคว้าแสวงหาความรู้ รู้จักคิด วิเคราะห์และรู้จักประยุกต์ใช้ในสถานการณ์
 จริงได้ ทั้งเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และพร้อมที่จะเป็นแกนนำให้กับสังคม (เกษม สุวรรณกุล.
 2534 : 5)

วิทยาลัยนาฏศิลป์เป็นสถานศึกษาที่รัฐจัดตั้งขึ้นเนื่องจากได้เล็งเห็นความสำคัญของ
 ศิลปวัฒนธรรมไทย ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำชาติไทยไปสู่ความเป็นปึกแผ่น แสดงถึง
 ความรุ่งเรืองและความเป็นเอกลักษณ์ของประเทศที่ต้องรักษาและสืบทอดไว้ด้วยกระบวนการทาง
 การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้วิทยาลัยนาฏศิลป์จัดการศึกษาประเภทวิชาชีวะ
 พิเศษด้านนาฏศิลป์ ดนตรี ซึ่งเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกหัด เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีวะตั้ง
 แต่เยาว์วัยและต้องฝึกฝนเป็นเวลานานปี (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 15)
 วิทยาลัยนาฏศิลป์จัดการศึกษาตามหลักสูตร 3 ระดับ คือ ระดับนาฏศิลป์ขั้นต้น หลักสูตร 3 ปี
 ระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง หลักสูตร 3 ปี และระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง หลักสูตร 2 ปี เปิดสอน 4 สาขา
 วิชา ได้แก่ สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย สาขาวิชาดุริยางค์ไทย สาขาวิชานาฏศิลป์สากล และสาขาวิชา
 ดุริยางค์สากล

ตามสภาพการณ์ปัจจุบัน ทุกสิ่งทุกอย่างเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการศึกษาที่
 ต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่และตลาดแรงงาน เพื่อให้สอดคล้องกับการแข่งขันทาง
 เศรษฐกิจ แต่หลักสูตร การเรียนการสอนของนาฏศิลป์ ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงโดย
 เฉพาะอย่างยิ่งระบบการผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไป ตลาดแรงงาน
 สำหรับผู้เรียนนาฏศิลป์จึงอยู่ในวงจำกัด และปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือนักเรียน นักศึกษา
 ไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร เนื่องจากวิทยาลัยมีภาระงานสอนและกิจกรรมการแสดงมากเกินไป
 นักเรียน นักศึกษาจะต้องเรียนวิชาตามหลักสูตรกำหนด ประมาณ 40 คาบต่อสัปดาห์ และจาก

รายงานการแสดง 3 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี 2536-2538 วิทยาลัยนาฏศิลป์มีงานการแสดง 321 ครั้ง 290 ครั้ง และ 210 ครั้ง ตามลำดับ (กองศิลปศึกษา. 2536, 2537, และ 2538 ข : ไม่มีเลขหน้า) ซึ่งจุดมุ่งหมายของกิจกรรมการแสดงที่แท้จริงตามหลักสูตรเพียงเพื่อฝึกประสบการณ์การแสดงเท่านั้น แต่สภาพปัจจุบันการแสดงได้กลายเป็นงานหลักของวิทยาลัย จากสถิติการแสดงจะเห็นว่า จำนวนครั้งการแสดงในหนึ่งปี มากกว่าเวลาเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้เรียนในหนึ่งปีการศึกษา ซึ่งผลกระทบที่ตามมาคือ นักเรียน นักศึกษาไม่ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ จึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง

การที่ประเทศไทยเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น วัฒนธรรมของชาติตะวันตกหลังไหลเข้ามาในประเทศไทยอย่างรวดเร็ว และเข้าครอบงำวัฒนธรรมไทยแทบทุกสาขา ไม่ยกเว้นกระทั่งวัฒนธรรมทางด้านนาฏศิลป์ไทย ผลกระทบนี้ครอบคลุมมาถึงนักเรียน นักศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ด้วย เพราะผู้ที่เข้ามาศึกษาส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในระหว่าง 13 - 20 ปี ซึ่งวัยนี้เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ดังนั้นนักเรียน นักศึกษาจึงมีพฤติกรรมตามค่านิยมใหม่ โดยไม่รู้จักเลือกสรรรับค่านิยมที่เหมาะสม

ดังนั้น สถาบันที่ต้องผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและให้ได้รับการพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ควรทราบถึงระดับพัฒนาการของผู้เรียนและความต้องการการพัฒนาในอนาคตเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ได้ ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนานักเรียน นักศึกษา จึงสนใจศึกษาการพัฒนานักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพฯ เพื่อพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมในการดำรงชีวิตในสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันและอนาคต และสามารถนำไปเป็นหลักในการพัฒนานักเรียน นักศึกษา อันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร อาจารย์และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนนโยบาย จุดมุ่งหมาย การจัดการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อพัฒนานักเรียน นักศึกษา ให้ได้ผลตามความคาดหวังและความต้องการของสังคมต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ได้นำเอาทฤษฎีการพัฒนานักเรียน นักศึกษาของซิคเคอริง (Chickering. 1993 : 45-52) มาเป็นแนวทางในการศึกษาการพัฒนานักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพฯ ใน 7 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาความสามารถ (Developing Competence)
2. การพัฒนาอารมณ์ (Managing Emotions)

3. การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง (Moving Through Autonomy Toward Interdependence)

4. การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Developing Mature Interpersonal Relationship)

5. การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ (Establishing Identity)

6. การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต (Developing Purpose)

7. การพัฒนาบูรณาการ (Developing Integrity)

การพัฒนาทั้ง 7 ด้าน ดังกล่าว เป็นที่ยอมรับโดยสากลว่าเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาที่ทำให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจ รู้จักประกอบสัมมาอาชีพ เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่าของสังคม สามารถทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย ดังนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ใน 7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นกลางและนักศึกษาชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ

2. เพื่อประเมินความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษาใน 7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา โดยทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้

3. เพื่อประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาใน 7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา โดยทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษาใน 7 ด้าน ตามตัวแปร เพศ อายุราชการ และสังกัดภาควิชา

5. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาในแบบประเมินตนเอง ใน 7 ด้าน ตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา

สมมติฐานของการวิจัย

1. อาจารย์ที่มีเพศ อายุราชการและภาควิชาสังกัดที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา 7 ด้าน แตกต่างกัน
2. นักเรียน นักศึกษาที่มีเพศ ชั้นปี สาขาวิชา อายุ ที่ต่างกัน จะมีการพัฒนาใน 7 ด้าน แตกต่างกัน
3. อาจารย์และนักเรียน นักศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาของนักเรียน นักศึกษา 7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา แตกต่างจากเกณฑ์

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารฝ่ายกิจกรรม และอาจารย์ผู้สอนของวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ เป็นอย่างยิ่ง เพราะทำให้ทราบระดับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา และความต้องการในการพัฒนานักเรียน นักศึกษาอย่างแท้จริง ข้อมูลนี้อาจใช้เป็นแนวทางหรือใช้ประกอบการพิจารณาดำเนินการในการพัฒนานักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ อย่างมีประสิทธิภาพให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. อาจารย์ผู้สอนระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง และระดับนาฏศิลป์ชั้นสูงที่กำลังทำการสอนประจำในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 ภาควิชาสามัญ จำนวน 60 คน ภาควิชาศิลปะ จำนวน 110 คน
2. นักเรียนระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง จำนวน 649 คน และนักศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง จำนวน 173 คนที่กำลังศึกษาอยู่ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1. ตัวแปรต้น ได้แก่

อาจารย์ผู้สอน แบ่งตามสถานภาพ ดังนี้

- 1.1 เพศ จำแนกเป็น

- 1.1.1 ชาย

- 1.2 อายุราชการ จำแนกเป็น
 - 1.2.1 อายุราชการต่ำกว่า 5 ปี
 - 1.2.2 อายุราชการตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป
- 1.3 สังกัดภาควิชา จำแนกเป็น
 - 1.3.1 ภาควิชาสามัญ
 - 1.3.2 ภาควิชาศิลปะ

นักเรียนระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง และนักศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง แบ่งตามสถานภาพ ดังนี้

- 1.1 เพศ จำแนกเป็น
 - 1.1.1 ชาย
 - 1.1.2 หญิง
- 1.2 ระดับชั้นปี จำแนกเป็น
 - 1.2.1 ระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง
 - 1.2.2 ระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง
- 1.3 สาขาวิชา จำแนกเป็น
 - 1.3.1 นาฏศิลป์ไทย
 - 1.3.2 ดุริยางค์ไทย
 - 1.3.3 นาฏศิลป์สากล
 - 1.3.4 ดุริยางค์สากล

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พัฒนาการของนักเรียน นักศึกษาตามทฤษฎีพัฒนาการของซิกเคอริง ในด้านต่อไปนี้

- 2.1 การพัฒนาความสามารถ
- 2.2 การพัฒนาอารมณ์
- 2.3 การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง
- 2.4 การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- 2.5 การพัฒนาความมีเอกลักษณ์
- 2.6 การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต
- 2.7 การพัฒนานาฏนาการ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนานักเรียน นักศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษา และ การจัดกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษามีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่เหมาะสม ต่อการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม
2. การพัฒนาความสามารถ หมายถึง ความสามารถในการนำสมรรถภาพทางด้านสติปัญญา และทักษะในการปฏิบัติงานตลอดจนความสามารถทางด้านสังคมไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างเหมาะสม ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ
3. การพัฒนาอารมณ์ หมายถึง การเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถปรับสภาวะของอารมณ์ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมและผลกระทบจากสภาพแวดล้อม พร้อมทั้งสามารถแสดงออกทางด้านอารมณ์อย่างถูกต้องเหมาะสม
4. การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง ความคล่องตัว ความสามารถในการมีสภาพจิตที่มั่นคง แน่วแน่ มีความเสียสละ มีความเชื่อมั่น ช่วยเหลือตนเองทางการเงินได้ สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง มีจุดยืนของตนเอง มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ตลอดจนสามารถดำเนินชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
5. การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง ความสามารถในการเลือกคบคน รวมทั้งเรียนรู้ที่จะปรับจิตใจ และพฤติกรรมของตนเองให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้
6. การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ หมายถึง การมีแบบแผนการประพฤติปฏิบัติหรือแนวคิดของตนเอง มีความสามารถในการเลือกสรรสิ่งที่คิดว่าดีงามและถูกต้อง โดยยึดถือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการแสดงออกทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างถูกต้องตามบทบาททางเพศของตน
7. การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต หมายถึง ความสามารถในการวางแผนและกำหนดรูปแบบของการดำเนินชีวิต ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีลักษณะประสานสัมพันธ์กันระหว่างด้านอาชีพ นันทนาการ ความเชื่อ และวิถีชีวิต
8. การพัฒนาบูรณาการ หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาทั้ง 6 ด้าน คือ การพัฒนาความสามารถ การพัฒนาอารมณ์ การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต อย่างเชื่อมโยง รู้จักผสมผสานการสร้างค่านิยมของความเป็นมนุษย์ ค่านิยมทางบุคลิกภาพและกำหนดความพอเหมาะพอดีเข้าด้วยกัน

9. วิทยาลัยนาฏศิลป์ ในการวิจัยนี้ หมายถึง วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ สังกัดสถาบัน
นาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร

10. อาจารย์ ในการวิจัยนี้ หมายถึง ผู้สอนประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ ที่ทำหน้าที่
สอนในระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง และระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง ประจำปีภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541

11. นักเรียน ในการวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ
ระดับนาฏศิลป์ ชั้นกลาง ประจำปีภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541

12. นักศึกษา ในการวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ
ระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง ประจำปีภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องแนวทางการพัฒนานักศึกษา ตามความคิดเห็นของอาจารย์และการประเมินตนเองของนักศึกษานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจัดลำดับตามสารดังนี้ คือ ลักษณะนักศึกษาและวัฒนธรรมในสถาบันของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนานักศึกษา ความหมายของการพัฒนานักศึกษา แนวทางการพัฒนานักศึกษา ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กับการพัฒนานักศึกษา การจัดการศึกษาศิลปวัฒนธรรม และการจัดระบบการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์

ลักษณะนักศึกษาและวัฒนธรรมในสถาบันของนักศึกษา

ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษาของแต่ละมหาวิทยาลัย/สถาบันในประเทศไทยอาจจะมี การเรียกแตกต่างกัน คือ คำว่า นักศึกษา นิสิต และนิสิตนักศึกษา ซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า College Student (สำเนา ขจรศิลป์. 2537 : 67-71) ซึ่งคำว่านิสิต นักศึกษา นี้ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530ก : 24-25) ได้อธิบายไว้ว่า หมายถึงผู้ที่ศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจะเรียกผู้ที่ศึกษาในสถาบันของตนแตกต่างกันไป จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทย เรียกผู้ที่ศึกษาในสถาบันว่า นิสิต เมื่อมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์เปิดครั้งแรกมีลักษณะเป็นมหาวิทยาลัยเปิด เรียกผู้เข้าศึกษาว่า นักศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสมัยเมื่อมีการเรียนการสอนภาคค่ำ จะเรียกผู้ที่ศึกษาค่ำว่า นักศึกษา และเรียกผู้ที่ศึกษาในภาคกลางวันว่า นิสิต และต่อมาภายหลังมหาวิทยาลัยที่ได้รับอนุมัติ ให้จัดตั้งใหม่ทั้งภาครัฐและเอกชน ใช้คำว่า นักศึกษาทั้งหมด โดยไม่ได้คำนึงถึงลักษณะการเรียน ตามที่เคยแบ่งไว้แต่เดิม ในส่วนของวิทยาลัยนาฏศิลป์จะเรียกผู้ที่ศึกษาในระดับนาฏศิลป์ขั้นต้น และระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางว่า นักเรียน และเรียกผู้ที่ศึกษาในระดับนาฏศิลป์ขั้นสูงซึ่งเป็นระดับ อุดมศึกษาว่า นักศึกษา (ทพวงมหาวิทยาลัย. 2536 : 108 - 109)

นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 17-22 ปี อยู่นี้เป็นวัยที่ กำลังเติบโตและย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ถือว่าเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตวัยเด็ก เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เด็กวัยนี้จะมีพัฒนาการทางด้านเชาวน์ปัญญาถึงขั้นสูงสุด แต่ก็มีอารมณ์อ่อนไหวและจะเริ่ม สนใจเกี่ยวกับค่านิยมและจริยธรรมต่างๆ ดังนั้นจึงเป็นวัยที่เปรียบเทียบสิ่งที่ตนเรียนรู้ในอดีตกับสิ่ง ที่ได้เรียนรู้จากปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวัยทั้งเพศเดียวกันและเพศตรงข้าม การตัดสินใจเลือก

ค่านิยมมักจะเป็นการเลือกจากทางเลือกหลายๆทาง และเริ่มเห็นความจำเป็นของการผสมผสานค่านิยม ของตนเองกับของสังคม ในทางจิตวิทยาถือว่าวัยนี้เป็นวัยที่กำลังแสวงหาเอกลักษณ์ (Identity) ของตนเอง (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2533 : 252) ซึ่งตรงกับ พรชูลี อาชีวะอำรุง (2525 : 247) ที่กล่าวว่า นักศึกษาจะแสดงลักษณะยึดมั่น ถือมั่น เป็นผู้รอบรู้แต่ผู้เดียว มีแนวโน้มที่จะแบ่งแยกตนเองออกจากผู้อื่นและมีการสร้างบุรณการของตนที่มักเรียกว่า “การแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง” ส่วนแนวคิดด้านลักษณะนักศึกษาของวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530ก : 40) เห็นว่า สภาพโดยทั่วไปของนักศึกษา คือ ผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยธรรมชาติแล้ววัยนี้จะเป็นผู้มีอารมณ์รุนแรง มีอุดมคติสูง ทนไม่ได้ต่อความไม่ยุติธรรมของสังคมและความผิดต่าง ๆ จากผลการวิจัยทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย พบในสิ่งที่สอดคล้องกันว่า นักศึกษาทั้งหลายเข้ามหาวิทยาลัยด้วยความกระหายที่จะอยากรู้อยากเห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเต็มใจที่จะทำงานและร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย แต่เมื่อหนึ่งปีผ่านไปความอยากรู้อยากเห็นค่อยลดน้อยลงไปตามลำดับ จากข้อมูลนี้ทำให้น่าสนใจว่า เหตุใดจึงทำให้นักศึกษาลดความสนใจที่จะอยากรู้อยากเรียนลงเมื่ออยู่ชั้นปีที่สูงขึ้น

ในด้านลักษณะนักศึกษา มีนักการศึกษาหลายท่านทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้ประมวลลักษณะโดยรวมของนักศึกษาอุดมศึกษาไว้ เช่น คอฟแมน (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2530ก : 41-42 ; อ้างอิงมาจาก Joseph Kauffman, 1968) ได้ประมวลลักษณะนักศึกษาไว้ 6 ลักษณะ ดังนี้

1. นักศึกษาเป็นผู้ที่เข้ามาหาความรู้ ในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งเขามีความเชื่อถือในศาสตร์นั้น ๆ และเห็นความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตจริงกับวิชาที่เรียน
2. นักศึกษาต้องการแสวงหาความมั่นคงทางสังคม เพราะบางครั้งเมื่อเข้ามาในมหาวิทยาลัยก็เกิดความรู้สึกเหมือนคนหลงทาง ต้องการคนที่จะช่วยสนองความต้องการทางจิตหาคนที่ถูกใจเป็นเพื่อน
3. นักศึกษาเป็นคนมีอุดมคติและใจดีต้องการช่วยเหลือผู้อื่น และสนใจปัญหาของสังคม ซึ่งในด้านนี้ส่วนมากมหาวิทยาลัยจะไม่ได้นึกถึง หรือไม่เห็นความต้องการของเขา จึงไม่ได้คอยช่วยจัดประสบการณ์หรือเปิดโอกาสให้เขาได้ทดลองทำงานที่ใช้วิชาการที่เรียนอยู่ในห้องเรียนกับชีวิตประจำวัน
4. นักศึกษามีความกระตือรือร้นที่จะเรียน แต่เพราะว่ามีสิ่งยั่วยุรอบด้านที่ผลักดันให้หันเหทิศทางไปทางอื่น เช่น กิจกรรมต่างๆ ที่สนุกสนานกว่า ไม่ต้องการกังวล เดือดเนื้อร้อนใจ และได้รับการบีบคั้นจากการเรียน นักศึกษาบางคนอาจตั้งความหวังในการเรียนการสอนระดับ

อุดมศึกษาไว้สูงมาก เมื่อเข้ามาศึกษาแล้ว ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังก็รู้สึกเสียใจ และผิดหวังจึงหันความสนใจไปสู่ด้านอื่น ๆ ซึ่งบางครั้งอาจจะนำไปสู่ปัญหาการเล่นการพนัน และการติดยาเสพติด ซึ่งจะเป็นผลร้ายต่อตัวเอง สังคมและประเทศชาติ

5. นักศึกษาต้องการค้นพบตนเอง ต้องการความเป็นตัวของตัวเอง แต่การเรียนในระดับอุดมศึกษา บางสาขาวิชาไม่ได้ช่วยให้ นักศึกษาได้ค้นพบความสามารถของตนเอง บางครั้งทำให้นักศึกษาเข้าใจผิดว่าตนเองไม่มากเพราะเพียงสาเหตุจากการสอบไล่ตกเพียง 1 วิชาเท่านั้น จึงเป็นเหตุให้ไม่สามารถพัฒนาความสามารถด้านอื่น ๆ ขึ้นมาได้

6. นักศึกษามีความขัดแย้งและมีความรู้สึกที่เป็นปฏิกิริยาต่อการบริหารของมหาวิทยาลัย ลักษณะของนักศึกษาในด้านนี้อาจเปลี่ยนไปในบางมหาวิทยาลัยที่เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของมหาวิทยาลัยบ้างโดยการมีตัวแทนนักศึกษาที่มีส่วนร่วมในการบริหารจะทำให้เขาได้รับข้อมูล ข่าวสารที่ถูกต้องขึ้น

ส่วนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ได้มีการศึกษาลักษณะของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ดังที่ บุรินชัย จงกลณี (2525 : 21-22) ได้จำแนกความหลากหลายของนักศึกษาของไทย ออกได้เป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. ต้องการชีวิตเสรีอยากใช้ชีวิตอย่างมีความสุขแบบอิสระในทุก ๆ ด้าน ใช้ความรู้สึกส่วนตัวเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจผิดถูก ต้องการแสดงออกให้สังคมยอมรับว่าเขาเป็นผู้รู้และมีประสบการณ์ในทุก ๆ สิ่งที่ยิ่งใหญ่รับผิดชอบอยู่

2. ต่อต้านผู้ยิ่งใหญ่ มีความสำนึกว่าคนในสังคมย่อมมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกันและจะต้องไม่มีการแบ่งชนชั้น ทุกคนควรจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาททางการเมืองและการปกครอง

3. พวกคลั่งสิทธิความเสมอภาค ต่อต้านการรวมอำนาจและภาวะผูกขาด อำนาจของฝ่ายบริหารโดยไม่ชอบด้วยเหตุผล

4. พวกต่อต้านคัมภีร์ เชื่อมมั่นถ้อยคำอยู่กับความคิดคำนึงของตนเองและเห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเสมอ

5. ศูนย์พัฒนาประชาชน มีความมุ่งหวังอย่างแรงกล้าที่จะให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันเพื่อปรับปรุงสังคมโดยการเข้าไปมีส่วนร่วม มีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับชุมชนในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนในสังคมด้วย

6. ความบริสุทธิ์ทางศีลธรรม มีความภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษาของตนต้องการให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันทางศีลธรรม เพื่อจะได้มีส่วนเข้าไปแก้ไขสภาพปัญหาเลวร้ายของสังคม

7. ต่อด้านสถาบัน การบริหารงานของสถาบัน ที่ขัดต่ออุดมการณ์และแนวสัจจะของสังคมและไม่สามารถใช้หลักเหตุผลไปอธิบายให้เป็นที่เข้าใจได้ก็จะเกิดความรู้สึกต่อต้าน ทั้งในและนอกรูปแบบ

ฮือคัม (พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. 2522 : 1 ; อ้างอิงมาจาก Hocbaum. 1968) ทองเรียน อมรัชกุล (2525 : 39) และวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 ก : 43) ได้จำแนกลักษณะ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยตามชั้นปี สรุปได้ว่า

1. ชั้นปีที่ 1 รู้สึกตื่นเต้นสนใจศึกษาหาความรู้ และต่อทุก ๆ สิ่งรอบด้าน ต้องการเข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหาของโลก รวมทั้งแสวงหาเอกลักษณ์ของตน อยากปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมมหาวิทยาลัย มีความเป็นมิตรผูกพันอยู่กับความเป็นเพื่อนและชอบรวมกลุ่ม เชื่อฟังคำสอนของอาจารย์และต้องการแสวงหาฐานะส่วนตัว

2. ชั้นปีที่ 2 นักศึกษาชั้นนี้ ส่วนมากจะเกิดความไม่พอใจในมหาวิทยาลัย ไม่ค่อยพอใจครูบาอาจารย์ เริ่มมีความคิดเห็นขัดแย้งและเป็นปฏิปักษ์ต่อมหาวิทยาลัย บางกรณีก็เพียงแต่มีความรู้สึกเบื่อและรู้สึกเฉย ๆ ริเริ่มสร้างความเป็นแบบแผนของกลุ่มย่อยขึ้นมาจนเกิดเป็นวัฒนธรรมเพื่อนฝูงขึ้น แต่จะมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่ขึ้น

3. ชั้นปีที่ 3 มักจะสงบเงียบอยู่กับกลุ่มเพื่อน ๆ จะมีวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของตนเองเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม มีความคิดเห็นไปในแนวเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ มีค่านิยมคล้ายคลึงกัน และอาจมีความคิดที่จะเริ่มมีเพื่อนต่างเพศที่สนิทพอจะเป็นคู่รักต่อไปได้

4. ชั้นปีที่ 4 นักศึกษาชั้นนี้จะไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่จะสนใจเรื่องส่วนตัว และเริ่มสนใจเรื่องเกี่ยวกับการงานการศึกษาต่อและความก้าวหน้าในอนาคต

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 จะเป็นได้ทั้งมิตรและศัตรูต่อกัน ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และปีที่ 3 มักจะเป็นเพื่อนฝูงกันต่อเมื่อเรียนวิชาที่เหมือน ๆ กัน และอยู่ในชั้นเดียวกันเท่านั้น แต่กระนั้นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และปีที่ 3 ส่วนใหญ่จะต่างตนต่างอยู่และไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน

หากจะพิจารณาถึงลักษณะและธรรมชาติของนักศึกษาให้ลึกซึ้งลงไปอีก จะพบว่า นักศึกษาอาจแบ่งเป็นประเภท หรือกลุ่มวัฒนธรรมย่อยต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั่วไปในสถาบันอุดมศึกษา และอาจประมวลไว้ได้แม้ว่าจะซ้ำซ้อนกันบ้างว่านักศึกษาที่มีกลุ่มวัฒนธรรมย่อยเดียวกัน จะประพฤติตนคล้ายคลึงกันในรูปที่อาจคาดการณ์ได้ กลุ่มต่าง ๆ จึงได้รับอิทธิพลจากสถาบันต่าง ๆ กัน เช่น ในต่างประเทศมีผู้ศึกษาลักษณะของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย แต่ไม่เรียกว่าลักษณะนักศึกษา จะเรียกว่ากลุ่มนักศึกษาหรือประเภทของนักศึกษาที่มีพฤติกรรมอย่างเดียวกัน

วอลซ์ (Walsh, 1973 : 41-43) ได้กล่าวถึง กลุ่มของนักศึกษาที่มีพฤติกรรมและเจตคติที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยเรียกว่า Student Subculture

นอกจากนี้นิวคอมม์ และคนอื่น ๆ (สุชาติ มัคเอด. 2528 : 19; อ้างอิงมาจาก Newcomb and Others, 1967) ได้ศึกษาชนิดและวัฒนธรรมย่อยของนักศึกษาวิทยาลัยเบนนิงตัน โดยจำแนกนักศึกษาออกเป็น 6 ประเภท ด้วยกัน คือ

1. พวกมีความคิดสร้างสรรค์ (Creative Individualists) นักศึกษาพวกนี้มองตนเองว่าตนมีสติปัญญาสูง มีทุกสิ่งทุกอย่างเหนือผู้อื่น โดยทั่วไปแล้วยึดถือความคิดของตนเอง มีความคิดเป็นเสรีนิยม มีศิลป์ คิดว่าตนเองมีความแตกต่างจากคนอื่น ทำอะไรตามความพอใจ มีความสามารถสูง มองคนอื่นว่าโง่กว่าตน มีความคิดสร้างสรรค์เป็นตัวของตัวเอง

2. พวกศึกษิต (The Scholars) พวกนี้เป็นพวกมีความเป็นเอกัตบุคคลต่ำ คือ ไม่กล้าทำอะไร เป็นตัวของตัวเอง มีสติปัญญาสูง ฉลาด สนใจการเรียนรู้ และการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเป็นคนมีเหตุผล รู้จักการวิเคราะห์ แต่เป็นคนสังคมแคบเพื่อนฝูงน้อย

3. พวกไม่มีระบบระเบียบ (The Wild Ones) มีความเป็นตัวของตัวเองสูง แต่ไม่ค่อยฉลาด มีความเป็นอิสระ ต่อต้านอนุรักษนิยม ไม่ชอบทำงานหนัก ทำอะไรตามความพอใจ ไม่สนใจวิชาการ ไม่มีระเบียบ สนใจแต่ความสนุกสนาน ชอบงานรื่นเริงทำตนเด่นอยู่เสมอ เป็นคนหลงตนเอง

4. พวกฝักใฝ่การเมือง (Political Activist) เป็นพวกมีวิญญานของนักปฏิรูป (Civicminded Reformist) ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการเมืองในระดับมหาวิทยาลัยหรือการเมืองระดับประเทศ สนใจงานสาธารณประโยชน์ ติดต่อประชาชน ปกป้องสิทธิมนุษยชน

5. พวกกลุ่มสังคม (Social Group) มีความเป็นตัวของตัวเองต่ำ สติปัญญาต่ำ สนใจแต่เฉพาะเรื่องของสังคม สนใจเรื่องสนุกสนาน ไม่สนใจเรื่องวิชาการ ชอบมีนัดกับเพื่อนต่างเพศ

6. พวกผู้นำ (Leaders) เป็นพวกที่สนใจเรื่องการบริหารสถาบันที่ตนเองอยู่ สนใจการบริหารงานองค์กรนักศึกษา (Student Government) มักจะเข้าไปมีตำแหน่งในองค์กรหรือกลุ่มนักศึกษา ลักษณะที่เห็นได้ชัด คือ เป็นผู้รอบรู้และชอบจัดการในกิจการทั้งปวง

นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาตามการศึกษาของคอฟแมน (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530 : 113-114 ; อ้างอิงมาจาก Kauffman, 1968) ได้จัดนักศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มชอบสมาคม (Collegiate) เป็นนักศึกษาซึ่งส่วนใหญ่มาจากครอบครัวมีเงิน หรือชนชั้นกลาง (Middle Class) ซึ่งสนใจชีวิตในสังคม การกีฬา การบำเพ็ญประโยชน์ สำหรับ

นักศึกษาในอเมริกา กลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่มักจะอยู่ตามบ้านของสังคมที่มีอักษรกรีกด้วยย่อเป็นเครื่องหมาย เช่น กลุ่มซิริอิตา (Sorority) และภราดรชน (Fraternity) พวกนี้บางครั้งอาจจะต่อต้านอาจารย์ที่เน้นความต้องการที่จะพัฒนาสติปัญญา ส่วนนักศึกษาในไทยจะพบว่า เป็นกลุ่มที่มาจากครอบครัวชนชั้นกลางหรือสูง เป็นครอบครัวที่มาจากสังคมดี เศรษฐกิจดี เป็นพวกที่เรียนทางรัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ ลักษณะทั่วไปจะเป็นคนที่มีน้ำใจ ช่วยเหลือสังคมได้ดี

2. กลุ่มชอบอาชีพ (Vocational) กลุ่มนี้มักสนใจการฝึกฝนอาชีพโดยเฉพาะ ส่วนใหญ่มาจากพื้นฐานของชนชั้นกรรมาชีพ (Working Class) นักศึกษากลุ่มนี้จะมีทัศนคติว่าอุดมศึกษา คือ สถาบันที่ให้โอกาสแก่เขาในการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและยกสถานะทางสังคมให้ตน ฉะนั้นนักศึกษากลุ่มนี้มักจะเลือกสาขาวิชาทางวิศวกรรม ธุรกิจ บัญชี ครุศาสตร์และเทคโนโลยี สำหรับในประเทศไทยนักศึกษากลุ่มนี้สนใจวิชาเรียนต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการงานที่ประกอบต่อไปในอนาคตพวกนี้มักจะมาจากครอบครัวที่มีพ่อแม่มีอาชีพเกี่ยวกับธุรกิจการค้าขายลูกจ้างบริษัทซึ่งมีฐานะทางครอบครัวปานกลาง

3. กลุ่มชอบวิชาการ (Academic) กลุ่มนี้นักศึกษากลุ่มนี้มักจะมุ่งด้านสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวชั้นกลางและมีพ่อแม่ที่มีการศึกษาดี มักจะสนใจการศึกษา และเลือกสถาบันที่ดี ๆ มีชื่อเสียง เข้าได้ยากเพื่อจะแข่งขันทางประสิทธิภาพในการเรียน จะพยายามเรียนเพื่อจะให้ได้ปริญญาสูง ๆ ในสาขาที่ตนสนใจ ไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับคนในสังคม มีเพื่อนน้อยบางครั้งอาจจะมีนักศึกษาที่เห็นแก่ตัวมุ่งผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าที่จะช่วยเหลือสังคมและคนอื่น ๆ ในสังคม

4. กลุ่มนอกกรอบแบบ (Non Conformist) กลุ่มนี้นักศึกษากลุ่มนี้จะไม่ยอมรับค่านิยมใด ๆ ของนักศึกษาทั้งสามกลุ่มที่กล่าวมาแล้ว เพราะพวกนี้จะสนใจเรื่องความคิดและอุดมคติอย่างลึกซึ้ง และจะมีลักษณะที่เป็นปฏิปักษ์ต่อสถาบันและระบบต่าง ๆ กลุ่มนี้รวมทั้งกลุ่มที่เป็นนักกิจกรรมนิยม (Activist) อนุรักษนิยม (Hippy) และพวกที่ชอบการแตกแยกซึ่งบางครั้งก็จะเป็นพวกที่อยู่เฉย ๆ แต่เมื่อไม่พอใจจะเบียดต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยก็มักจะรวมตัวต่อต้านได้อย่างรวดเร็ว จะเป็นผู้นำของสังคมนักศึกษา และจะมีวิธีการที่ทำให้กลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่ทำตามตนเองได้ เพราะกลุ่มนี้จะคิดอะไรได้ฉับไว ฉะฉานและมีทักษะการใช้ภาษาดี

การแบ่งกลุ่มนักศึกษาของคลากและโทรว์ (ประกอบ คูปริตัน) 2530 : 183-184 ; อ้างอิงมาจาก Clark and Trow. 1963) คลากและโทรว์ ได้แบ่งนักศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มสนใจใฝ่วิชาการ (Academic) กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่สนใจใฝ่ศึกษา สนใจในความคิดในวิชาการ และขณะเดียวกันก็สนใจในคะแนน การเรียนในชั้นเรียน ความมุ่งมั่นของนักศึกษา

กลุ่มนี้คือการต้องการเรียนให้ได้คะแนนดี ได้ศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ได้เงินทุนไปเรียนต่างประเทศ ได้รับคะแนนเกียรตินิยม ได้มีอาชีพเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยหรือนักวิชาการ นักศึกษาประเภทนี้จะมีมากในสถาบันการศึกษาประเภทเก่าแก่ มีชื่อเสียงและเกียรติคุณทางวิชาการมานาน และคนที่เข้าเรียนก็ได้ผ่านการแข่งขันกันมามากแล้ว

2. กลุ่มไม่ยอมตาม (Non-Conformist) นักศึกษากลุ่มนี้เป็นพวกที่สนใจใฝ่รู้ เป็นความใฝ่รู้มิใช่เพื่อคะแนนหรือการศึกษาต่อ แต่เป็นความสนใจใฝ่รู้ในเชิง “ปัญญา” (Intellectual) เขาอาจสนใจอ่าน แต่มิใช่จำเป็นต้องเป็นตำราที่อาจารย์ได้มอบหมายให้ศึกษา หนังสือที่เขาสนใจส่วนใหญ่จะเน้นหนักไปทางการเมืองและปัญหาสังคม พวกนี้ไม่มีความผูกพันอยู่กับสถาบัน และไม่ผูกความคิดความสวามิภักดิ์ต่อสถาบันหนึ่งสถาบันใดด้วย เช่น ในอดีตที่ผ่านมามีการต่อต้านสถาบันกันอย่างรุนแรง ดังเช่นในเหตุการณ์ช่วงหลัง 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 เป็นต้นมาจนถึง 6 ตุลาคม 2519 ซึ่งนักศึกษาประเภทนักคิดนักเขียนหลายคนก็จัดอยู่ในกลุ่มนี้

3. กลุ่มรักเล่น (Collegiate) กลุ่มนี้เป็นพวกที่ไม่สนใจใฝ่เรียน ไม่สนใจในเรื่องปัญญา ปัญหาสังคม หรือการเมือง แต่เป็นพวกที่สนุกสนานกับบรรยากาศสถาบันอุดมศึกษาแบบสรวลเสเฮฮา การเที่ยวเตร่ ความผูกพันในสถาบันมีแต่เป็นไปในด้านกิจกรรมบันเทิงของมหาวิทยาลัย การจัดท่องเที่ยวในนาม “ทัศนศึกษา” การจัดคอนเสิร์ต เข้ายริภีฬา การนัดเพื่อนต่างเพศ ฯลฯ นักศึกษากลุ่มนี้ส่วนใหญ่มาจากชนชั้นกลางและชั้นสูงที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจดี ไม่ต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ เวลาที่มีอยู่จึงใช้เพื่อความสำราญได้อย่างเต็มที่

4. กลุ่มอาชีพ (Vocational) กลุ่มนี้ไม่สนใจทั้งในแง่เนื้อหาวิชาการและไม่ผูกพันกับสถาบัน การเรียนของเขานั้นแม้ถ้าจะตั้งใจเรียนอย่างจริงจังก็คงเป็นไปเพื่อเอาไปประกอบอาชีพ หรือเพื่อให้ได้ใบประกาศนียบัตรเบิกทางสู่อนาคตการทำงานที่ดีกว่า และในด้านกิจกรรมต่าง ๆ เขาจะไม่ใส่ใจกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสถาบันเหมือน “พวกรักเล่น” พวกนี้อาจมาจากครอบครัวที่มีความจำกัดทางเศรษฐกิจมากกว่าพวกรักเล่น อาจเป็นครอบครัวที่ต้องไต่บันไดทางเศรษฐกิจและสังคม (Social Ladders) ไปสู่สถานะที่ดีกว่า

สถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนานักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยทั้งของภาครัฐและเอกชน มีหน้าที่หลัก 4 ประการ คือ 1) สอน 2) วิจัย 3) ทุนบำรุงศิลปวัฒนธรรม และ 4) การให้บริการทางวิชาการ โดยมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการและสามารถที่จะผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม ดังนี้ (สำเนา ขจรศิลป์. 2538 : 1)

1. มีความสามารถในการประกอบอาชีพ และช่วยเหลือสังคมส่วนรวมได้
2. มีวุฒิภาวะสูง มีความรับผิดชอบ ร่างกายแข็งแรง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ดี มีความสามารถทางสังคมและสามารถที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
3. ความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง รู้จักตนเอง มีบุคลิกภาพของตนเอง รู้แรงงูใจของตนเอง
4. เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เป็นนิสัย รู้รัก รู้ชอบ เป็นผู้มีรสนิยมที่ดีงามเป็นที่น่าเชื่อถือยกย่องของสังคม

ปัจจุบันนักศึกษาเมื่อเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษาแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงใน 3 ส่วน คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skills) และเจตคติ (Attitude) ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ นั้นยังไม่เป็นการเพียงพอ ยังต้องมีการพัฒนาอีก 2 ด้าน คือ (ทบวงมหาวิทยาลัย 2536 : 14-18)

1. วิชาชีพ หรือวิชาคน คือ ในด้านการดำรงชีวิต มนุษย์สัมพันธ์ การรู้จักตนเอง ผู้อื่น และสังคม
2. วิชางาน คือ วิชาที่ฝึกให้นักศึกษาทำงานเป็น เช่น วิธีการจัดการ การร่วมประชุม การเขียนโครงการ การทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือการฝึกงาน เป็นต้น

นักการศึกษา จึงพยายามศึกษาค้นคว้าให้ สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งสร้างเสริมให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่เข้ามาศึกษาเพื่อให้นักศึกษาสามารถพัฒนาเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ด้วยวิทยาการชั้นสูงและมีความเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อตนเองและสังคมซึ่ง วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 ก : 14) ได้ให้ความสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาในฐานะเป็นแหล่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไว้ดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ขัดเกลาสติปัญญาและทัศนคติต่อผู้เรียนอย่างมาก การที่นักศึกษาอยู่ใกล้ชิดกับอาจารย์ทำให้ได้พัฒนาความมีเหตุผล การพยายามหาทางเรียนรู้ ปรับวุฒิภาวะให้พร้อมที่จะเป็นคนที่สังคมพึงปรารถนา
2. สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งที่ช่วยธำรงความมีอุดมคติของคนรุ่นหนุ่มสาว เพราะเป็นแหล่งที่รวบรวมคนหนุ่มสาวกลุ่มใหญ่ไว้ สถาบันควรให้หน่วยงานบุคลากรนักศึกษา คิดวางแผน และจัดประสบการณ์ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่แสดงออกถึงความมีอุดมคติของคนหนุ่มสาวเหล่านี้ หรือจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการแสดงออกถึงความมีอุดมคติหรือใช้อุดมคติที่หนุ่มสาวมีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยอีกด้วย

3. สถาบันอุดมศึกษาควรสนับสนุนให้นักศึกษาได้ใช้ชีวิตในสถาบันให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ทั้งทางด้านการศึกษาเล่าเรียน การพัฒนาความคิด บุคลิกภาพ และการเตรียมพร้อมที่จะเป็นบัณฑิตที่มีคุณค่าในอนาคต ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้สัมผัสประสบการณ์ที่ดีในชีวิต เช่น ได้เห็นรูปแบบของระเบียบวินัยที่ดี ความสะอาด และความสุนทรีย์ในสถานศึกษา

4. สถาบันอุดมศึกษาควรเป็นศูนย์กลางวัฒนธรรม ให้ประสบการณ์ ส่งเสริมให้เกิดความภูมิใจในการเป็นคนไทย เกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ที่จะรับผิดชอบต่อระเบียบประเพณี และศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อส่งเสริมให้ดีขึ้น อารมณ์รักสิ่งที่ดีให้คงไว้และถ่ายทอดสิ่งที่ดีให้แก่ชนรุ่นหลังต่อไป การที่สถาบันอุดมศึกษาควรรับภาระด้านนี้เพราะ สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งรวมทั้งศาสตร์และศิลป์อยู่ในสถาบันเดียวกันอยู่แล้ว จึงมีความพร้อมที่จะถ่ายทอดศาสตร์และศิลป์อันเป็นเครื่องค้ำจุนวัฒนธรรม ตลอดจนผู้ที่รับถ่ายทอด ถือได้ว่าเป็นคนระดับผู้นำของสังคม จึงยิ่งสมควรเป็นศูนย์กลางวัฒนธรรมมากกว่าแหล่งอื่น ๆ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคมอีกด้วย

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2529 : 9) ได้เสนอจุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัยไทยว่า ประกอบด้วยลักษณะใหญ่ ๆ 5 ประการ คือ

1. นักศึกษาฝึกฝนตนเองให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ คือ มีความรู้มีคุณธรรม และเสียสละเพื่อประโยชน์ของสังคมอย่างเพียงพอ

2. ทำให้เกิดความก้าวหน้าในวิชาการ (Knowledge) และประยุกต์วิชาการนั้น เพื่อประโยชน์ของตนและสังคมไทย

3. ส่งเสริมการพัฒนาสังคม โดยเป็นอุปกรณ์ให้เกิดการประเมินผลการพัฒนาในตัว of สังคมเอง

4. สนับสนุนและส่งเสริมวิชาชีพต่าง ๆ โดยการให้ภาคทฤษฎีสอดคล้องกันกับภาคปฏิบัติให้มากที่สุด

5. จะต้องเปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่มวลชนอย่างมากที่สุด และกว้างขวางที่สุด

1 บราวน์ (Brown. 1974 : 98) ได้เสนอแนวคิดที่สำคัญในการพัฒนานักศึกษาไว้ 5 ประการ คือ

1. นักศึกษาที่เข้าสู่สถาบันอุดมศึกษา มีความแตกต่างกันหลายด้าน และความแตกต่างนั้นมีผลโดยตรงต่อประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับจากสถาบันอุดมศึกษา

2. ช่วงเวลาที่ศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา เป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาได้รับการพัฒนาหลายด้าน และช่วงเวลาแรกเป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญมาก

3. นักศึกษาที่มีโอกาสในการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามาก มีผลต่อการพัฒนานักศึกษา

4. ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมภายในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ กลุ่มเพื่อน ที่พักอาศัย อาจารย์ และการศึกษาในชั้นเรียน มีอิทธิพลต่อการพัฒนานักศึกษามาก

5. นักศึกษาได้รับการพัฒนา อันเนื่องจากปฏิภยาระหว่างลักษณะของนักศึกษากับความกดดันของสภาพแวดล้อม

✓ จากที่กล่าวมาเป็นภาระหน้าที่ของวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยที่จะต้องจัดดำเนินการในการพัฒนานักศึกษาแต่จะประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใดนั้น วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 ก : 26-27) ให้ความเห็นว่าบุคคลที่มีส่วนในการจัดภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยได้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย คือ

1. ผู้บริหาร จำเป็นต้องศึกษาว่าสภาพของนักศึกษาเป็นอย่างไร มาจากสถานภาพหรือหรือสิ่งแวดล้อมประเภทใด มีลักษณะธรรมชาติอย่างไร เพื่อที่จะจัดบรรยากาศทางวิชาการและการให้บริการทางวิชาการให้สอดคล้องกับผู้เรียน นอกจากนี้ยังช่วยลดแรงปะทะหรือขัดแย้งอันจะเกิดขึ้นได้จากความไม่เข้าใจกัน หรือจากช่องว่างระหว่างความคิดและประสบการณ์ได้

2. อาจารย์ จำเป็นต้องศึกษาสภาพ นักเรียน นักศึกษา เพื่อให้เข้าใจความต้องการในการศึกษาอิทธิพลที่มีผลต่อการเรียนรู้ ความคาดหวัง และธรรมชาติของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้อาจารย์ได้ข้อมูลในการจัดการศึกษาได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ช่วยลดช่องว่างระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และช่วยแก้ปัญหาของนักศึกษาทั้งทางด้านการเรียน เศรษฐกิจ ครอบครัวและปัญหาส่วนตัวอีกด้วย โดยเฉพาะอาจารย์เป็นผู้มีอิทธิพลอย่างมากในการพัฒนานิสัย บุคลิกภาพ และทัศนคติของนักศึกษา

3. นักศึกษาจะต้องศึกษาและเข้าใจสภาพของนักศึกษาเอง เพื่อให้ลดความกังวลและความเครียดลง โดยเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งใหม่ต่อสถาบัน สิ่งแวดล้อม วิธีการศึกษา เพื่อนและอาจารย์ จะประสบความสำเร็จว่าเหว่ สับสน และเครียดมาก เพราะจดคำบรรยายไม่ทัน ทำรายงานไม่ทัน ไม่รู้จักวิธีค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ในสถานการณ์การศึกษาใหม่ที่แตกต่างจากสภาพมัธยมนั้น มีผลทำให้นักศึกษาเกิดความคับข้องใจ ประจวบกับความไม่เคยชินกับระบบอาจารย์ที่ปรึกษาดีพอ ทำให้นักศึกษาไม่สามารถยึดเป็นที่พึ่งเมื่อประสบปัญหาการเรียนการสอนหรือการปรับตัว

ความหมายของการพัฒนานักศึกษา

ในอดีต การพัฒนานักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ถึงแม้ว่าจะมีไม่มากนัก แต่ก็ได้ดำเนินการมาเป็นเวลาหลายศตวรรษ ในความหมายดั้งเดิมนั้น การพัฒนานักศึกษาหมายถึง ความพยายามใด ๆ ที่ทำให้นักศึกษามีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ ภายหลัง ปี ค.ศ.1972 การพัฒนานักศึกษาโดยกระบวนการทางจิตวิทยาได้รับความนิยมมากขึ้น จึงทำให้ความหมายของการพัฒนานักศึกษาเปลี่ยนไปจากเดิมบ้าง ดังแนวคิดของ รอดเจอร์ส (Rodgers. 1989 : 11) ที่ว่าการพัฒนานักศึกษาในความหมายทั่วไป หมายถึง ความพยายามใด ๆ ที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ส่วนความหมายของการพัฒนานักศึกษาในแนวของ คิงและฟิลด์ส (King and Fields. 1980 : 28) มีความหมายว่า การพัฒนานักศึกษาเป็นด้านหนึ่งของกระบวนการพัฒนามนุษย์ ซึ่งในที่นี้หมายถึงการพัฒนานักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มิลเลอร์และวินสตัน จูเนียร์ (สำเนา ขจรศิลป์. 2538 : 3 ; อ้างอิงมาจาก Miller and Winston Jr. 1991) ที่กล่าวว่า การพัฒนานักศึกษา คือ พื้นฐานทางด้านทฤษฎีและทางด้านปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาการพัฒนานักศึกษาเป็นการประยุกต์ของหลักการในการพัฒนามนุษย์มาใช้พัฒนานักศึกษา

จากความหมายเดิมและความหมายตามแนวคิดของนักการอุดมศึกษา พอสรุปได้ว่า “การพัฒนานักศึกษา หมายถึง ความพยายามใด ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์”

แนวทางการพัฒนานักศึกษา

นักศึกษาส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายและเริ่มเข้าสู่วัยหนุ่มสาว หรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งถือว่าเป็นวัยที่ต่อเนื่องจากเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ เป็นระยะที่มีความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ วัยนี้จึงเป็นวัยที่มีความสับสนช่วงหนึ่งของชีวิต ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย การเจริญเติบโตของบุคคลในช่วงวัยรุ่นตอนปลายและเริ่มเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้นนี้ เป็นช่วงที่บุคคลมีการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายอย่างรวดเร็วทั้งน้ำหนัก และส่วนสูง ใบหน้าก็มีสีขึ้น อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนในร่างกาย การใช้สายตาดีกว่าวัยเด็ก ผู้ชายมักจะมีลูกกระเดือกเห็นได้ชัดเจน อวัยวะเพศจะเจริญเต็มที่ กระดูกจะหยุดการเจริญเติบโต เมื่อมีอายุประมาณ 18 ปี สำหรับผู้หญิง และ 19 ปี สำหรับผู้ชาย กล้ามเนื้อตามส่วนต่าง ๆ เช่น แขน ขา หน้าอก จะเจริญเติบโตเต็มที่ เมื่ออายุประมาณ 19 ถึง 20

ปี ในช่วงแรกของวัยนี้ คือ เมื่อบุคคลมีอายุ 17, 18, 19 ปี ถ้าได้รับการเอาใจใส่ในเรื่องอาหาร การออกกำลังกายและการพักผ่อน จะช่วยให้ร่างกายได้รับการพัฒนาสมบูรณ์ที่สุด สถาบันอุดมศึกษา จึงควรจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ จัดสถานที่จำหน่ายอาหารที่สะอาดและมีอาหารที่มีคุณภาพดีไว้จำหน่ายให้นักศึกษาในราคาไม่แพง จัดบริการอนามัย เพื่อการป้องกัน รักษา และส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษา จะช่วยให้พัฒนาการทางร่างกายของนักศึกษามีความสมบูรณ์ถึงที่สุด

2. การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ในวัยรุ่นตอนต้น บุคคลมักจะมีอารมณ์รุนแรงแทบทุกชนิด เช่น โกรธ รัก กลัว และเจ้าคิดเจ้าแค้น เป็นต้น และมักจะมีการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์บ่อยครั้ง จนขาดความมั่นคงทางอารมณ์ ซึ่งอาจเกิดจากสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และสภาพแวดล้อมทางสังคม แต่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย หรือวัยรุ่นผู้ใหญ่ตอนต้นพัฒนาการทางด้านอารมณ์จะดีขึ้น ในวัยรุ่น อารมณ์ที่มักมีปัญหาเกิดขึ้นในช่วงวัยนี้อีกสองประการ คือ ความตึงเครียด และความวิตกกังวล ความตึงเครียดนั้น จะเริ่มเกิดกับบุคคลในวัยรุ่นตอนปลายเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ และถ้าปัญหามีมากก็จะก่อให้เกิดความตึงเครียดมากขึ้น ปัญหาต่าง ๆ ยังก่อให้เกิดความวิตกกังวลใจ นอกจากนั้นความรู้สึกที่ไม่ทัดเทียมกับคนอื่นทางด้านส่วนตัวและทางด้านสังคม ยังเป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกิดความวิตกกังวลใจด้วยจึงมีความจำเป็นต้องช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ของนักศึกษาให้ได้รับการพัฒนา จนมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ คือ มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ สามารถรับฟังคำติ วิวิจารณ์เกี่ยวกับตนเองได้

3. การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม วัยรุ่นตอนปลายเป็นช่วงวัยที่ชอบทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักรับผิดชอบ ขณะเดียวกันก็ชอบอิสระ เริ่มหาประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ การคบเพื่อนโดยทั่วไป จะเลือกคบเพื่อนที่มีบางสิ่งบางอย่างคล้าย ๆ กัน เช่น มาจากท้องถิ่นเดียวกัน อยู่คณะวิชาเดียวกัน ในวัยนี้ส่วนมากจะใช้เวลาร่วมกับเพื่อนต่างเพศมากกว่าการคบเพื่อนเพศเดียวกัน วัยรุ่นตอนปลายมีประสบการณ์ทางสังคมพอสมควร จึงพอเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตนให้เหมาะสมในสังคม มีความระมัดระวังเกี่ยวกับความรู้สึกของผู้อื่นที่มีต่อตนเองมากขึ้น สามารถมองเห็นการปรับปรุงตนเอง เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมในแง่ที่ตรงกับความเป็นจริงมากขึ้น นอกจากทักษะทางสังคมที่ได้กล่าวมาแล้ว บุคคลที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ควรได้รับการส่งเสริมให้มีพัฒนาการที่เกี่ยวกับทักษะในการปรับตัว ความจริงใจ ความสนใจ และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การนับถือตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงตำแหน่ง และบทบาทของตนในฐานะสมาชิกของสังคม เป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะปรับตัวเองให้เข้ากับกิจกรรมและแนวปฏิบัติของกลุ่ม และของสังคมเพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. การเปลี่ยนแปลงด้านสติปัญญา วัยรุ่นตอนปลายเป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการทางสมองสูงสุด จึงเป็นวัยที่มีความสามารถหลายอย่าง มีความสามารถในการจำได้ดี มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทั้งทางรูปธรรมและนามธรรมได้ดี จึงเป็นวัยที่มีความเหมาะสมในการศึกษาเล่าเรียนวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับวัยผู้ใหญ่แล้ว วัยรุ่นตอนปลายยังมีประสบการณ์ไม่มาก การคิดวิเคราะห์ในเรื่องต่าง ๆ จึงยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าผู้ใหญ่ ดังนั้นนักศึกษาจึงสมควรได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ ถูกต้องตามทิศทางที่ติงาม วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2529 : 3-4) ได้ให้ความคิดเห็นว่า นักศึกษาควรได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

11/4/60

1. การพัฒนาทางด้านสติปัญญา
2. การพัฒนาวิชาชีพ
3. การพัฒนาอารมณ์
4. การพัฒนาทักษะทางสังคม
5. การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง
6. การพัฒนาคุณธรรม
7. การพัฒนาทัศนคติ
8. การพัฒนาการจัดการ

แนวทางในการพัฒนานักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เน้นการพัฒนานักศึกษาให้มีความสมบูรณ์ ดังที่ สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2538 : 4) ได้รวบรวมไว้ ดังนี้

1. ด้านสติปัญญา โดยเน้นเรื่องการใช้ความคิด การวิเคราะห์ด้วยเหตุผล
2. ด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยการสร้างทักษะในการติดต่อระหว่างบุคคล
3. ด้านจิตใจ โดยเน้นเรื่องค่านิยมในการปฏิบัติที่ดี มีคุณธรรม ยึดมั่นในศาสนา และปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ
4. ด้านอาชีพและเป้าหมายของชีวิต โดยเน้นการเลือกอาชีพ การสร้างเป้าหมาย และการวางแผนสู่เป้าหมายของชีวิต

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างคนไม่ให้เป็นปัญหาของสังคม เป็นคนที่มีประโยชน์และสร้างสรรค์ ดังที่ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 ข : 117 - 118) กล่าวว่าในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การอุดมศึกษาสามารถช่วยพัฒนาได้ทั้งสองทาง ได้แก่ การเตรียมคนและการพัฒนาขณะทำงาน ซึ่งเป็นการพัฒนามนุษย์โดยตรง มหาวิทยาลัยจึงควรมีหน้าที่ในการพัฒนาบุคคล ตามแนวทางดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาเอกลักษณ์บุคคล มหาวิทยาลัยมีหน้าที่ในการพัฒนาตนให้เป็นคนที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง พอใจและภูมิใจในความเป็นมนุษย์ของตน การพัฒนาเอกลักษณ์บุคคลนี้มุ่งพัฒนาสี่ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านทัศนคติ ด้านจริยธรรม และด้านบุคลิกภาพ

2. การพัฒนามนุษย์เพื่อครอบครัว มหาวิทยาลัยควรจัดการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรม เพื่อเตรียมนักศึกษาให้มีความพร้อมทางด้านครอบครัว สามารถหาคู่ครองที่เหมาะสม เป็นพ่อที่ดี เป็นแม่ที่ดี และรู้จักใช้ชีวิตในครอบครัวอย่างมีความสุข

3. การพัฒนามนุษย์เพื่อวิชาชีพ คนเราจะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขอย่างน้อยจะต้องมีปัจจัยพื้นฐาน เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม บ้าน ยารักษาโรค และเครื่องอำนวยความสะดวกให้แก่ชีวิตตามอัตภาพ ดังนั้นคนจึงต้องมีความจำเป็นที่จะต้องมีงานทำ เพื่อนำรายได้มาสนับสนุนเกื้อกูลความจำเป็นพื้นฐานของชีวิต มหาวิทยาลัยจึงควรมีบทบาทในการเตรียมคนให้พร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพตามที่ตนเองถนัดหรือสนใจ มหาวิทยาลัยไม่เพียงแต่จะให้ความรู้ทางด้านวิชาชีพเท่านั้น แต่ควรจะให้ข้อมูล ข่าวสาร การแนะแนวเกี่ยวกับอาชีพด้วย

4. การพัฒนามนุษย์เพื่อสังคม เป็นการพัฒนามนุษย์ให้รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มหาวิทยาลัยจะต้องจัดสิ่งแวดล้อม หลักสูตร กิจกรรม และการเรียนการสอน เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาด้านสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักรักษาคุณค่าของสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ไว้ มีความรู้ด้านทักษะทางสังคม รู้จักสิทธิเสรีภาพและความรับผิดชอบของตนเองต่อผู้อื่น ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม พัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งพัฒนาให้เป็นผู้ประสานงานที่ดีได้

ธิดารัตน์ บุญนุช (2528 : 363-371) กล่าวว่า แนวทางที่จะช่วยให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาคือ การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถาบันที่สนองต่อความต้องการของนักศึกษา ซึ่งจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในอนาคตของนักศึกษา ได้แก่

1. ความสามารถในการวางแผนทางชีวิตของตนเอง
2. ความสามารถในการวางแผนอาชีพ
3. ความสามารถทางสังคม
4. ความเป็นผู้นำและการบำเพ็ญประโยชน์

สมน อมรวิวัฒน์ (2529 : 83-86) ได้สรุปคุณสมบัติที่สำคัญของนักศึกษา ซึ่งควรจะได้รับส่งเสริมจากมหาวิทยาลัย ดังนี้คือ

1. มีความรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพ
2. ได้รับการฝึกหัดอบรมเพื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณสมบัติทั้งภายนอกและภายใน คุณสมบัติภายนอก ได้แก่ การมีสุขภาพอนามัยที่ดี มีบุคลิกภาพที่กลมกลืน ผสมผสานกับคนส่วนใหญ่ และสามารถที่จะโดดเด่นออกมาเป็นผู้นำของกลุ่มชนได้ มีมนุษยสัมพันธ์เพื่อการอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างราบรื่น และสงบสุขโดยจะต้องมีคุณธรรมนำคุณวุฒิ คุณสมบัติภายนอก ได้แก่ การมีสุนทรียภาพเพื่อสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม การมีจิตใจที่เป็นอิสระไม่ตกเป็นทาสอารมณ์สินจ้าง
3. เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ได้แก่ การอำนวยความสะดวกแก่ผู้อื่น หรือการเสียสละ การเป็นผู้นำที่มีระเบียบวินัย

4. มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย

นักศึกษา ถือได้ว่าเป็นวัตถุดิบที่สำคัญที่สุดในระบบการผลิตของสถาบันอุดมศึกษา และที่สำคัญวัตถุดิบนี้เป็นมนุษย์ มีชีวิตจิตใจ มีความหลากหลาย สถาบันใดก็ตามที่รู้และเข้าใจ วัตถุดิบของตนเอง และสามารถจัดระบบการดำเนินงานทั้งในด้านการเรียนการสอน การให้บริการ และการปกครองแล้ว ก็ย่อมจะมีโอกาสประสบความสำเร็จได้มากกว่าสถาบันที่ผู้บริหารปราศจาก ความรู้ความเข้าใจดังกล่าว (ประกอบ คูปรรัตน์. 2530 : 209) การพัฒนานักศึกษาจึงไม่ได้จำกัดอยู่ แต่การให้ความรู้เท่านั้น แต่มหาวิทยาลัยจะต้องพัฒนานักศึกษาทางด้านอารมณ์และสังคมด้วย ดังที่ วิลเลียมสัน (พรชูลี อาชวอำรุง. 2525 : 263 ; อ้างอิงมาจาก "Williamson. 1961) กล่าวถึงข้อตกลงเบื้องต้นในการพัฒนานักศึกษาว่า

1. นักศึกษาแต่ละคนต้องได้รับการพัฒนาทุก ๆ ด้าน ไปพร้อม ๆ กันในฐานะที่เป็นบุคคล ๆ หนึ่ง
2. นักศึกษาแต่ละคนมีเอกลักษณ์ของตนเอง สถาบันอุดมศึกษาต้องดูแลเอาใจใส่ในสภาพที่เขามีความเป็นเอกลักษณ์เช่นนั้น
3. ควรจัดบรรยากาศในมหาวิทยาลัย ในสภาพที่ช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่
4. นักศึกษาต้องรับผิดชอบตนเองให้มากที่สุดในเรื่องการพัฒนาตนเองทั้งทางด้านร่างกายและสังคม

มิลเลอร์ และปรินซ์ (พรชูลี อาชวอำรุง. 2525 : 265 ; อ้างอิงมาจาก Miller and Prince. 1976) กล่าวว่า การพัฒนานักศึกษานั้นไม่ใช่หน้าที่ของอาจารย์ผู้สอน ผู้บริหารมหาวิทยาลัยหรือบุคลากรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกัน โดยถือว่าเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ซึ่งจะต้องยึดหลักดังนี้

1. การพัฒนาบุคคลเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสะสมกันมาตามการเจริญเติบโตด้านร่างกาย จิตใจและสังคม
2. การพัฒนามักจะเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่คาดว่าจะจะมีการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมที่แต่ละคน หรือกลุ่มบุคคลทำงานร่วมกันเพื่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมากกว่าเพื่อตอบสนองภายหลังจากสิ่งนั้นเกิดขึ้นแล้ว
3. ควรได้มีการสอนนักศึกษาถึงความสามารถและทักษะต่าง ๆ เพื่อจะช่วยให้นักศึกษาเกิดความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ
4. ควรให้นักศึกษามีโอกาสแก้ปัญหา เพื่อให้มีความก้าวหน้าในการพัฒนา
5. การพัฒนาจะเป็นไปได้มากขึ้น ถ้านักศึกษา อาจารย์ บุคลากร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทำงานร่วมกันในอันที่จะเสริมสร้างการพัฒนานั้น
6. ควรให้นักศึกษามีอิสระที่จะได้ทดลองแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก โดยไม่ต้องกลัวการโจมตี หรือการปฏิเสธความคิดเห็น
7. นักศึกษาต้องเป็นผู้เริ่มต้นด้วยตนเองที่จะก้าวไปข้างหน้าตามขีดความสามารถของตนและจะต้องประสบความสำเร็จในแต่ละขั้นตอนก่อนจะผ่านพ้นไป ตลอดกระบวนการพัฒนา
8. นักศึกษาควรมีโอกาสได้ค้นหาความต้องการของตนเองที่จะเกิดการพัฒนาและตัดสินใจว่าการเรียนรู้อย่างไรที่เขาต้องการ และทำอย่างไรจึงจะบรรลุความต้องการนั้น
9. นักศึกษาควรมีโอกาสได้สังเกต และมีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้ที่มีพฤติกรรมที่สังคมยกย่องและมีคุณธรรม ตลอดจนกระบวนการที่เป็นแบบอย่างที่ดี
10. ควรให้นักศึกษาได้เข้าถึงแหล่งของกำลังคน กำลังทรัพย์และข้อมูลที่เป็นต่อการพัฒนา
11. การทราบผลที่เพียงตรงอันเกิดจากการกระทำของตนเอง เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนา
12. การเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติ การใช้ความคิดและวิธีการใหม่ ๆ จะช่วยให้เกิดการพัฒนา
13. การเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ซับซ้อนและการนำความรู้ไปใช้ในเวลาอันควรในชีวิตจริงเป็นสิ่งที่ควรสนับสนุน

การพัฒนาตน (Self Development) การที่บุคคลได้พัฒนาตนเองในหลายทิศทางเพื่อบรรลุศักยภาพของตน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น เพิ่มพูนความรู้เท่าทันตนเอง ก่อให้เกิดการยอมรับตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ความเจริญส่วนบุคคลเป็นภาวะที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต มนุษย์จะอาศัย

กระบวนการรับรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ และการได้สัมผัสสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว (อุบล สาธิตกร. 2527 : 21) การเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาตนของนักศึกษาเพื่อมุ่งที่จะสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของตน โดยอาศัยแบบฉบับหรือลักษณะเฉพาะของตน ความเปลี่ยนแปลงจะเป็นไปตามเป้าประสงค์ ขึ้นอยู่กับความต้องการและมโนทัศน์แห่งตน ซึ่งจะเป็นตัวผลักดันให้เกิดแรงจูงใจที่จะนำไปสู่การพัฒนาตามความต้องการของตน แต่การที่นักศึกษาจะพัฒนาตนไปในทิศทางใดนั้นขึ้นอยู่กับการมองตนหรือความรู้สึก และการรับรู้เกี่ยวกับตน

ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self Concept) ในการศึกษาต้องกระตุ้นให้บุคคลสามารถแสดงเอกลักษณ์ของตนได้ เพราะคนแต่ละคนจะแสดงพฤติกรรมตามสิ่งที่ตนคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self Concept) ว่าเป็นเช่นไร มองสิ่งแวดล้อมรอบตนเองว่าเป็นอย่างไร ดังนั้นพฤติกรรมของแต่ละบุคคล จึงเป็นผลเนื่องมาจากการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคลซึ่งเป็นเหตุทำให้แต่ละคนมีพฤติกรรมต่าง ๆ กัน ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ (Attitude) ความรู้สึก (Feeling) และการรับรู้ (Perceptions) ซึ่งแต่ละบุคคลมีต่อตนเอง ทัศนคติเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนคติเกี่ยวกับ "Self" เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการกำหนดพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ซึ่งนวลศิริ เปาโรหิตย์ (ม.ป.ป. : 103-104) กล่าวว่า ตนเอง (Self) เป็นความคิดและความรู้สึกเกี่ยวกับทุกสิ่งทีประกอบขึ้นเป็นตนเอง เป็นส่วนที่ช่วยให้เข้าใจบุคคล และยังมีผลนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล บุคคลมีความรู้สึก หรือรับรู้เกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่างของตนเองในทุกด้าน ซึ่งอาจแบ่งระดับของการรับรู้ได้ 3 ระดับ คือ

1. การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง (Perceptual Self) หมายถึง การที่บุคคลมีความคิดเช่นไรเกี่ยวกับตัวเขาเอง ความรู้สึกที่เกี่ยวกับสภาพร่างกายของตนโดยทั่ว ๆ ไป
2. การรับรู้เกี่ยวกับมโนทัศน์ (Conceptual Self) หมายถึง ความรู้สึกหรือการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะของตนเองในเรื่องบุคลิกลักษณะ ความสามารถ ตลอดจนภูมิหลังและจุดมุ่งหมายในอนาคต

3. การรับรู้เกี่ยวกับทัศนคติ (Attitude Self) หมายถึง ความรู้สึกหรือการรับรู้เกี่ยวกับทัศนคติต่าง ๆ และสถานภาพทางสังคมของตน ตลอดจนถึงคุณค่าของตนหรือปรัชญาชีวิต

เมื่อพิจารณากันถึงพัฒนาการของมนุษย์ผู้ใหญ่ตอนต้นแล้ว พบว่า พัฒนาการด้านหนึ่งจะส่งผลต่อการเกิดพัฒนาการอีกด้านหนึ่ง และตัวการสำคัญที่ส่งผลต่อพัฒนาการในด้านต่าง ๆ อันได้แก่ พัฒนาการทางสติปัญญา ศีลธรรมจรรยา รวมทั้งพัฒนาการด้านการติดต่อปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น มาจากการที่คนเราตระหนักและเข้าใจตนเองจากการที่ได้มีการสัมผัสติดต่อกับผู้อื่น

สำหรับนักศึกษาซึ่งเป็นบุคคลที่จะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ นั้น จะเข้าใจตนเอง รู้ว่าตนสนใจอะไร มีความมุ่งหวังอย่างไร นักศึกษาจะเข้าใจถึงคุณค่าของตนเอง เข้าใจถึง ความสามารถของตนเอง ถ้าเขาได้มีโอกาสทดลองใช้แนวความคิดใหม่ ๆ บทบาทใหม่ ๆ ประสบการณ์เหล่านี้จะช่วยให้ นักศึกษาได้เข้าใจเป้าหมายของตนเอง หรือบางคนอาจจะตั้งเป้าหมายของตนขึ้นใหม่ก็ได้ (Feldman and Newcome. 1976 : 236-248)

ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษา

เนื่องจากนักศึกษามีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน เช่น ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และแต่ละสถาบันมีความแตกต่างด้านกลุ่มวัฒนธรรมต่าง ๆ นักการศึกษาจึงมีแนวคิดในการที่จะพัฒนานักศึกษาให้เกิดความเจริญสูงสุด ทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนานักศึกษาที่สำคัญ มีดังนี้

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget's Theory of Intellectual Development)

เพียเจต์ เชื่อว่ามนุษย์มีแนวโน้มพื้นฐานที่ติดตัวมาแต่กำเนิด 2 ชนิด คือ การจัด และรวบรวม และการปรับตัว (Piaget. 1972 : 1-12)

การจัดและรวบรวม (Organization) หมายถึง การจัดและรวบรวมกระบวนการต่าง ๆ ภายในเข้าเป็นระบบอย่างต่อเนื่องกัน และเป็นระเบียบมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ตรงที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

การปรับตัว (Adaptation) หมายถึง การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เพื่ออยู่ในสภาพสมดุลย์ การปรับตัวประกอบด้วยกระบวนการ 2 อย่าง คือ

1. การซึมซับหรือดูดซึมประสบการณ์ (Assimilation) มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมก็จะซึมซับหรือดูดซึมประสบการณ์ใหม่ให้รวมเข้าอยู่ในโครงสร้างของสติปัญญา (Cognitive Structure)

2. การปรับโครงสร้างทางเชาวน์ปัญญา (Accommodation) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของเชาวน์ปัญญาที่มีอยู่แล้วให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ใหม่ หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงความคิดเดิมให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมใหม่ระหว่างระยะเวลาตั้งแต่ วัยทารก จนถึงวัยรุ่น แต่ละคนจะค่อย ๆ สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพียเจต์ได้แบ่งพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาออกเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ 4 ชั้น คือ

2.1 ขั้นระดับเชาวน์ปัญญา หมายถึง ระยะเวลาที่ก่อตั้งริเริ่มและรวบรวมความรู้ คิด หรือริเริ่มพัฒนาเชาวน์ปัญญา

2.2 การบรรลุถึงขั้นเชาวน์ปัญญาขั้นหนึ่ง จะเป็นรากฐานสำหรับการพัฒนาทางเชาวน์ปัญญาขั้นต่อไป การพัฒนาทางเชาวน์ปัญญาเป็นสิ่งที่ต่อเนื่องกัน

2.3 ระดับขั้นของการพัฒนาทางเชาวน์ปัญญา เป็นสิ่งที่เป็นไปตามขั้นไม่สลับสน

2.4 ขั้นพัฒนาการของเชาวน์ปัญญา แต่ละขั้นเป็นรากฐานของขั้นต่อไป

2. ทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน (Erikson's Psychosocial Stage of Development)

อีริกสัน (Erikson, 1959 : 95) เป็นนักจิตวิทยาวิเคราะห์ เน้นเรื่อง พัฒนาการทางบุคลิกภาพเกิดขึ้นตลอดช่วงชีวิตของบุคคล กล่าวคือ พัฒนาการของคนไม่ได้จบแค่วัยรุ่น แต่ต่อไปจนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต คือวัยชรา และตอนที่ยังมีชีวิตอยู่บุคลิกภาพของคนก็เปลี่ยนไปเรื่อย ๆ อีริกสันได้แบ่งพัฒนาการทางบุคลิกภาพของบุคคลเป็น 8 ขั้น ดังนี้ (สุชา จันทน์เอม, 2536 : 35 - 37)

1. ความเชื่อถือไว้วางใจกับความระวางไม่ไว้ใจใคร (Trust VS. Mistrust) อายุแรกเกิดถึง 1 ปี วัยทารกเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาในวัยต่อไป เด็กถ้าได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู จะเกิดความอบอุ่นมีความไว้วางใจพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่ต่อไปจะเป็นเด็กก้าวร้าว เฉื่อยชา ไม่พัฒนาการ
2. ความมีอิสระกับความสงสัยไม่แน่ใจ (Autonomy VS. Doubt) อายุ 1-3 ปี พ่อแม่ต้องช่วยสนับสนุนให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเอง มีความเป็นอิสระ ถ้าพ่อแม่คอยห้าม กีดกันจะทำให้เด็กสงสัยไม่แน่ใจในตัวเอง
3. ความคิดริเริ่มกับความรู้สึกล้มผิด (Initiative VS. Guilt) อายุ 4-5 ปี เริ่มเรียนรู้บทบาททางสังคม เช่น ความรับผิดชอบต่อของของตน พ่อแม่ต้องให้การสนับสนุนในการทำกิจกรรม จะทำให้เด็กสบายใจ มีความคิดริเริ่ม แต่ถ้าคอยควบคุม กวดขัน จะทำให้เด็กรู้สึกล้มผิดขาดความคิดริเริ่ม
4. ความขยันกับความรู้สึกล้มปด้อย (Industry VS. Inferiority) อายุ 6-11 ปี เด็กมีทักษะทางร่างกายและสังคมมากขึ้น เริ่มมีการแข่งขันกันทำงาน ถ้าได้รับการสนับสนุนที่ดีตามศักยภาพ เด็กจะไม่เกิดปมด้อย
5. การมีเอกลักษณ์ของตนเองกับความไม่เข้าใจตนเอง (Identity VS. Role Diffusion) อายุ 12-20 ปี เด็กวัยรุ่นเริ่มรู้จักตัวเองว่า ตนเป็นใคร มีความสามารถ หรือความถนัดทางใดรู้ว่าตัวเองมีความเชื่ออย่างไร ต้องการอะไร ซึ่งจะทำให้ ประสบความสำเร็จใน

ชีวิตวัยรุ่น เด็กอาจเลียนแบบจากบุคคลที่ตนยกย่องนับถือ แต่ถ้าเด็กมีความรู้สึกไม่เข้าใจตนเองจะเกิดความสับสน ขัดแย้ง และประสบความล้มเหลวในการทำงาน

6. ความใกล้ชิดกับความรู้สึกอ้างว้าง (Intimacy VS. Isolation) อายุ 21-25 ปี เป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้น หากครอง ประกอบอาชีพ สร้างครอบครัว สร้างหลักฐาน ถ้าล้มเหลวในชีวิตจะแยกตัวออกจากสังคม

7. การให้กำเนิดและเลี้ยงดูบุตรกับการใฝ่ใจอยู่กับตนเอง (Generativity VS. Self Absorption) อายุ 26 ปีขึ้นไป เป็นวัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน เป็นวัยที่ต้องเลี้ยงดูบุตร และครอบครัว รู้จักแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แต่ถ้าบุคคลใดไม่ต้องการรับผิดชอบต่อครอบครัว จะหันมาใฝ่หาความสุขเฉพาะตน

8. ความมั่นคงทางจิตใจกับความสิ้นหวัง (Integrity VS. Despair) อายุประมาณ 50 ปี เป็นต้นไป เป็นระยะเข้าสู่วัยชรา เปียวัยยอมรับความจริงของชีวิต จะระลึกถึงความทรงจำในอดีต หากอดีตมีแต่ความสุขจะมีความมั่นคงทางจิตใจ แต่ถ้าบุคคลมีความทรงจำเกี่ยวกับความผิดหวังตลอดเวลาจะทำให้รู้สึกสิ้นหวังในชีวิต

การพัฒนาแต่ละขั้นมี “ช่วงวิกฤติ” (Critical Period) (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2533 : 219) เพื่อพัฒนาในแต่ละเรื่อง โดยเฉพาะในช่วงชีวิตที่บุคคลอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี คือ ได้รับการดูแลอบรมสั่งดี การพัฒนาบุคลิกภาพในช่วงนั้นก็จะไปด้วยดีหรือเป็นไปในทางบวก ในทางตรงกันข้ามถ้าในช่วงชีวิตที่บุคคลอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี พัฒนาการทางบุคลิกภาพจะไม่สมบูรณ์หรือเป็นไปในทางลบ ผลของการพัฒนาในขั้นก่อนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาในขั้นหลัง อิริคสัน (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2533 : 28 อ้างอิงมาจาก Erikson, 1959) เชื่อว่าการพัฒนาในขั้นที่ 5 ของวัยรุ่น ในการสร้างเอกลักษณ์ มีสาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงของวุฒิ ภาวะทางร่างกาย และความต้องการทางสังคมของคนวัยหนุ่มสาวและเน้นว่ารูปแบบของเอกลักษณ์ถูกสร้างขึ้นโดยสิ่งแวดล้อมอันได้แก่

1. การได้ทดลองกระทำบทบาทต่าง ๆ (Experimentation with Varied Roles)
2. การได้เลือกเข้าร่วมประสบการณ์ต่าง ๆ (The Experiencing of Choice)
3. ความสัมฤทธิ์ผลอย่างมีความหมาย (Meaningful Achievement)
4. ความมีเสรีที่จะหลีกเลี่ยงความกังวลใจต่าง ๆ (Freedom from Excessive

Anxiety)

5. การมีเวลาสำหรับการตอบสนองและการคิดใคร่ครวญ (Time for Reflexion and Introspection)

3. ทฤษฎีของแคนนอน - บาร์ด (Cannon-Bard Theory)

วอลเตอร์ แคนนอน และบาร์ด (สุวรรณ หันไชยงวา. 2531 : 30 ; อ้างอิงมาจาก Canon-Bard. 1977) เสนอว่า อารมณ์เป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นตลอดช่วงเวลาหนึ่งของบุคคล ทั้งนี้ประสบการณ์ของอารมณ์จะถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอกไปสู่ระบบความรู้สึก (Sensory System) และขณะเดียวกันนั้น ระบบประสาทอัตโนมัติจะถูกกระตุ้นอย่างรวดเร็ว จึงเป็นสิ่งที่เกิดจากการตอบสนองทางร่างกายขึ้น ดังนั้นอารมณ์จึงเป็นสิ่งที่เกิดจากการตอบสนองของร่างกายกับประสบการณ์ของอารมณ์ในช่วงเดียวกัน หรือเป็นการผสมกันระหว่างข้อมูลเกี่ยวกับสรีระของร่างกายและข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ที่กระตุ้นอารมณ์นั้น ข้อมูลที่ประกอบกันขึ้นมานี้จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยังเป็นตัวกำหนดธรรมชาติและระดับความเข้มของอารมณ์ที่เกิดขึ้นด้วย

4. ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของคอล์บ (The Experiential Learning Theory)

ตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของคอล์บ (Kolb. 1991 : 150) แบบการเรียนรู้ (Learning style) หมายถึงผลอันเกิดจากลักษณะนิสัยทางพันธุกรรม ประสบการณ์เดิม และความต้องการของสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ซึ่งผสมผสานกันทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างบุคคลในแง่ของความสามารถในการเรียนรู้ 4 ประการ คือ

1. ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (Concrete Experience)
2. การสังเกตอย่างไตร่ตรอง (Reflective Observation)
3. แนวคิดนามธรรม (Abstract Conceptualization)
4. การทดลองปฏิบัติจริง (Active Experimentation)

ขั้นที่ 1 ประสบการณ์เชิงรูปธรรม เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมและรับรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ โดยปราศจากความลำเอียง เน้นที่ความรู้ ความสลับซับซ้อนของความจริงในปัจจุบัน บุคคลที่มีการเรียนรู้ในขั้นนี้ จะตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยใช้ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง

ขั้นที่ 2 การสังเกตอย่างไตร่ตรอง เป็นความสามารถในการสังเกตประสบการณ์ที่ได้รับอย่างรอบคอบ บุคคลที่มีการเรียนรู้ในขั้นนี้ จะทำความเข้าใจกับความหมายของสิ่งต่าง ๆ โดยการสังเกตและการคิด สามารถมองสิ่งต่าง ๆ อย่างแยกแยะเป็นหลายแง่มุม

ขั้นที่ 3 แนวคิดนามธรรม เป็นการนำประสบการณ์ที่ได้รับและสังเกตได้มาสรุปแนวคิดหรือทฤษฎีของตนเอง สามารถวิเคราะห์เชิงปริมาณและวางแผนอย่างเป็นระบบ บุคคลที่มีการเรียนรู้ในขั้นนี้ จะชอบสร้างแนวคิดและแบบแผนในการอธิบายสิ่งต่าง ๆ และชอบศึกษาแนวคิดทฤษฎีของบุคคลอื่น

ขั้นที่ 4 การทดลองปฏิบัติจริง เป็นการนำแนวคิดหรือทฤษฎีของตนไปใช้ในการตัดสินใจหรือการแก้ปัญหา บุคคลที่มีการเรียนรู้ในขั้นนี้ชอบพบปะกับบุคคลอื่น ชอบการเสี่ยงและนำแนวคิดใหม่ ๆ ไปทดลองปฏิบัติ

จากแนวคิดดังกล่าว คอลบ์ได้อธิบายแบบการเรียนรู้ของบุคคล 4 แบบ คือ

1. แบบบอบเนกนัย (Divergent Type) มีความสามารถด้านประสบการณ์เชิงรูปธรรม และการสังเกตอย่างไตร่ตรองสูง บุคคลที่มีแบบการเรียนรู้เช่นนี้ย่อมสามารถสร้างจินตนาการต่าง ๆ ขึ้นเองจากสถานการณ์เชิงรูปธรรมที่ตนได้ประสบมา จนสามารถมองเห็นภาพโดยส่วนรวม

2. แบบซึมซับ (Assimilative Type) มีลักษณะเด่นด้านการสังเกตอย่างไตร่ตรองและด้านแนวคิดนามธรรม บุคคลที่มีแบบการเรียนรู้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสรุปเป็นแนวคิดหรือทฤษฎีต่าง ๆ ให้ความสนใจต่อบุคคลน้อย และให้ความสนใจกับแนวคิดนามธรรมมากกว่าการนำไปปฏิบัติจริง

3. แบบเอกนัย (Convergent Type) ตรงกันข้ามกับแบบบอบเนกนัย คือ มีความสามารถสูงด้านแนวคิดนามธรรม และการทดลองปฏิบัติจริง เป็นผู้ที่สามารถนำแนวคิดไปปฏิบัติจริง

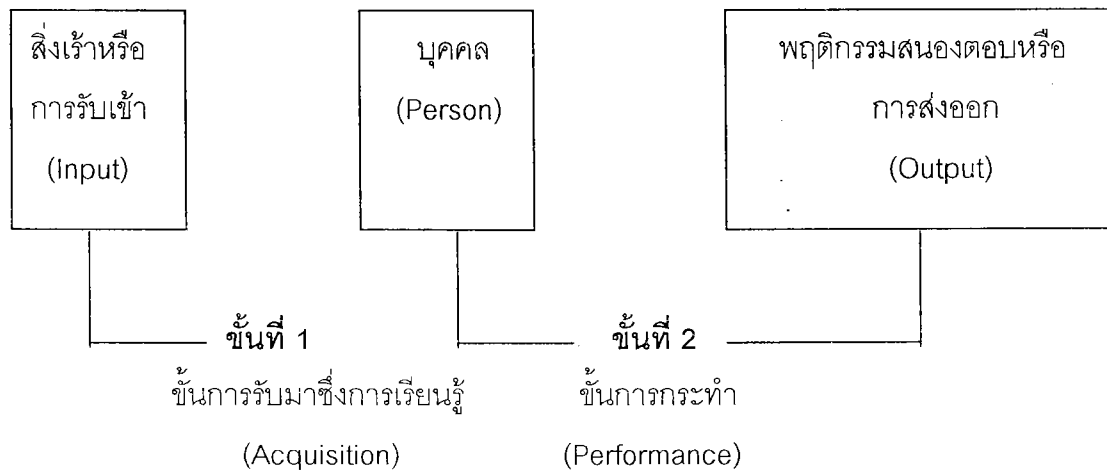
4. แบบปฏิบัติ (Executive Type) ตรงกันข้ามกับแบบซึมซับ กล่าวคือ จะมีความสามารถสูงด้านประสบการณ์เชิงรูปธรรม และการทดลองปฏิบัติจริง มักชอบลงมือปฏิบัติ ชอบทดลองต้องการมีประสบการณ์ใหม่ ๆ มักเป็นผู้ที่ชอบความเสี่ยงมากกว่าบุคคล 3 ประเภทข้างต้น

5. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของบันดูรา (Bandura, 1977 : 23) เน้นการเรียนรู้โดยการสังเกต หรือการเลียนแบบ (Observational Learning or Modeling) ซึ่งมี 2 ขั้น

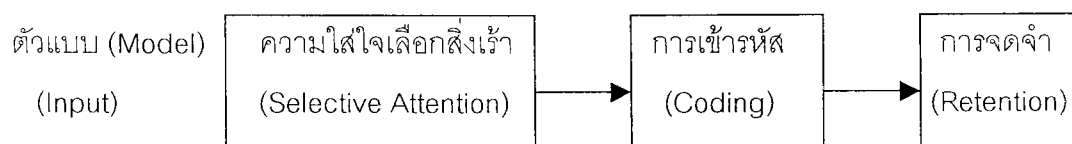
ขั้นที่ 1 เป็นขั้นการได้รับมาซึ่งการเรียนรู้ ทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมได้

ขั้นที่ 2 เรียกว่าขั้นการกระทำ ซึ่งอาจจะกระทำหรือไม่กระทำก็ได้ โดยการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 2 ขั้น ดังแผนผังดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 ขั้นของการเรียนรู้โดยการเลียนแบบ

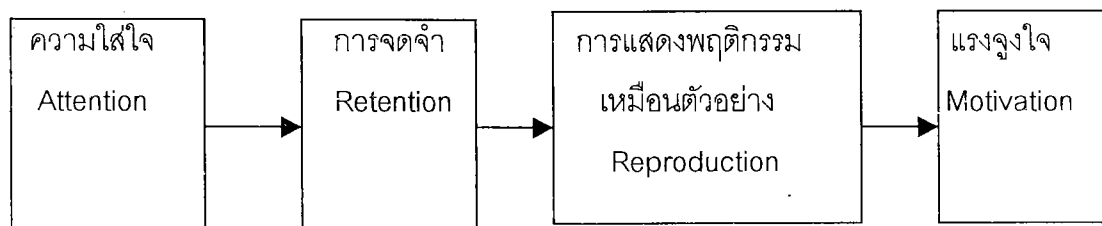
ขั้นการรับมาซึ่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญเป็นลำดับ 3 ลำดับ แสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ส่วนประกอบของการเรียนรู้ขั้นการรับมาซึ่งการเรียนรู้

จากภาพประกอบจะเห็นว่า ส่วนประกอบทั้ง 3 ประการ ของการรับมาซึ่งการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา (Cognitive Processes) ความใส่ใจที่เลือกสิ่งเร้ามีบทบาทสำคัญในการเลือกตัวแบบ

ส่วนขั้นการกระทำ (Performance) นั้น ขึ้นอยู่กับผู้เรียน เช่น ความสามารถทางด้านร่างกาย ทักษะต่าง ๆ รวมทั้งความคาดหวังที่จะได้รับแรงเสริมซึ่งเป็นแรงจูงใจ

ภาพประกอบ 3 กระบวนการในการเรียนรู้โดยการสังเกต

6. ทฤษฎีพัฒนาการนักศึกษาของซิคเคอริง (Chickering's Theory of Student Development)

6.1 การพัฒนาความสามารถ (Development Competence)

การพัฒนาความสามารถของนักศึกษาระดับอุดมศึกษามีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ ความสามารถทางด้านสติปัญญา ความสามารถทางด้านร่างกาย ทักษะปฏิบัติ และความสามารถทางด้านสังคม ส่วนที่สำคัญที่สุดขององค์ประกอบทั้ง 3 ประการคือ การรวบรวมความสามารถทั้ง 3 ประการ เข้าด้วยกัน และนำออกมาใช้ด้วยความเชื่อมั่นอย่างมีประสิทธิภาพจนบรรลุผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเป้าหมายไว้ (Chickering, 1993 : 46-47)

ความสามารถทางด้านสติปัญญา เป็นทักษะที่มีอยู่ในตัวบุคคลเป็นเรื่องของระดับสติปัญญา และเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความคิดรวบยอด การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาแนวความคิดใหม่ให้เกิดการบูรณาการที่กว้างขวางขึ้น

เวอร์นอน (Vernon, 1973 : 9) ได้ให้ความหมายของสติปัญญาไว้ 3 แนวทาง คือ

1. สติปัญญา หมายถึง สมรรถภาพของบุคคลที่มีมาแต่กำเนิด โดยได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ สมรรถภาพนี้จะเป็นตัวกำหนดศักยภาพของความเจริญเติบโตทางสมองของบุคคล

2. สติปัญญา หมายถึง ความเฉลียวฉลาดของบุคคลในการเรียนรู้ การเข้าใจ และการให้เหตุผลต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

3. สติปัญญา หมายถึง อายุสมอง หรือไอคิว หรือคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม

ส่วนการพัฒนาสติปัญญา พระราชวรมณี (2527 : 52) ได้อธิบายกระบวนการพัฒนาปัญญาภายในบุคคลว่า วิธีทำให้เกิดปัญญามี 3 วิธี คือ

1. จินตามยปัญญา ปัญญาเกิดจากความคิด การพิจารณาเหตุผลด้วยตนเอง

2. สุตมยปัญญา ปัญญาเกิดจากการสดับเล่าเรียนหรือถ่ายทอดต่อกันมา

3. ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการปฏิบัติ ผีกดอบรม

และจากผลการวิจัยของอนุศักดิ์ สมิตสันต์ (2532 : บทคัดย่อ) พบว่า การพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน ส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาทางด้านสติปัญญาและความสามารถในการประกอบอาชีพ ดังนั้นนักศึกษาจึงมีการพัฒนาความสามารถด้านสติปัญญาในระดับมาก

ระพี ศาคริก (2532 : 6) ให้ข้อคิดเห็นด้านความคิดและสติปัญญาว่า วิธีการให้ความช่วยเหลือเมื่อบัณฑิตตกงานนั้น ไม่ใช่การหางานให้บัณฑิตทำ แต่ควรสอนให้เขารู้จักแสวงหางานด้วยความสามารถของตนเอง สถาบันการศึกษาไม่ควรผลิตคนให้ยึดติดกับรูปแบบของงานที่บุคคลอื่นทำไว้ แต่ควรพัฒนาความคิดให้เป็นอิสระทันเหตุการณ์

ความสามารถทางด้านร่างกายและทักษะปฏิบัติ จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทุกด้าน เพราะการที่มีร่างกายที่แข็งแรง สมบูรณ์ การยอมรับรับผิดชอบ การรู้จักแก้ปัญหาและมีความคิดสร้างสรรค์ ย่อมก่อให้เกิดการปฏิบัติ ซึ่งการปฏิบัตินั้นอาจมีความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับบุคคลอื่นบ้างอย่างไรก็ตาม การดำเนินชีวิตที่เป็นอิสระจะนำไปสู่ชีวิตที่มีความสุข และสามารถที่จะสร้างเอกลักษณ์ของตนเองได้ ดังนั้นนักศึกษาต้องรู้จักรักษาสุขภาพกาย ให้เกิดสภาวะแห่งความสมบูรณ์ทางกาย ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย มีโภชนาการที่ดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีสมรรถภาพทางกาย ซึ่งประกอบด้วยความแข็งแรง ความอดทน ความเร็ว มีพลัง มีความคล่องตัว มีความสมดุลย์ทักษะทางกลไก การควบคุมระบบภายในร่างกายดี ที่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชิตพงษ์ ไชยวสุ (2528 : 85) กล่าวถึงสุขภาพว่า กายจะสมบูรณ์ได้จำเป็นต้องเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย รู้จักรักษาโรคภัยไข้เจ็บและต้องออกกำลังกายอยู่เสมอ ซึ่งจากงานวิจัยของสุกัญญา ไต๊ะถม (2531 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการพัฒนา นักศึกษาของวิทยาลัยพลศึกษา พบว่า การพัฒนาส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาทางด้านร่างกาย และทางด้านกีฬา นักศึกษาจึงมีการพัฒนาความสามารถด้านร่างกายในระดับมาก

ความสามารถทางด้านสังคม สังคมสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เพราะสังคมทำให้เรามีผู้สนทนาด้วย ให้ความรักและความพึงพอใจ มีความเชื่อถือและไว้วางใจกัน การได้มีส่วนร่วมในสังคม ช่วยส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง รู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่า นอกจากนั้นยังช่วยรักษา เสริมสร้างสภาพจิตใจด้วยความสามารถทางสังคม ไม่ใช่เพียงแต่มีทักษะทางด้านการฟัง การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการสื่อสารเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสื่อสารที่มีการตอบสนองที่สอดคล้องกัน สามารถที่จะใช้ยุทธวิธีที่จะปฏิบัติในแต่ละกลุ่มบุคคลได้

เฮลท์ (Heath. 1994 : Abstract) ได้ศึกษาการพัฒนาอัตมโนทัศน์ระหว่างนักศึกษาอเมริกันผิวขาวและอเมริกันผิวดำ ซึ่งเป็นการศึกษาแนวความคิดของตนเองด้านวิชาการและสังคมระหว่างนักศึกษา 4 กลุ่ม คือ นักศึกษาชายผิวขาว, นักศึกษาหญิงผิวขาว, นักศึกษาชายผิวดำ และนักศึกษานหญิงผิวดำ จำนวน 26,291 คน ผลการวิจัย พบว่า

1. แนวความคิดความสามารถทางด้านวิชาการของนักศึกษาสัมพันธ์กับความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ ความสามารถทางการเรียน ความสามารถทางด้านการวิชาการ และความเชื่อมั่นทางด้านสติปัญญาของตน

2. แนวความคิดทางด้านสังคม เกี่ยวข้องกับความมีชื่อเสียงในสังคม ความสามารถในการเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นของตนเองในสังคม และความมั่นคงทางอารมณ์

3. การพัฒนาความสามารถทางด้านวิชาการและสังคมจะเพิ่มตามระดับชั้นปีการศึกษา และเพศชายมีการพัฒนาความสามารถสูงกว่าเพศหญิง

ความสามารถของแต่ละคนเป็นสิ่งที่ค่อย ๆ สะสมติดต่อกันมาเป็นลำดับตั้งแต่วัยเด็กจนกระทั่งเข้าสู่วัยเป็นนักศึกษา การพัฒนาความสามารถทั้งด้านสติปัญญา ร่างกายและสังคมจะมุ่งไปสู่การเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตน เช่นเดียวกับความสามารถด้านการปรับตัวให้เข้ากับสังคม และสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การเลือกอาชีพที่เหมาะสม และการทำงานอย่างบรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพราะจะต้องใช้ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นอย่างดีด้วย

6.2 การพัฒนาอารมณ์ (Managing Emotions)

นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะมีลักษณะทางอารมณ์ที่สามารถพบเห็นได้ คือ อารมณ์โกรธ กลัว ผิดหวัง การหลีกเลี่ยง และความตึงเครียด ซึ่งอารมณ์เหล่านี้สถานศึกษาต้องพยายามที่จะจัดออกไป โดยการศึกษาถึงสภาวะที่จะเกิดอารมณ์เหล่านั้นและพยายามไม่ให้สภาวะที่จะเกิดอารมณ์เหล่านั้นเกิดขึ้นกับนักศึกษา อย่างไรก็ตามหากนักศึกษามีความวิตกกังวลเล็กน้อยเกี่ยวกับการเรียน จะทำให้นักศึกษามีความขยัน สนใจ การเรียนและปฏิบัติงานดีขึ้น (Chickering. 1993 : 47-48) ตามพัฒนาการของมนุษย์ วัยรุ่นเป็นวัยที่เกิดอารมณ์ง่ายและรุนแรง จึงง่ายต่อการยุแหย่หรือชักนำให้เกิดความรู้สึกอยากลงดี มีทั้งอารมณ์ประเภทก้าวร้าว โกรธ เกลียดชัง อิจฉาริษยา อารมณ์ประเภทเก็บกด เช่น กลัว วิตกกังวล หดหู่ และอารมณ์สนุก เช่น ความรัก ความสุข ความพอใจ ความตื่นเต้น ซึ่งเกิดแต่ละกลุ่ม แต่ละชั้น แต่ละคณะ/วิชาเอก จะได้รับองค์ประกอบอื่น ๆ มาทำให้มีความคล้ายคลึง หรือแตกต่างกันออกไป และความรู้สึกที่มีความรุนแรงมากกว่าประเภทอื่น ๆ คือ ความรู้สึกที่อยากจะทำในความเป็นจริงของ

สิ่งต่าง ๆ ความรู้สึกที่ไม่อยากให้คนอื่นว่ากล่าวตักเตือนและความรู้สึกที่ต้องการระบายความ
 ดึงเครียด ในอารมณ์ในทุก ๆ ด้าน (สมสุข ชีระพิจิตร. 2536 : 145)

การพัฒนาอารมณ์จะมีพื้นฐานมาจากการรู้จักควบคุมสภาวะจิตใจของตนเองเป็น
 สำคัญ แรงกระตุ้นที่สำคัญสองประการของการพัฒนาอารมณ์ ได้แก่ ความก้าวร้าวและเรื่องเพศ
 การพัฒนาอารมณ์นั้นจะไม่เกิดจากการบังคับของพ่อแม่ และจะไม่เกิดจากหมู่เพื่อน หรือ
 วัฒนธรรม แต่การรู้จักพัฒนาอารมณ์นั้น จะเกิดจากภายในจิตของผู้นั่นเอง เมื่อรู้จักที่จะพัฒนา
 อารมณ์ของตนได้ นักศึกษาก็สามารถเชื่อมสัมพันธ์ตัวเองให้เข้ากับผู้อื่น ๆ ด้วย กล่าวคือ รับรู้ใน
 ทัศนคติและค่านิยมต่าง ๆ ได้

ลำดับขั้นของการพัฒนาอารมณ์ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2533 : 252-253)

1. ขั้นได้รับมาซึ่งการเรียนรู้ (Acquisition) ด้านอารมณ์และความรู้สึก เริ่มจากวัยทารก
 ถึง 8 ปี เด็กวัยนี้จะเรียนรู้อารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่หรือผู้ที่เลี้ยง
 ดูที่อยู่ใกล้ชิด แม้เด็กจะเริ่มเข้าโรงเรียนและมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อน ความสัมพันธ์ของพ่อแม่
 ยังคงใกล้ชิด พ่อแม่จะเป็นผู้ให้ถ้อยคำ ข่าวดสารที่สะท้อนทัศนคติ ค่านิยม และจริยธรรม เด็กจะใช้
 สิ่งที่ได้รับจากพ่อแม่ เป็นหลักของความประพฤติในสถานการณ์ต่าง ๆ

2. ขั้นพฤติกรรมด้านอารมณ์ และความรู้สึกเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ขั้นนี้อยู่ในวัย 9-13
 ปี เพื่อนร่วมวัยจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ เด็กจะถือเพื่อนเป็นผู้คิดค้น หรือประเมินพฤติกรรมว่า
 ผิดหรือถูก พฤติกรรมส่วนมากเรียนรู้จากทางบ้านจะเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ซึ่งในบางครั้งอาจมี
 ความขัดแย้งบ้าง อย่างไรก็ตามเด็กมักจะแสดงพฤติกรรมที่เพื่อนร่วมวัยยอมรับ

3. ขั้นการเรียนรู้อารมณ์ ความรู้สึกอย่างมีวุฒิภาวะ เป็นขั้นวัยรุ่นอายุประมาณ 14-18 ปี
 มีพัฒนาการทางด้านเชาวน์ปัญญาขั้นสูงสุด วัยนี้จะเปรียบเทียบสิ่งที่ตนเรียนรู้ในอดีตกับสิ่งที่
 เรียนรู้จากปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวัยทั้งเพศเดียวกันและเพศตรงข้าม บางครั้งจะมีความขัดแย้ง
 ระหว่างค่านิยมและพฤติกรรม เพราะการได้เป็นสมาชิกของกลุ่มเพื่อนที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน
 เป็นสัญลักษณ์ของการยอมรับของเพื่อน ขณะเดียวกันเด็กวัยรุ่นจะต่อสู้เพื่อเอกลักษณ์ของตน

4. ขั้นผสมผสานค่านิยมของตนเองและของสังคม เป็นขั้นพัฒนาการของวัยรุ่นผู้ใหญ่
 ตอนต้น มีอายุประมาณ 19-23 ปี เป็นวัยที่เห็นความจำเป็นของการผสมผสานค่านิยมของตนเอง
 กับของสังคม เพราะจะมองเห็นความสำคัญของค่านิยมของสังคมและปทัสถานความประพฤติ
 สิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมด้านอารมณ์ และความรู้สึกของบุคคลวัยนี้

5. ขั้นที่ค่านิยมคงตัวและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นขั้นของวัยรุ่นผู้ใหญ่
 ที่มีค่านิยมคงตัวที่ใช้เป็นหลักในการปรับตัว บุคคลในวัยนี้จะตัดสินใจด้วยตนเอง เพื่อนร่วมวัย

จะไม่มีอิทธิพลมากเป็นเพียงแต่ช่วยเอื้อการตัดสินใจ สามารถเห็นว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เข้าใจความสัมพันธ์ของตนเองและสังคม สามารถแสดงพฤติกรรมตามบทบาท และเอกลักษณ์ของตนในสังคมได้

การดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมต้องมีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างบุคคล ลอเออร์ และ เฮนเดล (Lauer & Handle. 1977 : 41) กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ซึ่งมีอิทธิพลย้อนกลับต่อพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา เช่นเดียวกับที่ ฮอลล์แลนด์ (Hollander. 1981 : 320) อธิบายว่าปฏิสัมพันธ์เป็นความสัมพันธ์เบื้องต้นที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล ตั้งแต่สองคนขึ้นไป เกิดเป็นพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์ร่วมกัน ทั้งนี้การแสดงออกทางอารมณ์ของบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และเกิดควบคู่ไปกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอีกด้วย ดังที่ สตรองแมน (Strongman.1978 : 205) กล่าวไว้ว่า เมื่อใดที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของการเผชิญหน้าหรือไม่ก็ตาม การแสดงออกของอารมณ์ย่อมเกิดขึ้นโดยที่บุคคลจะสังเกตพิจารณาลักษณะการแสดงออกที่ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนเอง นำไปสู่พฤติกรรมตอบสนองเกิดเป็นปฏิกิริยาโต้ตอบระหว่างบุคคล ดังนั้นการแสดงออกทางอารมณ์ของบุคคล จึงเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองระหว่างบุคคลตลอดเวลาทั้งการแสดงออกทางอารมณ์เพื่อเข้าหาสถานการณ์ที่เกิดขึ้น กับการแสดงออกทางอารมณ์เพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จึงเป็นหน้าที่อันสำคัญของคณาจารย์และสถาบันที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนักศึกษาและช่วยพัฒนานักศึกษาให้เป็นคนที่สมบูรณ์ และมีวุฒิภาวะทางอารมณ์เพิ่มสูงขึ้นโดยลำดับ

จากงานวิจัยเชบเบเตอร์ (Chebator. 1995 : Abstract) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์เกี่ยวกับโปรแกรมหลักสูตรร่วมที่มีผลต่อการพัฒนานักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันด้านความเชื่อมั่นและการควบคุมอารมณ์ เนื่องมาจากตัวแปรด้านภูมิหลัง กลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมมีความเชื่อมั่นและการควบคุมอารมณ์สูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม มีความสำเร็จในด้านความเชื่อมั่นสูงกว่าการควบคุมอารมณ์ ส่วนงานวิจัยของสุวรรณ หันไชยวง (2531 : 113) ที่ได้ศึกษาการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย พบผลการวิจัยในด้านการพัฒนาอารมณ์ว่า นักศึกษามีการพัฒนาในระดับปานกลาง ส่วนอาจารย์มีความคิดเห็นว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาน้อยในด้านความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์ในแต่ละสถานการณ์ตามเวลา และสถานที่อย่างเหมาะสม ดังนั้นการแสดงออกตลอดจนการควบคุมอารมณ์ของนักศึกษา จึงไม่เหมาะสมและไม่มั่นคงเพียงพอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนุศักดิ์ สมิตสันต์ (2532 : 107) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน พบว่า มีการพัฒนาในระดับปานกลาง แต่จากความคิดเห็นของอาจารย์เห็นว่า ความอดทน และ

อดกลั้นของนักศึกษาต่อเหตุการณ์ที่ไม่พึงปรารถนานั้น มีการพัฒนาน้อยในด้านการพัฒนาอารมณ์ของนักศึกษานั้น เวบสเตอร์ ฟรีแมน และไฮสท์ (Webster, Freeman and Heist. 1962 : 830) กล่าวว่า นักศึกษาที่มีวัยเพิ่มมากขึ้นจะมีการพัฒนาด้านอารมณ์สูงขึ้น มีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาและติดต่อประสานงานกับบุคคลต่าง ๆ ได้ดี

6.3 การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง (Moving Through Autonomy toward Interdependence)

ความสำคัญที่จะก้าวไปสู่การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองของนักศึกษาคือการเรียนรู้ถึงหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับตนเอง มีความรับผิดชอบที่จะบรรลุในจุดมุ่งหมายที่ตนเองได้เลือกไว้ นักศึกษาอยู่ในวัยที่ชอบแสดงออกถึงการเป็นตัวของตัวเอง และการพึ่งตนเอง การเป็นตัวของตัวเองหมายถึง การมีสภาพจิตที่มั่นคง สามารถดำเนินการประสานงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ดี การบรรลุความเป็นตัวของตัวเองนี้ ประกอบด้วยการมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ความเป็นอิสระด้านจิตใจ ความเข้าใจในบุคคลอื่น และการยอมรับในลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ตลอดจนสามารถกำหนดวิถีชีวิตและกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองอย่างเข้มแข็งด้วยความมั่นใจ และยอมรับในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การเป็นตัวของตัวเองนี้ นักศึกษาจะต้องตระหนัก และเข้าใจว่า บิดามารดามีใช่ผู้ค้ำจุนของตนตลอดไป นักศึกษาต้องรู้จักจัดการเรื่องการเงิน รู้จักการทำงานเพื่อหารายได้มาสนับสนุนการศึกษาและดำรงชีวิตของตน (Chickering 1993 : 47-48)

ในสถานศึกษาเป็นสังคมหนึ่งที่นักศึกษาจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนเป็นจำนวนมาก เพื่อนจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกและพฤติกรรมของนักศึกษารวมทั้งการปรับตัว ดังที่ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 ก: 45) กล่าวว่า สิ่งที่มีอิทธิพลในการปรับตัวของนักศึกษาที่สำคัญ คือ กลุ่มเพื่อน (Peer Group) ซึ่งเป็นลักษณะของวัยรุ่นทั่วไป ที่มีความต้องการที่จะอยู่ในกลุ่มอย่างมีความสุขรับความคิดเห็นและประพฤติปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดการยอมรับ เกิดความมั่นใจเมื่ออยู่ในกลุ่ม ได้รู้จักเพื่อน รู้จักตนเอง และเรียนรู้ซึ่งการอยู่ร่วมกัน

การคบเพื่อนของวัยรุ่น จะมีการรวมกลุ่มประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจของสมาชิกที่มาร่วมกลุ่มกัน เฮอล็อก (Hurlock. 1972 : 411-412) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาได้จัดประเภทของเพื่อนที่วัยรุ่นคบออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. เพื่อนคู่หู (Chums or Pal) เป็นเพื่อนที่นักศึกษาสนิทสนมและไว้วางใจมากที่สุดและไม่มีความลับต่อกัน
2. เพื่อนสนิท (Cliques) เป็นเพื่อนสนิทที่มีความสนใจในสิ่งเดียวกัน เป็นกลุ่มซึ่งมีสมาชิกในกลุ่มประมาณ 3-4 คน จะไปมาหาสู่กันมิได้ขาด มีความไว้วางใจซึ่งกันและกันและช่วย

เหลื่อกันในยามยาก มิตรภาพในกลุ่มเพื่อนสนิทมักจะมีความถาวรไปจนตลอดชีวิต จึงมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพสูง

3. หมู่คณะ (Crowd) เป็นเพื่อนที่มีความสนใจคล้ายคลึงกัน มีอุดมคติทางสังคมเหมือนกัน เป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดของกลุ่มเพื่อนวัยรุ่น ความสัมพันธ์ทางสังคมต่างจาก 2 กลุ่มแรก และไม่จำเป็นต้องอยู่ในชั้นเดียวกัน โดยทั่วไปเพื่อนกลุ่มนี้อาจจะประกอบด้วยกลุ่มเพื่อนสนิทก่อนและอาจมีเพื่อนคู่หูหรือกลุ่มเพื่อนสนิทอื่น ๆ มาเพิ่มรวมเป็นหมู่คณะ ส่วนใหญ่จะมีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาความบันเทิงใจ

นอกจากนี้ยังมีเพื่อนอีกกลุ่มหนึ่ง คือ เพื่อนต่างเพศ การศึกษาในปัจจุบันเปิดโอกาสให้นักศึกษาชายหญิงได้ศึกษาใกล้ชิดกันมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างหนุ่มสาวจึงเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ในบางครั้งอาจรักกันในฐานะหนุ่มสาวที่ชอบพอกัน หรือพอใจที่จะได้เที่ยวกันอย่างเปิดเผย และสนิทสนมรักใคร่กัน ในการคบเพื่อนต่างเพศ วัยรุ่นมักมีความกังวลใจและลำบากใจในการที่จะปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนต่างเพศ ความสัมพันธ์ของวัยรุ่นกับเพื่อนต่างเพศมีทั้งสภาพที่เป็นเพื่อนและในฐานะคู่สมรสในอนาคต ผู้ใหญ่ที่ไม่เข้าใจพัฒนาการของนักศึกษาวัยนี้มักจะขัดขวางการคบหาสมาคมกัน อย่างไรก็ตามการคบเพื่อนต่างเพศบางครั้งก็ก่อให้เกิดปัญหาขึ้น เพราะนักศึกษาวัยนี้หลบหลีกผู้ปกครองไปนัดเพื่อน หรือเที่ยวกันนอกบ้าน จนบางรายฝ่ายหญิงตั้งครรภ์ก่อนการสมรสจนเป็นปัญหาตามมา ส่วนปัญหาอีกประการหนึ่ง คือปัญหาการติดยาเสพติด ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุจากการคบเพื่อน

วิลลิส (Willis, 1992 : Abstract) ได้ศึกษาการส่งเสริมการพัฒนาด้านการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่า การขอคำปรึกษาของนักศึกษามีส่วนช่วยพัฒนาการตัดสินใจเชิงจริยธรรม คือทำให้ทราบว่า ความรู้ตามสาขาวิชาไม่ได้มาตรฐาน ความรู้ไม่สอดคล้องกับสาขาวิชา นักศึกษาขาดประสบการณ์ในการแสดงบทบาท นักศึกษาต้องเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งของเพื่อนร่วมห้อง การดื่มสุรา ยาเสพติด ความปลอดภัย เสี่ยงรบกวน ความหยาบคาย และความเครียด ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองของนักศึกษา และจากการศึกษางานวิจัยของสว้างจิต ศิริระชา (2531 : 305) ที่ศึกษาชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์สนิทสนมในกลุ่มเพื่อนที่เป็นนักศึกษาด้วยกันมากกว่าบุคคลอื่น การใช้จ่ายจะจ่ายเงินเป็นค่าอาหารและสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต นักศึกษารุ่นพี่จะมีบทบาทสำคัญต่อรุ่นน้องทั้งด้านบวกและด้านลบ

ด้านบวก คือ เป็นที่ปรึกษาทางการศึกษา ส่วนด้านลบ คือ บังคับให้เข้ากลุ่มดื่มสุรา สูบบุหรี่ เที่ยวกลางคืน เป็นต้น

การรวมกันเป็นหมู่คณะของนักศึกษาวัยรุ่นมีทั้งผลดีและผลเสีย ผลดีของการรวมกันเป็นหมู่คณะ คือ ทำให้เกิดความอบอุ่นใจ ไม่ว่าเหงาขาดเพื่อน ทำให้ได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เข้าใจจิตใจและนิสัยต่าง ๆ ของตน พร้อมทั้งรู้จักปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี รู้จักมารยาทในสังคม ทำให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ช่วยฝึกการตัดสินใจและช่วยให้เกิดความรักหมู่คณะ ซึ่งจะขยายไปสู่สังคมและประเทศชาติ ส่วนด้านผลเสีย นักศึกษาที่ขาดความเป็นตัวของตัวเอง ขาดความรับผิดชอบต่อการเรียนและการทำงานที่บ้าน ถ้าไปมั่วสุมกับเพื่อนมากเกินไปอาจถูกชักจูงไปในทางที่ผิด เป็นปัญหาต่อครอบครัวและสังคม

นักศึกษาจึงควรได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความเชื่อมั่น จิตใจมั่นคง กล้าแสดงออกและเปิดเผยพฤติกรรมของตนเอง ในขณะเดียวกันก็รู้จักฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น สามารถเข้าใจและร่วมทำงานกับบุคคลอื่นในสังคมได้

6.4 การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Developing Mature Interpersonal Relationship)

บุคคลโดยทั่วไปย่อมมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จึงต้องตระหนักถึงสิ่งสำคัญ 2 ประการ คือ การยอมรับเห็นคุณค่าของสิ่งที่แตกต่างไปจากตน และความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การยอมรับความแตกต่างของบุคคลอื่น ต้องยอมรับทั้งความแตกต่างทางสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และความคิดเห็น ความแตกต่างของบุคคลอาจเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งไม่สามารถเข้ากันหรือสัมพันธ์กันได้หากขาดความรู้ความเข้าใจ เกิดการดูหมิ่นเหยียดหยามไม่เคารพสิทธิ ไม่ให้เกียรติเคารพนับถือกันในความแตกต่างกัน แต่ถ้าได้เข้าใจในเรื่องเหล่านี้ ความขัดแย้งก็จะลดน้อยลงหรือขจัดออกไป ความสัมพันธ์กับผู้อื่นก็จะดีขึ้น (Chickering. 1993 : 48)

การยอมรับความแตกต่างโดยเฉพาะกับเพื่อนสนิท จะทำให้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยกันมากยิ่งขึ้น ดังแนวความคิดของไวท์ (White. 1958 : 343) ที่ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จะช่วยลดความวิตกกังวล ผ่อนคลายความตึงเครียด ลดการต่อต้าน ในขณะเดียวกันความสัมพันธ์ที่มีต่อกันจะก่อให้เกิดความอบอุ่น มีมิตรไมตรีและเคารพนับถือซึ่งกันและกันมากขึ้น ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในสถาบันการศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับพัฒนาการของคนวัยรุ่นหนุ่มสาว

โดยทั่วไปความพึงพอใจในการสร้างความสัมพันธ์ของบุคคลจะพึงมีต่อผู้ที่มีลักษณะนิสัยคล้ายคลึงกับตน และผลสะท้อนของความสัมพันธ์นั้นสามารถที่จะสังเกตเห็นได้ด้วยตนเอง ทั้งยังมีความสามารถที่จะเลือกบุคคลที่จะสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันได้ ซึ่ง อีริกสัน (สุรางค์ ใคว์ตระกูล, 2533 : 30 : อ้างอิงมาจาก Erikson, 1959) กล่าวว่า การเลี้ยงดูที่ดีเมื่อโตขึ้น จะรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถที่จะทำอะไรได้ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น สามารถยอมรับสิ่งที่ดีและไม่ดีของตนเองและผู้อื่น สามารถสนิทสนมกับผู้อื่นทั้งเพศเดียวกันและเพศตรงข้ามอย่างสนิทใจ โดยไม่มีความอิจฉาว่าเพื่อนดีกว่าตน เสียสละไม่เห็นแก่ตัว สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเอง และสามารถดำเนินชีวิตไปตามขั้นตอน ซึ่งตรงกับแนวคิดของ อดิธาตัน บุญนุช (2530 : 113) ที่กล่าวว่า นักศึกษารู้ว่าตนเองไม่สามารถจะเอาประโยชน์ได้แต่ฝ่ายเดียว โดยไม่ให้การตอบแทนแก่ผู้อื่นบ้าง และรู้ว่าไม่อาจรอรับการสนับสนุนช่วยเหลือจากคนอื่น โดยไม่รู้จักช่วยตนเอง การรักและการเป็นที่รักเป็นสิ่งสนองตอบซึ่งกันและกัน ดังนั้นคนจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับชีวิตและสังคม มิใช่คอยแต่จะปรับสังคมและชีวิตให้เข้ากับตน

การที่เราจะติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น นอกจากเราจะต้องศึกษาเพื่อทราบความต้องการและความแตกต่างของบุคคลแต่ละคนแล้ว ประการสำคัญที่สุด เราต้องรู้จักตัวเราเอง คือ ต้องรู้ว่าเราเป็นคนอย่างไร มีนิสัยใจคอและอารมณ์อย่างไร มีความบกพร่องอย่างไร ซึ่งการที่เรารู้จักตนเองนั้น นอกจากจะกระทำโดยการหมั่นสำรวจพิจารณาตนเองอย่างตรงไปตรงมาแล้ว การที่ยอมรับฟังคำวิจารณ์ของผู้อื่น หรือการคอยสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นที่แสดง ทำให้สามารถทราบข้อดีข้อบกพร่องของเราได้ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้ได้รับความสำเร็จนั้น มีวิธีการประพฤติปฏิบัติที่จะทำให้บุคคลที่ติดต่อด้วย มีความรู้สึกพอใจ รักใคร่ เห็นอกเห็นใจ เข้าใจความร่วมมือและเชื่อถือ ดังต่อไปนี้ (อัมพิกา ไกรฤทธิ, 2532 : 22-24)

1. ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ คนทุกคนพอใจที่จะพูดจาติดต่อสัมพันธ์กับผู้ที่มิใช่หน้ายิ้มแย้ม ฉะนั้นหลักขั้นแรกของการสร้างไมตรี คือ การยิ้มแย้มแจ่มใสกับผู้อื่นอยู่เสมอ
2. ใช้วาจาที่ไพเราะ น้ำเสียงนุ่มนวล การใช้คำพูดต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและเหมาะสมกับบุคคลที่ติดต่อด้วย
3. ยกย่องชมเชยผู้อื่นอย่างสุจริตใจ การชมเชยควรกระทำด้วยความจริงใจ และตามความเหมาะสม พึงระลึกว่าการมีใจยินดีและสรรเสริญความดีของผู้อื่นนั้น เป็นการสร้างเกียรติคุณให้แก่ตนเอง

4. เป็นนักฟังที่ดี การพูดเพียงฝ่ายเดียวย่อมทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเบื่อหน่าย ฉะนั้นในการสนทนาติดต่อกับผู้อื่น จึงต้องแสดงความสนใจในขณะที่เขาพูด ให้โอกาสเขาได้พูดหรือแสดงความคิดเห็น การแย้งเขาพูดหรือคอยขัดคอ หรือพูดแต่เพียงฝ่ายเดียวย่อมไม่เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี

5. ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างจริงใจ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นคุณธรรมที่ยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีตามหลักสังคัตถุ คือ “อรรถจริยา” การทำตนให้เป็นประโยชน์ทั้งในครอบครัว ในการทำงานร่วมกันตลอดจนในสังคมทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน้าที่ที่ต้องให้บริการผู้อื่นนั้น การให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มอกเต็มใจและกระตือรือร้นเป็นการแสดงออกซึ่งน้ำใจอันดีงาม นับเป็นรากฐานที่แข็งแกร่งที่สุดประการหนึ่งในการเอาชนะจิตใจผู้อื่น

17 จากงานวิจัยของไทค์ (Thieke. 1994 : Abstract) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนา นักศึกษาใหม่ตามแนวทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาของซิคเคอริง วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาต่างคณะ ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนและการมีกิจกรรมร่วมกันจะเป็นสิ่งที่พัฒนานักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมิธ (Smith. 1993 : Abstract) ที่ได้ทำการศึกษาอิทธิพลที่มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนานักศึกษา พบว่า นักศึกษาที่มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การศึกษา จะมีพัฒนาการ 7 ด้าน ตามทฤษฎีของซิคเคอริง สูงกว่านักศึกษาที่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การศึกษา โดยเฉพาะในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สถานศึกษาจึงควรส่งเสริมให้นักศึกษามีพัฒนาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้มาก เพราะเป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่าสำหรับการทำงานร่วมกัน การรู้จักช่วยเหลือและตอบแทนซึ่งกันและกัน การสร้างความเคารพนับถือและศรัทธาต่อกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้มนุษย์เราอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

6.5 การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ (Establishing Identity)

การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ของนักศึกษา จะเกี่ยวข้องกับความสามารถ อารมณ์ วุฒิภาวะ ความเป็นตัวของตัวเอง และสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในทางบวก นำมาผสมผสานเข้าด้วยกัน ไวท์ (White. 1958 : 341) กล่าวว่า ความมีเอกลักษณ์ หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีความรู้สึกว่าตนเองกำลังจะเป็นอะไร สำนึกที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองนั้น เกิดจากการรวบรวมเอาความรู้สึกทั้งทางร่างกาย จินตนาการ ภาพลักษณ์ ท่าทาง และความทรงจำต่อเรื่องราวรวมเข้าด้วยกัน เป็นการเพิ่มทักษะ ประสบการณ์ และค้นหาวิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ เมอร์ฟี (Chickering. 1993 : 48 ; อ้างอิงจาก Murphy. 1958) ที่กล่าวว่า

พัฒนาการของเอกลักษณ์เหมือนการแสวงหา “จังหวะของชีวิต” (Human Rhythms) เอกลักษณ์ของนักศึกษาจะแสดงออกตามวัฒนธรรมของนักศึกษา กฎเกณฑ์ของสถาบัน การแสดงออกทางเพศ การแต่งกาย และค่านิยมต่าง ๆ

การพัฒนาการมีเอกลักษณ์จะเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ (Chickering. 1993 : 48-49)

1. ด้านร่างกาย
2. บทบาทและการแสดงออกทางด้านพฤติกรรมทางเพศ
3. ความรู้สึกของตนเองที่มีต่อสังคม ประเพณี วัฒนธรรม
4. การแสดงแนวความคิด บทบาท และวิธีการดำเนินชีวิต
5. ความรู้สึกในการตอบสนองความมีคุณค่าของตนจากบุคคลอื่น
6. การยอมรับนับถือในตนเอง
7. มีความมั่นคง และรู้วิชาการบูรณาการสิ่งต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ รวมทั้งประสบการณ์นำมาพัฒนาเป็นเอกลักษณ์ของตน

ความมีเอกลักษณ์สัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับค่านิยม ซึ่งค่านิยมมีบทบาทต่อพฤติกรรมของบุคคล มีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวัน ค่านิยมเป็นสิ่งที่ควบคุมพฤติกรรม ตลอดชีวิตของคนจะพบกับสิ่งต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่น่าสนใจและไม่น่าสนใจ ต้องการและไม่ต้องการอยู่เสมอ เมื่อใดที่ต้องการจะทำสิ่งนั้น ไม่ต้องการทำสิ่งนี้ บุคคลก็จะเลือกทำตามสิ่งที่เขาชอบและนิยม สิ่งที่ชอบและสิ่งที่นิยมเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามการเรียนรู้ วัยรุ่นจะเรียนรู้ค่านิยมจากบิดามารดา ครู ผู้ปกครอง รุ่นพี่ และสื่อมวลชน ในปัจจุบันมีสื่อมวลชนหลายประเภท โดยเฉพาะโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ซึ่งให้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของพฤติกรรมต่าง ๆ ในสังคม เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแนวโน้มทางวัฒนธรรมในสังคมอื่น ๆ ย่อมทำให้บุคคล โดยเฉพาะนักศึกษาวัยรุ่นเกิดความนิยมเอียงและพากันประพฤติตามวัฒนธรรมในสังคมเหล่านั้น ฉะนั้น เมื่อพฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนไป ค่านิยมจึงเปลี่ยนไปด้วย เพราะค่านิยมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม ซึ่งงานวิจัยของ สว่างจิต ศรีระชา (2531 : 306) ได้ชี้ให้เห็นผลกระทบต่อการสร้างแบบแผนแห่งชีวิตทางด้านสังคม (Patterns of Social Life) ในกลุ่มเพื่อนนักศึกษาชายหญิงของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในงานเลี้ยงสังสรรค์หรือกิจกรรม นักศึกษาจะมีการดื่มเหล้า สูบบุหรี่ กลุ่มนักศึกษาชายที่เป็นเกย์ มักจะแต่งตัวแต่งหน้า แต่งผม มีท่าทางเดินกระตือรือร้น แสดงพฤติกรรมคำพูดให้เป็นจุดสนใจ ส่วนงานวิจัยของ เพาเวอร์ (Powers. 1995 : Abstract) ได้ศึกษาการพัฒนาด้านวิชาการและ

บุคลิกภาพของนักศึกษาเกี่ยวกับเป้าหมายของการสร้างเอกลักษณ์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยชุมชน Holyoke พบว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดในการพัฒนา คือ ความรู้ รองลงมาคือ ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการวิจัยยังพบว่า นักศึกษาหญิงมีพัฒนาการทางด้านความรู้และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสูงกว่านักศึกษาชาย และนักศึกษาที่มีอายุมากกว่าจะสนใจในเรื่องความรู้ วัฒนธรรม และการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าผู้ที่มีอายุน้อย

การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวในช่วงของวัยรุ่น เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มต้นที่สำคัญที่จะต้องทำความเข้าใจให้ได้ในเรื่องของการปฏิบัติตัวตามเพศของตน มีประสบการณ์ของการรู้ผิดชอบชั่วดี ซึ่งสิ่งที่ตามมา คือ ตนรู้สึกสบายใจ รู้ว่าตนกำลังจะไปทางไหน มีความมั่นใจ รู้จักยอมรับตนเองและความรู้สึกผิดชอบชั่วดีจะค่อย ๆ ถาวรขึ้น

6.6 การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต (Developing Purpose)

จุดมุ่งหมายในชีวิต หมายถึง สิ่งที่เราต้องการจะเป็น ต้องการจะมี หรือต้องการสัมฤทธิ์ผล จุดมุ่งหมายในชีวิตของบุคคลยังรวมไปถึงสิ่งที่เกิดจากความต้องการของสังคมและสิ่งแวดล้อมจากการเรียนรู้ จากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ที่ได้รับจากบ้านและสถานศึกษา สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการกำหนดจุดมุ่งหมายในชีวิต จุดมุ่งหมายในชีวิตจึงแตกต่างกันไปตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล สังคม ตลอดจนสภาพแวดล้อม การให้นักศึกษารู้จักการพัฒนาเป้าหมายในชีวิต จึงช่วยให้เขารู้ว่าตนเองเป็นใคร กำลังจะเดินไปในทิศทางใด และกำลังพยายามจะทำอะไรให้สำเร็จ ซึ่งงานวิจัยของ เพาเวอร์ (Powers, 1995 : Abstract) ได้ศึกษาจุดมุ่งหมายในชีวิตของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พบว่า ทั้งนักศึกษาชายหญิงมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ดังนี้

1. ความต้องการมีชื่อเสียง เช่น การเป็นผู้นำในชุมชน
2. ต้องการความสุขส่วนตัว เช่น ความสุขและความพอใจในสิ่งแวดล้อม
3. ต้องการเป็นคนรอบรู้ เช่น การเป็นแบบอย่างที่ดี
4. ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมทางศาสนา
5. ต้องการสร้างเทคโนโลยีและวิชาการใหม่ ๆ
6. ต้องการเป็นผู้มีชื่อเสียงทางด้านศิลป์
7. ต้องการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ซูเปอร์ (Super, 1974 : 31) ศึกษาการเลือกอาชีพและได้รวบรวมทั้งทฤษฎีการเลือกอาชีพโดยใช้ชื่อทฤษฎีว่าทฤษฎีการพัฒนาอาชีพ (Theory of Vocational Development) สาเหตุที่ใช้คำว่า “พัฒนา” แทนคำว่า “การเลือก” ก็เพราะว่า การพัฒนาให้ความหมายกว้างกว่า ซึ่งหมายถึงความชอบ การเลือก การพิจารณาตัดสินใจ และการเข้าประกอบอาชีพ ความรู้อันเป็นรากฐานเพื่อวัดทฤษฎี มีองค์ประกอบ 12 ประการ คือ

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different)
2. ความสามารถหลาย ๆ อย่างในตัวบุคคล (Multipotentiality)
3. กระบวนการความสามารถในอาชีพ (Occupational Ability)
4. การเลียนแบบและบทบาทของรูปแบบ (Identification and Role of Model)
5. ความต่อเนื่องของการตัดสินใจ (Continuity of Adjustment)
6. ช่วงของชีวิต (Life Stage)
7. กระบวนการของอาชีพ (Career Patterns)
8. การพัฒนาอาชีพควรได้รับการแนะแนวทาง (Development Can Be Guide)
9. การพัฒนาอาชีพเป็นผลของการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม

(Development the Result of Interaction)

10. ความเปลี่ยนแปลงของกระบวนการอาชีพ (The Dynamic of Career Pattern)
11. ความพอใจในงานที่มีอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคล ตำแหน่ง และบทบาทของบุคคล (Job Satisfaction, Individual Difference, Status and Role)
12. งานคือวิถีทางของชีวิต (Work is a Way of Life)

ส่วนแนวคิดของกินซ์เบิร์ก (Ginzberg, 1966 : 47-57) ได้กล่าวไว้ว่าการเลือกอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่องตั้งแต่เกิดจนตาย และไม่ใช่ว่าการตัดสินใจเพียงครั้งเดียว แต่เป็นการตัดสินใจที่เป็นสิ่งสำคัญติดต่อกันไปแต่ละขั้นตอนของกระบวนการในการเลือกอาชีพ จะมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของอายุของแต่ละบุคคล ซึ่งเวลาเหล่านี้จะไม่หวนย้อนกลับหลังจากอีก ดังนั้น เมื่อตัดสินใจแล้วจะกลับหลังไม่ได้ การเลือกจึงเป็นกระบวนการที่มุ่งไปข้างหน้าและจบลงด้วยการประนีประนอมระหว่างความสนใจ ความต้องการของตนเองกับความเป็นจริงของสภาพแวดล้อม ความสำคัญขององค์ประกอบตามทฤษฎีนี้มี 3 ประการ คือ การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการ การเลือกอาชีพจะย้อนหลังกลับไม่ได้ และการเลือกอาชีพจะมีการประนีประนอมในขั้นสุดท้ายระหว่างความสามารถ ความสนใจ และความเป็นจริงของสภาพแวดล้อม นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องเตรียมตัวทั้งทางความรู้ ทักษะ ความสามารถ เพื่อที่จะประกอบอาชีพต่อไปได้ ดังที่ประกอบ คูปรัตน์ (2529 : 191) กล่าวว่าจำนวนนักศึกษาในปัจจุบันเพิ่มสูงขึ้น แต่สภาพของตลาดแรงงานมิได้มีหลักประกันในการมีงานทำ ทำให้นักศึกษามีความสนใจและต้องการเตรียมตัวเองสำหรับโลกของการทำงานและการแข่งขันเพื่อเอาตัวรอดมากขึ้น

จุดมุ่งหมายของการพัฒนาเป้าหมายในชีวิต มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) การวางแผนงานด้านอาชีพ 2) ความสนใจในอาชีพของบุคคล และ 3) รูปแบบการดำเนินชีวิต

ร่วมกันทั้งภายในครอบครัวและบุคคลอื่น การพัฒนาองค์ประกอบทั้งสามประการดังกล่าวข้างต้น จำเป็นต้องอาศัยการรู้จักการวางแผน และการจัดลำดับความสำคัญที่มีการบูรณาการระหว่าง องค์ประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อที่จะทำให้อัตชีวทัศน์ ของนักศึกษาดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ มีทิศทางที่แน่ชัดอย่างมีความหมาย (Chickering, 1993 : 50)

นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่เป็นวัยที่กำลังปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง ทั้งความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมต่าง ๆ เป็นวัยที่เริ่มต้นด้วยความสับสนยุ่งยาก และลังเลใจ นักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่รู้ทิศทางของตนเอง พวกเขามีพลังแต่ขาดเป้าหมายในชีวิต ไม่รู้ว่าเมื่อ ศึกษาจบแล้วจะไปประกอบอาชีพอะไรหรือควรดำเนินชีวิตไปในทิศทางไหน สถาบันอุดมศึกษา จึงควรจะได้พัฒนานักศึกษาให้สามารถกำหนดเป้าหมายในชีวิตของตนเองได้ สามารถเลือกอาชีพ ที่เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด และประสบการณ์ของตน ควรเสริมสร้างทักษะเพื่อนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างหลากหลายและกว้างไกล จนนำไปสู่การศึกษาตลอดชีวิต

6.7 การพัฒนานบูรณาการ (Development Integrity)

การพัฒนานบูรณาการเป็นผลต่อเนื่องจากการพัฒนาความมีเอกลักษณ์ การพัฒนา เป้าหมายในชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แนวทางในการปฏิบัติ คุณค่าของประสบการณ์ที่ได้รับและการยอมรับนับถือตนเอง การพัฒนาความสัมพันธ์ใน 3 ลักษณะ คือ 1) การสร้างคุณค่า ของความเป็นมนุษย์ โดยการใช้พื้นฐานทางด้านความคิดเป็นหลักปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับ บุคคลทั่วไป 2) การสร้างคุณค่าด้านบุคลิกภาพ โดยเห็นคุณค่า ยอมรับนับถือตนเองและบุคคลอื่น 3) การพัฒนาเพื่อให้เกิดความสอดคล้องเหมาะสมระหว่างคุณค่าของบุคคลกับพฤติกรรม การตอบสนองของสังคม นักศึกษาเมื่อเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในสถานศึกษา ยังไม่สามารถที่จะพัฒนา ให้ครบถ้วนได้ในทุก ๆ ด้าน แต่นักศึกษาสามารถที่จะเริ่มต้นและเสริมสร้างพัฒนาการไปที่ละด้าน หรือหลายด้านต่อเนื่องกันไป พัฒนาการของแต่ละด้านจะเกี่ยวเนื่องและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อันนำไปสู่ความเจริญทางการพัฒนาเป้าหมายในชีวิตของตนเอง รู้จักควบคุมอารมณ์ของตน มีเอกลักษณ์ของตนเอง สามารถสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุข เป็นการบูรณาการคุณลักษณะทุกด้านอย่างสมบูรณ์ แบบของตัวบุคคล (Chickering 1993 : 47-48)

✓ กิบสัน (Gibson, 1995 : Abstract) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนานักศึกษาของซิคเคอริง ที่มี ผลทางด้านวิชาการของนักศึกษาอเมริกัน ผิดคำ โดยมี จุดมุ่งหมายในการศึกษาเพื่อตรวจสอบ พัฒนาการด้านจิตสังคม โดยใช้เครื่องมือการพัฒนานักศึกษาด้านการดำเนินชีวิต 6 ด้าน คือ

การดำเนินชีวิต ความเป็นอิสระ ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน การพัฒนาอารมณ์ การพัฒนาทางวิชาการ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับคะแนนเฉลี่ยสะสมมากที่สุด คือ การพัฒนาทางวิชาการ

งานวิจัยในประเทศไทยที่ได้นำทฤษฎีการพัฒนานักศึกษา 7 ด้าน ของซิดเคอริง มาศึกษา คือ สุกัญญา ไต๊ะถม (2530) ประไพ นวลแสง (2531) สุวรรณ หันไชยยุงวา (2531) และ อนุศักดิ์ สมิตสันต์ (2532) ผลการวิจัยสอดคล้องกันว่า อาจารย์มีความเห็นว่า นักศึกษามีการพัฒนา 7 ด้าน ตามทฤษฎีของซิดเคอริงในระดับปานกลาง และผลจากการประเมินตนเองของ นักศึกษา พบว่า นักศึกษามีการพัฒนา อารมณ์ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

การพัฒนาบูรณาการ เป็นการมุ่งเน้นการพัฒนานักศึกษา แนวคิดดังกล่าวได้มุ่งเน้นการพัฒนา นักศึกษาในทุก ๆ ด้าน เป็นลักษณะทั้งหมดของนักศึกษา จากแนวทฤษฎีการพัฒนา นักศึกษาของซิดเคอริง จะเห็นได้ว่าสถาบันการศึกษามีใช่แต่จะทำหน้าที่สอนนักศึกษา เพื่อให้เรียน จบหลักสูตรหรือสามารถประกอบอาชีพภายหลังการสำเร็จการศึกษาแล้วเท่านั้น สิ่งที่สถาบัน ควรพึงตระหนัก คือ การผลิตทรัพยากรบุคคลที่เพียบพร้อมทั้งด้านวิชาการ ความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม รู้จักการปรับตัว สามารถสร้างความสัมพันธ์กับ ผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิต สามารถทำความคิดไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นขั้นตอน เพื่อนักศึกษา จะได้ก้าวไปสู่สังคมภายนอกที่สลับซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาด้วยความมั่นใจ

วิทยาลัยนาฏศิลป์กับการพัฒนานักศึกษา

วิทยาลัยนาฏศิลป์ (วิทยาลัยนาฏศิลป์. 2539 ก : 15) เดิมมีชื่อว่า “โรงเรียน นาฏดุริยางคศาสตร์” เปิดสอนเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ.2477 นับเป็นสถาบันแห่งแรก ที่ให้การศึกษทั้งวิชาสามัญและวิชาศิลปะขึ้นอยู่กับการกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ ผู้ก่อตั้งโรงเรียนนี้คือ พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ อธิบดีคนแรกของกรมศิลปากร ต่อมาในปี พ.ศ.2478 ทางราชการมีความประสงค์ที่จะให้วิชาศิลปทางโขน-ละคร และดนตรีมารวมอยู่ในสังกัดเดียวกัน จึงได้โอนครูอาจารย์ทางสายศิลป์และดุริยางคศิลป์ประจำราชสำนักของพระมหากษัตริย์ รวมทั้ง เครื่องดนตรี เครื่องโขน เครื่องละครของหลวงบางส่วนจากกระทรวงวังให้มาอยู่ในสังกัด กรมศิลปากร กรมศิลปากรจึงแก้ไขปรับปรุงการศึกษาของโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น กล่าวคือในวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ.2478 พระสารสาสน์ประพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการได้มี คำสั่งตั้งโรงเรียนศิลปากร สอนวิชาช่างปั้น ช่างเขียน และช่างรักขึ้นอยู่ กับกรมศิลปากรเรียกชื่อเฉพาะแผนกนี้ว่า “โรงเรียนศิลปากรแผนกนาฏดุริยางค์” ให้การศึกษา

วิชาศิลปทางดนตรีปี่พาทย์ และละคร ระบุว่าแต่ยังไม่มีขึ้น ต่อมาวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2485 มีประกาศพระราชกฤษฎีกาจัดแบ่งส่วนราชการในกรมศิลปากรใหม่ให้ยุบกองโรงเรียนและให้ “แผนกช่าง” ของโรงเรียนศิลปากร ไปขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัยศิลปากรที่ตั้งขึ้นใหม่และโอนกรมศิลปากรไปสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2485 กรมศิลปากรจึงปรับปรุงกิจการดุริยางคศิลป์ เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น กองการสังคีตและโอนแผนกนาฏดุริยางคจากโรงเรียนศิลปากรมาขึ้นอยู่กับกองการสังคีตเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนศิลปากร” มาขึ้นอยู่กับกองการสังคีตเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนสังคีตศิลป์” ขึ้นอยู่กับแผนกนาฏศิลป์

แต่เนื่องจากอุปสรรคบางประการและภัยจากมหาสงครามโลกครั้งที่ 2 รวมทั้งราชการได้ยืมสถานที่ไปใช้ราชการอย่างอื่นระหว่างพ.ศ.2485-พ.ศ.2487 การศึกษาของโรงเรียนสังคีตศิลป์จึงหยุดชะงักไปชั่วระยะหนึ่ง

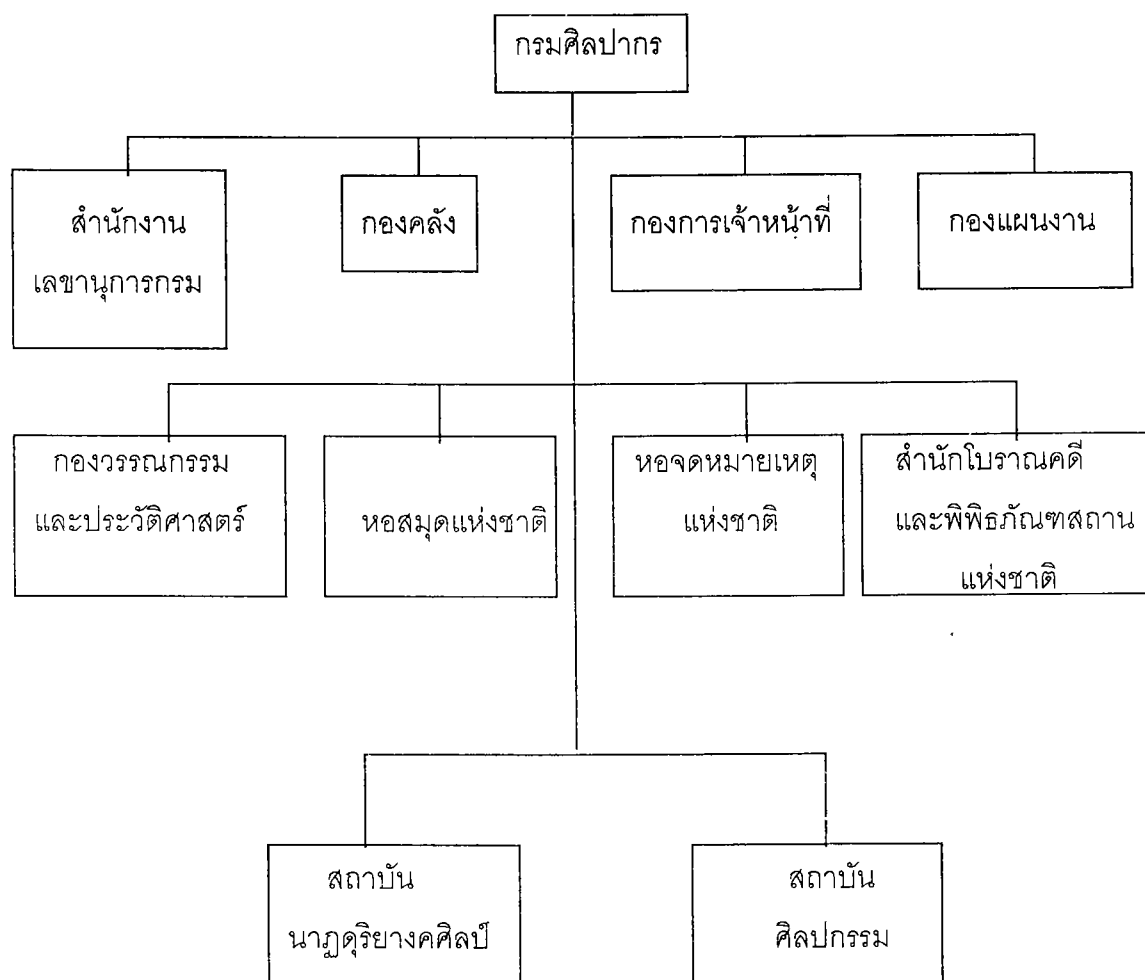
พ.ศ.2488 ภายหลังสิ้นสุดมหาสงครามโลกครั้งที่ 2 แล้ว นายกรัฐมนตรี (จอมพล ป.พิบูลสงคราม) ได้มีบัญชาให้แก้ไขปรับปรุงการศึกษาของโรงเรียนสังคีตศิลป์ขึ้นใหม่และเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนนาฏศิลป์” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1. เพื่อเป็นสถานศึกษานาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ของทางราชการ
2. เพื่อบำรุงรักษาและเผยแพร่ นาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ประจำชาติไทย
3. เพื่อให้ศิลปทางดนตรีและโขนละคร ภายในประเทศมีฐานเป็นที่ยกย่องดังใน

นานาชาติ

เมื่อเปิดโรงเรียนนาฏศิลป์ ในปี พ.ศ.2488 มีนักเรียนเก่าเหลืออยู่ในโรงเรียนสังคีตศิลป์ 33 คน เป็นนักเรียนหญิงทั้งสิ้น จึงได้เปิดรับสมัครเด็กชายเข้าฝึกหัดโขน เป็นจำนวนประมาณ 60 คน และนับตั้งแต่นั้นมาจำนวนนักเรียนก็เพิ่มขึ้นทุกปี และขยายการศึกษาออกไปเป็นทั้งนาฏดุริยางคศิลป์ไทยและสากล

ต่อมาวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2504 มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการในกรมศิลปากรออกเป็นกองต่าง ๆ และมีกองศิลปศึกษาเพิ่มขึ้น โรงเรียนนาฏศิลป์จึงโอนจากกองการสังคีตมาขึ้นกับกองศิลปศึกษาและได้รับการยกฐานะให้เป็น “วิทยาลัยนาฏศิลป์” เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2515 ในวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ.2538 และมีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของกรมศิลปากรใหม่โดยส่วนหนึ่งได้มีการยุบกองศิลปศึกษาและกองการสังคีต และรวมสองกองเข้าด้วยกัน เรียกชื่อใหม่ว่าสถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ขึ้น ปัจจุบันวิทยาลัยนาฏศิลป์อยู่กับสถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร

ภาพประกอบ 4 แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการกรมศิลปากร

ที่มา : พระราชกฤษฎีกาการแบ่งส่วนราชการของกรมศิลปากร พ.ศ.2538

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ ดนตรี จึงได้ขยายการศึกษาไปตามเขตภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ จนปัจจุบันกรมศิลปากร มีวิทยาลัยนาฏศิลป์ในสังกัด รวม 12 แห่ง ดังนี้ (กองศิลปศึกษา. 2538 ก : 9-11)

1. วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ
2. วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่
3. วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
4. วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

5. วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์
6. วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา
7. วิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทอง
8. วิทยาลัยนาฏศิลปปทุมธานี
9. วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี
10. วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช
11. วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง
12. วิทยาลัยนาฏศิลปจันทบุรี

การจัดการศึกษาศิลปวัฒนธรรม

การจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้จัดอยู่ในระบบการศึกษาวชิรศึกษาพิเศษ ซึ่งเป็น การจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือพัฒนาทักษะวิชาชีพด้านนาฏศิลป์ ดนตรีให้มีความ ชำนาญเป็นพิเศษตั้งแต่เยาว์วัย และต้องได้รับการฝึกฝนเป็นระยะเวลานาน ดังนั้นการจัดการ ศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ จึงเป็นการศึกษารวมทั้งระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษาในสถาบัน เดียวกัน ดังนี้ (กองศิลปศึกษา. 2538 ก : 25-34)

1. ระดับนาฏศิลป์ขั้นต้น รับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้ระยะ เวลาเรียน 6 ภาคเรียนหรือ 3 ปีการศึกษา มีหน่วยการเรียนรวมทั้งสิ้น 108 หน่วยการเรียน เรียนวิชาสามัญ และวิชาศิลป ตามหลักสูตร ดังนี้

วิชาสามัญ ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา พลานามัย ศิลปศึกษา

วิชาชีพศิลป แบ่งเป็น 4 สาขาวิชา ได้แก่

- 1.1 สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ประกอบด้วย โขน ละคร
- 1.2 สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ประกอบด้วย ปี่พาทย์ เครื่องสายไทย คีตศิลป์ไทย
- 1.3 สาขาวิชานาฏศิลป์สากล
- 1.4 สาขาวิชาดุริยางค์สากล ประกอบด้วย ดุริยางค์สากล คีตศิลป์สากล

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับนาฏศิลป์ขั้นต้น จะได้รับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ขั้นต้น

(วุฒิ ปนต.)

2. ระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง รับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับนาฏศิลป์ขั้นต้นหรือมัธยมศึกษาตอนต้น ใช้ระยะเวลาเรียน 6 ภาคเรียน หรือ 3 ปีการศึกษา ศึกษาต่อเนื่องจากระดับ

นาฏศิลป์ขั้นต้น มีหน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 110 หน่วยการเรียนรู้ เรียนวิชาสามัญและวิชาชีพ ศิลป 4 สาขาวิชา เช่นเดียวกับระดับนาฏศิลป์ขั้นต้น ผู้สำเร็จการศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง ได้รับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นกลาง (วุฒิปนภ.)

3. ระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง รับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง ใช้ระยะเวลาเรียน 4 ภาคเรียน หรือ 2 ปีการศึกษา ศึกษาต่อเนื่องจากระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางเรียนไม่ต่ำกว่า 85 หน่วยกิต หลักสูตรการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 กลุ่มวิชา คือ วิชาพื้นฐาน วิชาการศึกษา วิชาชีพ และวิชาเลือกเสรี ผู้สำเร็จการศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นสูงได้รับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง (วุฒิปนส.) เทียบเท่าระดับอนุปริญญา

4. ระดับปริญญาตรี รับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง ใช้ระยะเวลาเรียน 4 ภาคเรียน หรือ 2 ปีการศึกษา เรียนทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า 146 หน่วยกิต หลักสูตรการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 กลุ่มวิชา คือ วิชาพื้นฐาน วิชาการศึกษา วิชาชีพ และวิชาเลือกเสรี การศึกษาระดับนี้กรมศิลปากรได้ขอสมทบกับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (วุฒิศษ.บ.)

การจัดการศึกษาศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ดนตรี มีจุดมุ่งหมายดังนี้ (วิทยาลัยนาฏศิลป์ 2539 ข: 20)

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาศิลปะ สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ โดยมุ่งหมายให้ผู้เรียนฝึกทักษะ ความถนัด และพัฒนาความสามารถ ความสนใจ เพื่อให้เกิดความชำนาญอันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของตนเองและสังคม

2. เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดสุนทรียภาพและจินตนาการ ตลอดจนรู้คุณค่าของนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของชาติ

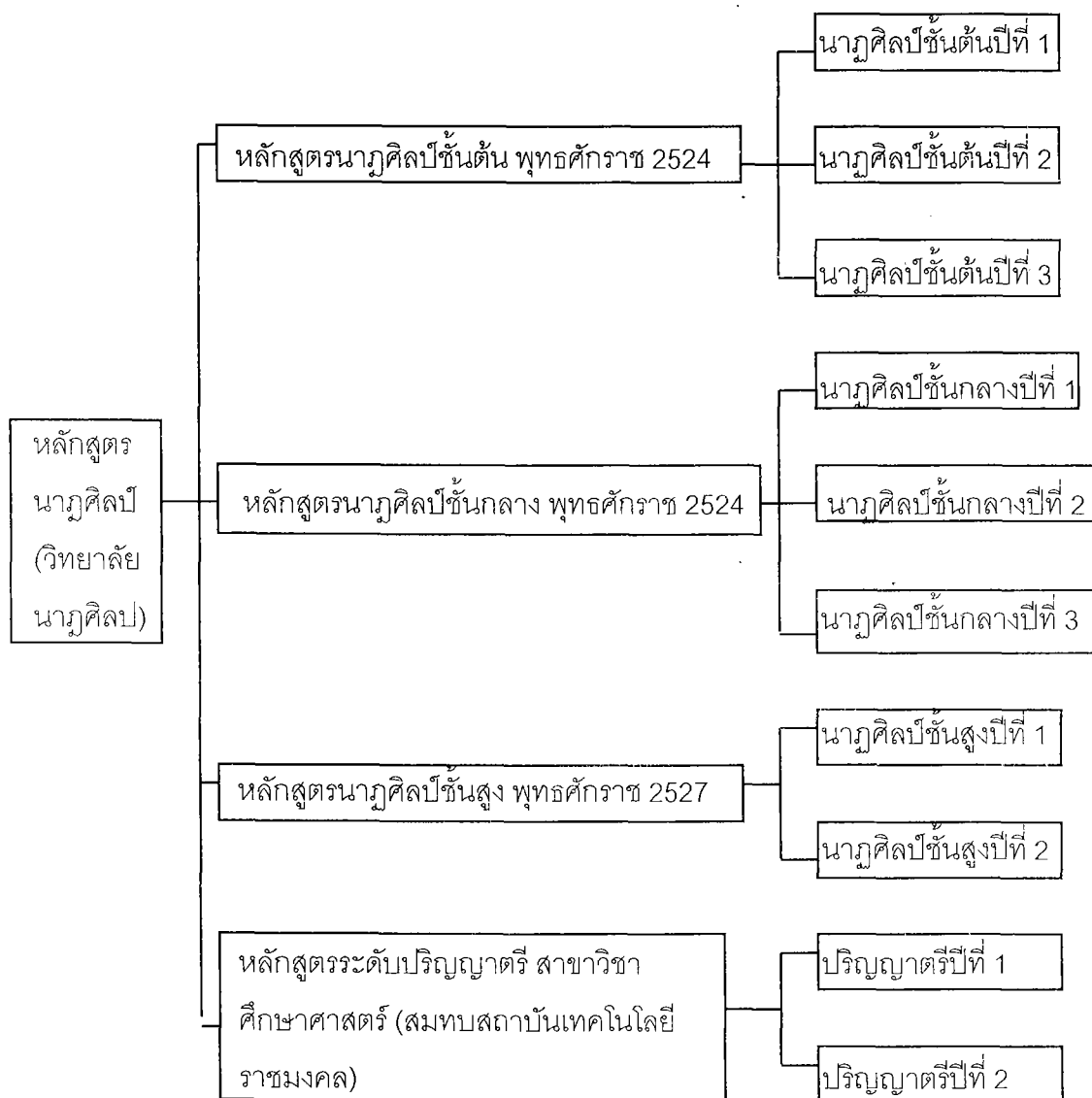
3. เพื่อให้การศึกษาและฝึกอบรมทักษะฝีมือ ส่งเสริมให้ใฝ่ใจศึกษาเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ รวมทั้งเป็นการธำรงรักษาสืบทอดงานศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ สามารถให้บริการสังคม ประเทศชาติได้

การบริหารการศึกษาในของวิทยาลัยนาฏศิลป์ มีผู้อำนวยการวิทยาลัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งฝ่ายการบริหารงานเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่

1. ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร รับผิดชอบงานธุรการ งานบุคลากร งานอาคารสถานที่ งานการเงินงบประมาณ งานสวัสดิการ

2. ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รับผิดชอบงานภาควิชา งานทะเบียนวัดผล งานห้องสมุด งานเทคโนโลยีทางการศึกษา งานแนะแนว งานบริการวิชาการ

3. ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง รับผิดชอบงานวินัย งานทะเบียนประวัติ งานสุขภาพอนามัยและพยาบาล งานรักษาความปลอดภัย งานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและการก่อการทะเลาะวิวาท งานโครงการอาหารกลางวัน
4. ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจกรรม รับผิดชอบงานกิจกรรมการแสดง งานกิจกรรมอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม งานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา

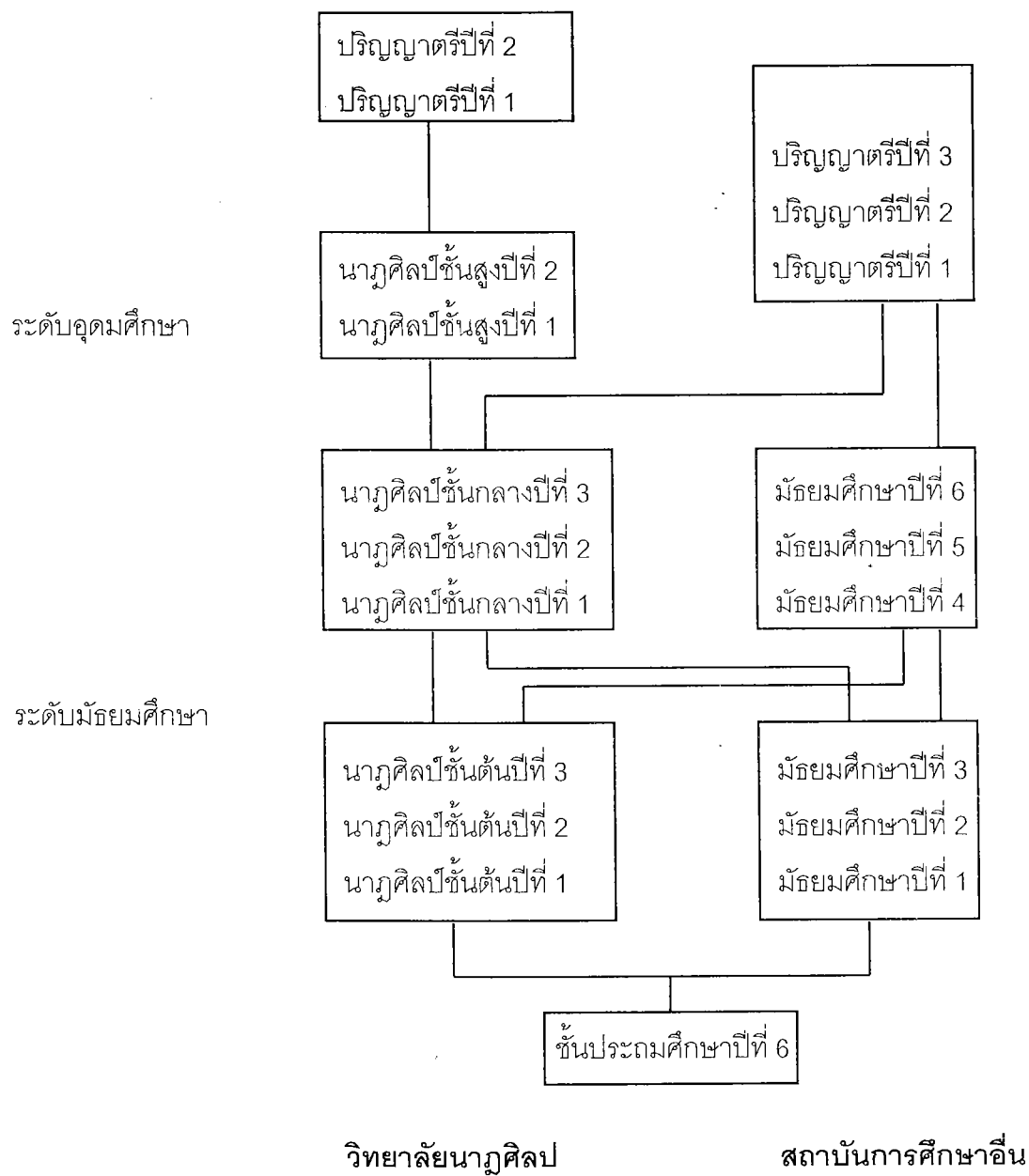
ภาพประกอบ 5 แผนภูมิแสดงระดับชั้น และชื่อหลักสูตรที่ใช้ในแต่ละระดับชั้น

การจัดระบบการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์

1. ระดับนาฏศิลป์ขั้นต้น รับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาชั้นปีที่ 6 เข้าศึกษาในชั้นต้นปีที่ 1 (ม. 1) เมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นต้นปีที่ 3 สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางหรือไปศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาทั่วไป

2. ระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง รับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับนาฏศิลป์ขั้นต้นของวิทยาลัยนาฏศิลป์ หรือนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาทั่วไป เมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นกลางปีที่ 3 สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับนาฏศิลป์ชั้นสูงหรือไปศึกษาในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาทั่วไป

3. ระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง รับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา ระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง เมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นสูงปีที่ 2 สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) คณะนาฏดุริยางคศิลป์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 แผนภูมิแสดงความต่อเนื่องของการศึกษาระหว่างวิทยาลัยนาฏศิลป์ กับสถาบัน
การศึกษาระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษาทั่วไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนานักเรียน นักศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์ และการประเมินตนเองของนักเรียนระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง นักศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับสาระ ดังนี้คือ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1.1 อาจารย์ผู้สอนระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง และระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ ปีการศึกษา 2541 ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ภาควิชาสามัญ จำนวน 60 คน อาจารย์ภาควิชาศิลปะ จำนวน 110 คน

1.2 นักเรียน นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ ปีการศึกษา 2541 ในระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง จำนวน 530 คน ระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง จำนวน 172 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากประชากรมา จำนวน ร้อยละ 35 ดังนี้

2.1 อาจารย์ผู้สอนระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง และระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ ปีการศึกษา 2541 นำมาดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามภาควิชา และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 35 ของประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ภาควิชาสามัญ 21 คน และอาจารย์ภาควิชาศิลปะ 39 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 60 คน ดังแสดงในตารางที่ 1

2.2 นักเรียนระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง และนักศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ ปีการศึกษา 2541 นำมาดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามชั้นปี กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 35 ของประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง 185 คน และนักศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง 60 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 245 คน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของอาจารย์ จำแนกตามภาควิชา

อาจารย์	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ภาควิชาสามัญ	60	21
ภาควิชาศิลป	110	39
รวม	170	60

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียน นักศึกษา จำแนกตามระดับชั้นปี

นักเรียน นักศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
นาฏศิลป์ชั้นกลาง	530	185
นาฏศิลป์ชั้นสูง	172	60
รวม	702	245

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนานักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ แบบสอบถามมี 2 ชุด เป็นแบบสอบถาม สำหรับอาจารย์ 1 ชุด ของนักเรียน นักศึกษา 1 ชุด แบบสอบถามแต่ละชุดมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ตามทฤษฎีการพัฒนาของซิคเคอริง 7 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาความสามารถ การพัฒนาอารมณ์ การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต และการพัฒนาบูรณาการ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ

แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ตามแนวทฤษฎีการพัฒนาของซิคเคอริง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามในแต่ละด้าน
2. ศึกษาแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษาของธงชัย วงศ์เสนา (2530 : 157-193) บุญธรรม จิตไธสง (2530 : 250-257) สุวรรณ หันไชยงวา (2531 : 133-155) ประไพ นวลแสง (2531 : 150-179) และอนุศักดิ์ สมิตสันต์ (2532 : 140-159) เพื่อเป็นแนวในการสร้างข้อคำถาม
3. นำข้อมูลจากข้อ 1 และ 2 มาสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยให้ครอบคลุมการพัฒนาทุกด้าน
4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท และผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ตลอดจนวิเคราะห์ความเที่ยงตรง
5. แก้ไขและปรับปรุงแบบสอบถามตามผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ แล้วปรึกษาขอความเห็นชอบจากประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท
6. พิมพ์แบบสอบถามฉบับร่างแล้วนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับอาจารย์ 10 คน นักเรียน นักศึกษา 20 คน ของวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ
7. หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้ร้อยละ 25 ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ แล้วใช้สถิติ t-test วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก แบบสอบถามของอาจารย์ใช้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.132 ขึ้นไป ถือว่ามีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์สูง แบบสอบถามของนักเรียน นักศึกษา ใช้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.860 ขึ้นไป ถือว่ามีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์สูง
8. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าความสอดคล้องภายในแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของอาจารย์ = 0.8685 ของนักเรียน นักศึกษา = 0.9048
9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับที่ตรวจแก้ไขแล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนานักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ ผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนน้ำหนักของตัวเลือก 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 ถึง 5 คะแนน ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	มีการพัฒนาในระดับมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	มีการพัฒนาในระดับมาก
คะแนน 3	หมายถึง	มีการพัฒนาในระดับปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	มีการพัฒนาในระดับน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	มีการพัฒนาในระดับน้อยที่สุด
คะแนน 5	หมายถึง	ต้องการพัฒนาในระดับมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	ต้องการพัฒนาในระดับมาก
คะแนน 3	หมายถึง	ต้องการพัฒนาในระดับปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	ต้องการพัฒนาในระดับน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	ต้องการพัฒนาในระดับน้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์สำหรับเทียบระดับการพัฒนานักเรียน นักศึกษาผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00	หมายถึง	มีการพัฒนามากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49	หมายถึง	มีการพัฒนามาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49	หมายถึง	มีการพัฒนาปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49	หมายถึง	มีการพัฒนาน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49	หมายถึง	มีการพัฒนาน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวจาก บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง พร้อมชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามและจะทำการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

ตาราง 3 จำนวนแบบสอบถามของอาจารย์ที่ได้รับคืน

อาจารย์	แบบสอบถามที่ส่งไป	แบบสอบถามที่สมบูรณ์และได้รับคืน	ร้อยละ
ภาควิชาสามัญ	21	21	100
ภาควิชาศิลปะ	39	39	100
รวม	60	60	100

ตาราง 4 จำนวนแบบสอบถามของนักเรียน นักศึกษาที่ได้รับคืน

นักเรียน/นักศึกษา	แบบสอบถามที่ส่งไป	แบบสอบถามที่สมบูรณ์และได้รับคืน	ร้อยละ
นาฏศิลป์ชั้นกลาง	185	185	100
นาฏศิลป์ชั้นสูง	60	60	100
รวม	245	245	100

ตาราง 5 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	ความถี่ (n = 60)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	18	100
1.2 หญิง	42	100
รวม	60	100
2. อายุราชการ		
2.1 อายุราชการต่ำกว่า 5 ปี	4	100
2.2 อายุราชการตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป	56	100
รวม	60	100
3. สังกัดภาควิชา		
3.1 ภาควิชาสามัญ	21	100
3.2 ภาควิชาศิลปะ	39	100
รวม	60	100

ตาราง 6 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง นักเรียน นักศึกษา จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	ความถี่ (n = 245)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	57	100
1.2 หญิง	188	100
รวม	245	100
2. ระดับชั้นปี		
2.1 นามาศิลป์ชั้นกลาง	185	100
2.2 นามาศิลป์ชั้นสูง	60	100
รวม	245	100
3. สาขาวิชา		
3.1 นามาศิลป์ไทย	153	100
3.2 ดุริยางค์ไทย	38	100
3.3 นามาศิลป์สากล	27	100
3.4 ดุริยางค์สากล	27	100
รวม	245	100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาเตรียมการเพื่อวิเคราะห์ โดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถามทั้ง 4 ตอน การวิเคราะห์ข้อมูล และค่าสถิติต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้

1. ตามความมุ่งหมายข้อที่หนึ่ง เพื่อศึกษาการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ใน 7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. ตามความมุ่งหมายข้อที่สอง เป็นการประเมินความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา และความต้องการการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนานักเรียน

นักศึกษา ในการประเมินใช้การทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ดังนี้

2.1 ถ้าความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษาในแต่ละด้านสูงกว่า 3.00 ซึ่งเป็นค่ากลางของมาตรวัดทัศนคติของไลเคิร์ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าการพัฒนาอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์

2.2 ถ้าการพัฒนาของนักเรียน นักศึกษาในแต่ละด้านต่ำกว่า 3.00 ซึ่งเป็นค่ากลางของมาตรวัดทัศนคติของไลเคิร์ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าการพัฒนาอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

2.3 ถ้าไม่พบว่าการพัฒนานักเรียน นักศึกษาในแต่ละด้านแตกต่างจากค่า 3.00 ซึ่งเป็นค่ากลางของมาตรวัดทัศนคติของไลเคิร์ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าการพัฒนาอยู่ในระดับไม่แตกต่างจากเกณฑ์

2.4 ถ้าความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษาในแต่ละข้อสูงกว่า 3.00 ซึ่งเป็นค่ากลางของมาตรวัดทัศนคติของไลเคิร์ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนายู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์

2.5 ถ้าความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษาในแต่ละข้อต่ำกว่า 3.00 ซึ่งเป็นค่ากลางของมาตรวัดทัศนคติของไลเคิร์ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

2.6 ถ้าไม่พบว่าความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษาในแต่ละข้อแตกต่างจากค่า 3.00 ซึ่งเป็นค่ากลางของมาตรวัดทัศนคติของไลเคิร์ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาไม่แตกต่างจากเกณฑ์

3. ตามความมุ่งหมายข้อที่สาม เป็นการประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ในการประเมินใช้การทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ดังนี้

3.1 ถ้าความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาในแต่ละด้านสูงกว่า 3.00 ซึ่งเป็นค่ากลางของมาตรวัดทัศนคติของไลเคิร์ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าการพัฒนาอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์

3.2 ถ้าการพัฒนาของนักเรียน นักศึกษาในแต่ละด้านต่ำกว่า 3.00 ซึ่งเป็นค่ากลางของมาตรวัดทัศนคติของไลเคิร์ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าการพัฒนาอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

3.3 ถ้าไม่พบว่าการพัฒนานักเรียน นักศึกษาในแต่ละด้านแตกต่างจากค่า 3.00 ซึ่งเป็นค่ากลางของมาตราวัดทัศนคติของไลเคิร์ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าการพัฒนาอยู่ในระดับไม่แตกต่างจากเกณฑ์

3.4 ถ้าความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษาในแต่ละข้อสูงกว่า 3.00 ซึ่งเป็นค่ากลางของมาตราวัดทัศนคติของไลเคิร์ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนายู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์

3.5 ถ้าความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษาในแต่ละข้อต่ำกว่า 3.00 ซึ่งเป็นค่ากลางของมาตราวัดทัศนคติของไลเคิร์ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ถือว่าความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนายู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

3.6 ถ้าไม่พบว่าความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษาในแต่ละข้อแตกต่างจากค่า 3.00 ซึ่งเป็นค่ากลางของมาตราวัดทัศนคติของไลเคิร์ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติถือว่าความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาไม่แตกต่างจากเกณฑ์

4. ตามความมุ่งหมายข้อที่สี่ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนาของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ 7 ด้าน ตามตัวแปร เพศ ภาควิชา อายุ ราชการ วิเคราะห์โดยใช้ค่า t-test

5. ตามความมุ่งหมายข้อที่ห้า เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ จากแบบประเมินตนเอง ตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นปี วิเคราะห์โดยใช้ค่า t-test ตัวแปร สาขาวิชา วิเคราะห์โดยใช้ค่า One way ANOVA (One way Analysis of Variance) และในกรณีผลการทดสอบที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe')

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) (Ferguson. 1981 : 49)

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (Ferguson. 1981 : 68)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อโดยการทดสอบค่าที่ (t-test) โดยเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มคะแนนสูงและกลุ่มคะแนนต่ำ

2.2 การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970 : 161)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบแบบ t-test (Ferguson. 1981 : 182)

3.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบแบบ One way ANOVA (Ferguson. 1981 : 261) ในกรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทดสอบเป็นรายคู่ โดยวิธีของเซฟเฟ (Ferguson. 1981 : 308)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษา การพัฒนานักศึกษา ตามความคิดเห็นของอาจารย์และการประเมินตนเองของนักเรียน นักศึกษานาฏศิลป์ชั้นกลางและชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ นั้น เพื่อความเข้าใจตรงกันผู้วิจัยขอกำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	หมายถึง	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
N	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
F	หมายถึง	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
t	หมายถึง	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
df	หมายถึง	ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ
ss	หมายถึง	ผลบวกกำลังสองของคะแนน
ms	หมายถึง	ค่าคะแนนเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน
*	หมายถึง	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
p	หมายถึง	ค่าความน่าจะเป็นที่ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบจะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธสมมติฐาน

การวิเคราะห์และการแปลความหมายข้อมูล

การวิเคราะห์และการแปลความหมายข้อมูล แบ่งเป็น ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ และความต้องการการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา
- ตอนที่ 2 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ และความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และของนักเรียน นักศึกษา เกี่ยว
กับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา

ตอนที่ 1 ศึกษาและ ประเมินความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน
นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ วิเคราะห์โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การทดสอบค่าที (t-test) เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (3.00) ดังแสดงในตารางที่ 7 - 14

ตาราง 7 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ด้านการพัฒนาความสามารถของนักเรียน
นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ (N=60)

ข้อที่	การพัฒนาความสามารถ	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1.	ความสามารถในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม	2.93	0.84	-.614	.542
2.	ความสามารถในการสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน	2.83	0.83	-1.561	.124
3.	ความสามารถในการถ่ายทอดความคิดไปสู่การเขียนอย่างมีระบบ	2.65	0.97	-2.791*	.007
4.	ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น ได้ตอบในขณะเรียนอย่างมีเหตุผล	2.72	0.94	-2.334*	.023
5.	ความสามารถในการอภิปรายในขณะเรียน	2.82	0.85	-1.664	.101
6.	ความสามารถในการฝึกทักษะปฏิบัติวิชาชีพ	3.73	0.86	6.598*	.001
7.	ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม	3.63	0.92	5.333*	.001
8.	ความสามารถในการเป็นผู้นำ	3.30	0.98	2.373*	.021
9.	ความสามารถในด้านความคิดสร้างสรรค์	3.20	0.99	1.568	.122
10.	ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล	3.05	0.89	.435	.665
11.	ความมีมนุษยสัมพันธ์	3.78	1.03	5.910*	.001
	รวม	3.15	0.65	1.776	.081

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 แสดงว่า ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่านักเรียน นักศึกษา
วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ มีการพัฒนาความสามารถ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

($\bar{X} = 3.15$, S.D.= 0.65) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสามารถอยู่ในระดับมาก ในข้อ 11 ความมีมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.78$, S.D.= 1.03.) ข้อ 6 ความสามารถในการฝึกทักษะปฏิบัติวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.73$, S.D.= 0.86) และ ข้อ 7 ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 3.63$, S.D.= 0.92.) ส่วนในข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

เมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด(3.00) พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสามารถโดยรวมไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อทำการทดสอบรายข้อ พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาความสามารถอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ 6 ความสามารถในการฝึกทักษะปฏิบัติวิชาชีพ ข้อ 7 ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ข้อ 8 ความสามารถในการเป็นผู้นำ และข้อ 11 ความมีมนุษยสัมพันธ์ และนักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสามารถต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ 3 ความสามารถในการถ่ายทอดความคิดไปสู่การเขียนอย่างมีระบบ และข้อ 4 ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นได้ตอบในขณะเรียนอย่างมีเหตุผล ส่วนในข้ออื่น ๆ นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสามารถไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 8 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนาอารมณ์ของนักเรียน
นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ (N=60)

ข้อที่	การพัฒนาอารมณ์	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1.	ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเมื่อถูกกระทบทางอารมณ์	3.12	0.96	0.943	.350
2.	การยอมรับคำวิจารณ์จากผู้อื่น	2.98	0.93	-0.139	.890
3.	ความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์	3.25	0.86	2.262*	.027
4.	ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ เมื่อพบเหตุการณ์ที่ทำให้ดีใจ เสียใจ ตื่นเต้น หรือตกใจ	3.18	0.72	1.960	.055
5.	ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน	3.73	0.88	6.452*	.001
6.	มีความรู้สึกพอใจเมื่อได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงของวิทยาลัย	3.92	0.85	8.358*	.001

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	การพัฒนารมณ์	$\bar{X}$	S.D.	t	p
7.	มีความอดทนและอดกลั้นต่อเหตุการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา	3.18	0.83	1.704	.094
8.	ความมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย	3.50	0.87	4.435*	.001
	รวม	3.35	0.58	4.707*	.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 แสดงว่าตามความคิดเห็นของอาจารย์เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ มีการพัฒนารมณ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, S.D.= 0.58) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนารมณ์ระดับมาก ในข้อ 6 มีความรู้สึกพอใจ เมื่อได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงของวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.92$, S.D.= 0.85) ข้อ 5 ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 3.73$, S.D.= 0.88) ข้อ 8 ความมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย ($\bar{X} = 3.50$, S.D.= 0.87) ส่วนในข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

เมื่อทำการทดสอบรายข้อ เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (3.00) พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนารมณ์ โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบรายข้อพบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนารมณ์อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน ข้อ 3 ความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ ข้อ 5 ความสามารถในการแสดงปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน ข้อ 6 มีความรู้สึกพอใจเมื่อได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงของวิทยาลัย และข้อ 8 ความมีน้ำใจนักกีฬารู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย ส่วนในข้ออื่น ๆ การพัฒนารมณ์ไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 9 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ด้านการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง
ของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ (N=60)

ข้อที่	การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1.	ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน	3.10	0.86	.903	.370
2.	มีความมั่นใจในตนเอง	3.37	0.90	3.151*	.003
3.	มีความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง	3.25	0.97	2.001*	.050
4.	ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	3.03	1.09	.237	.813

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อที่	การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง	$\bar{X}$	S.D.	t	p
5.	เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามความพอใจของตน	3.42	1.00	3.239*	.002
6.	กล้าแสดงออกถึงความสามารถของตน	3.57	0.98	4.476*	.001
7.	มีความเป็นตัวของตัวเอง	3.60	0.89	5.241*	.001
8.	สามารถหารายได้ด้วยตนเองในขณะเรียน	3.85	0.88	7.485*	.001
	รวม	3.39	0.66	4.645*	.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 แสดงว่าตามความคิดเห็นของอาจารย์เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ มีการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D.= 0.66) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ระดับมาก ในข้อ 8 สามารถหารายได้ด้วยตนเองในขณะเรียน ($\bar{X} = 3.85$, S.D.= 0.88) ข้อ 7 มีความเป็นตัวของตัวเอง ($\bar{X} = 3.60$, S.D.= 0.89) ข้อ 6 กล้าแสดงออกถึงความสามารถของตน ($\bar{X} = 3.57$, S.D.= 0.98) ส่วนในข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

เมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (3.00) พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่า มีการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ 2 มีความมั่นใจในตนเอง ข้อ 3 มีความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง ข้อ 5 เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามความพอใจ ข้อ 6 กล้าแสดงออกถึงความสามารถของตน ข้อ 7 มีความเป็นตัวของตัวเองและข้อ 8 สามารถหารายได้ด้วยตนเองในขณะเรียน ส่วนในข้อ 1 ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน ข้อ 4 ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 10 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ (N=60)

ข้อที่	การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1.	การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.28	0.78	2.802*	.007
2.	ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเมื่ออยู่ในสถาบัน	3.43	0.72	4.651*	.001

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อที่	การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	t	P
3.	ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเมื่ออยู่นอกสถาบัน	3.30	0.94	2.461*	.017
4.	การสังสรรค์กับเพื่อนร่วมสถาบันในโอกาสต่าง ๆ	3.38	1.03	2.892*	.005
5.	ความสามารถในการทำงานร่วมกับเพื่อนต่างเพศโดยไม่ขัดเขิน	3.77	0.87	6.820*	.001
6.	ความสามารถในการเลือกคบคน	3.25	0.89	2.164*	.035
7.	ความสามารถในการเข้าสังคม	3.58	0.83	5.448*	.001
8.	การยอมรับความสามารถของผู้อื่น	3.58	0.81	5.588*	.001
	รวม	3.44	0.60	5.767*	.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 แสดงว่าตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ มีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$, S.D.= 0.60) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ระดับมาก ในข้อ 5 สามารถในการทำงานร่วมกับเพื่อนต่างเพศโดยไม่ขัดเขิน ($\bar{X} = 3.77$, S.D.= 0.87) ข้อ 7 ความสามารถในการเข้าสังคม ($\bar{X} = 3.58$, S.D.= 0.83) ข้อ 8 การยอมรับความสามารถของผู้อื่น ($\bar{X} = 3.58$, S.D.= 0.81) ส่วนในข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

เมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (3.00) พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบรายข้อ พบว่า มีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ

ตาราง 11 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ด้านการพัฒนาความมีเอกลักษณ์ของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ (N=60)

ข้อที่	การพัฒนาความมีเอกลักษณ์	$\bar{X}$	S.D.	t	P
1.	มีเอกลักษณ์ในการแต่งกายเฉพาะตน	3.73	0.82	6.922*	.001*
2.	มีอุดมคติ อุดมการณ์เป็นของตนเอง	3.38	0.98	3.043*	.003*

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	การพัฒนาคความมีเอกลักษณ์	$\bar{X}$	S.D.	t	p
3.	มีพฤติกรรมแสดงออกเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย	3.18	0.97	1.471	.147
4.	ใฝ่หา เสริมสร้าง และพัฒนาบุคลิกภาพเฉพาะตน	3.27	0.88	2.346*	.022
5.	ให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม	3.82	0.81	7.782*	.001
6.	มีแบบฉบับการพูดเป็นของตนเอง	3.48	0.93	4.027*	.001
7.	มีพฤติกรรม การแสดงออกได้เหมาะสมกับสถานภาพของตนเอง	3.32	0.95	2.588*	.012
	รวม	3.45	0.69	5.078*	.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงว่าตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่านักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ มีการพัฒนาคความมีเอกลักษณ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.45, S.D.= 0.69) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาคความมีเอกลักษณ์ ระดับมาก ในข้อ 5 ให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ($\bar{X}$ = 3.82, S.D.= 0.81) ข้อ 1 มีเอกลักษณ์การแต่งกายเฉพาะตน ($\bar{X}$ = 3.73, S.D.= 0.82) ส่วนในข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

เมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (3.00) พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาคความมีเอกลักษณ์โดยรวม อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบรายข้อ พบว่า มีการพัฒนาเอกลักษณ์อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ 1 มีเอกลักษณ์ในการแต่งกายเฉพาะตน ข้อ 2 มีอุดมคติอุดมการณ์เป็นของตนเอง ข้อ 4 ใฝ่หาเสริมสร้างและพัฒนาบุคลิกภาพเฉพาะตน ข้อ 5 ให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ข้อ 6 มีแบบฉบับในการพูดเป็นของตนเอง ข้อ 7 มีพฤติกรรมแสดงออกได้เหมาะสมกับสถานภาพของตนเอง ส่วนในข้อ 3 มีพฤติกรรมแสดงออกเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทยไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 12 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ด้านการพัฒนาเป้าหมายในชีวิตของ
นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ (N=60)

ข้อที่	การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1.	มีการวางแผนในการเรียนอย่างชัดเจน	2.77	1.03	-1.753	.085
2.	มีการวางแผนเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต	2.83	1.06	-1.218	.228
3.	มีความพยายามในการวางแผนป้องกันและแก้ ปัญหาอย่างรอบคอบ	2.78	0.90	-1.857	.068
4.	มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชาชีพที่กำลังศึกษา	3.42	0.91	3.557*	.001
5.	มักจะเข้าร่วมกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิชาชีพที่กำลัง ศึกษา	3.58	0.93	4.880*	.001
6.	ศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพตลอดเวลา	3.10	0.92	0.847	.401
	รวม	3.08	0.73	0.846	.401

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 แสดงว่า ตามความคิดเห็นของอาจารย์เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ มีการพัฒนาเป้าหมายในชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$, S.D.= 0.73) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาเป้าหมายในชีวิต ระดับมาก ในข้อ 5 คือมักจะเข้าร่วมกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิชาชีพที่กำลังศึกษา ($\bar{X} = 3.58$, S.D.= 0.93) ส่วนในข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

เมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (3.00) พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาเป้าหมายในชีวิตอยู่ในระดับไม่แตกต่างจากเกณฑ์และเมื่อทดสอบรายข้อ พบว่า มีการพัฒนาเป้าหมายในชีวิตอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ 5 มักจะเข้าร่วมกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิชาชีพที่กำลังศึกษา ข้อ 4 มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชาชีพที่กำลังศึกษา ส่วนในข้ออื่น ๆ การพัฒนาเป้าหมายในชีวิตไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 13 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ด้านการพัฒนาบูรณาการของนักเรียน
นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ (N=60)

ข้อที่	การพัฒนาบูรณาการ	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1.	มีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	3.12	0.83	1.095	.278
2.	การแสดงออกทางพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ	3.30	0.81	2.873*	.006
3.	มีการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต	2.98	0.89	-0.145	.885
4.	มีความสนใจใฝ่รู้เกี่ยวกับสังคม และสถานการณ์ของโลก	2.75	1.00	-1.932	.058
5.	สนใจความเสมอภาคในสังคม	3.02	0.83	0.155	.877
6.	มองโลกในแง่ดี	3.35	0.68	3.960*	.001
7.	มีการทำงานอย่างเป็นระบบ และมีแบบแผน	2.93	0.92	-0.562	.576
8.	มีวุฒิภาวะทางอารมณ์	3.08	0.91	0.711	.480
	รวม	3.06	0.62	0.826	.412

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 แสดงว่า ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่านักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาบูรณาการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$, S.D.= 0.62) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาบูรณาการอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

เมื่อทำการทดสอบรายข้อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (3.00) พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาบูรณาการอยู่ในระดับไม่แตกต่างจากเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบรายข้อ พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาบูรณาการอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ 6 การมองโลกในแง่ดี ข้อ 2 การแสดงทางพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ ส่วนในข้ออื่น ๆ การพัฒนาบูรณาการไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 14 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ด้านความต้องการการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการ พัฒนาของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ (N=60)

ข้อที่	การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1.	จัดตั้งองค์การนักเรียน นักศึกษา เพื่อให้รู้จักความ รับผิดชอบต่องานในหน้าที่	3.88	1.01	6.775*	.001
2.	จัดสอนซ่อมเสริมพิเศษแก่นักเรียน นักศึกษาที่เรียน อ่อน เพื่อเป็นการพัฒนาทางด้านสติปัญญา	3.87	0.95	7.087*	.001
3.	จัดโครงการสอนพิเศษ เพื่อส่งเสริมอาชีพรอง เช่น มัคคุเทศก์ คอมพิวเตอร์ การจัดการ พิมพ์ดีด งาน ประชาสัมพันธ์	3.90	1.05	6.621*	.001
4.	จัดตั้งชมรมต่าง ๆ เช่น ชมรมการแสดงและเขียนบท ชมรมดนตรี ชมรมวิชาการ เพื่อเปิดโอกาสให้แสดง ความสามารถ	3.83	1.25	5.160*	.001
5.	จัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา ต่าง ๆ ทางด้านวิชาการ เพื่อการฝึกงาน การศึกษา ดูงานของนักเรียน นักศึกษา	3.83	1.15	5.602*	.001
6.	จัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา ต่าง ๆ ทางด้านวิชาชีพ เพื่อการฝึกงาน การศึกษา ดูงานของนักเรียน นักศึกษา	3.87	1.13	5.957*	.001
7.	จัดกิจกรรม ความร่วมมือระหว่างสถาบันกับบริษัท องค์การภายนอก ทางด้านวิชาการ เพื่อการฝึกงาน การ ศึกษาดูงานของนักเรียน นักศึกษา	3.80	1.13	5.474*	.001
8.	จัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่างสถาบันกับบริษัท องค์การภายนอก ทางด้านวิชาชีพ เพื่อการฝึกงาน การ ศึกษาดูงานของนักเรียน นักศึกษา	3.93	1.25	6.298*	.001

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อที่	การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	t	P
9.	การเชิญผู้ประสบความสำเร็จในด้านอาชีพที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาโดยตรงเป็นประจำ	4	0.92	8.414*	.001
10.	จัดบริการห้องสมุดอาชีพ เพื่อให้ข่าวสารข้อมูล ด้านการประกอบอาชีพ ตามสาขาวิชา	3.95	0.96	7.632*	.001
11.	จัดบริการห้องสมุดอาชีพ เพื่อให้ข่าวสารข้อมูล ด้านการประกอบอาชีพอิสระ	3.90	1.12	6.250*	.001
12.	จัดอบรมให้แก่ นักเรียน นักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษา เพื่อเตรียมตัวเข้าทำงานหรือศึกษาต่อ	3.92	0.98	7.251*	.001
13.	จัดโครงการพัฒนา อบรมจิตใจ โดยส่ง3.90เสริมให้นักเรียน นักศึกษาได้ฝึกนั่งสมาธิ	3.82	0.98	6.437*	.001
14.	จัดสถานที่เพื่อดำเนินโครงการพัฒนาอบรมจิตใจให้ อย่างเป็นสัดส่วน	3.90	0.99	7.068*	.001
15.	จัดโครงการกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	3.98	0.83	9.139*	.001
16.	เชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ เช่น ความรู้เกี่ยวกับความเจริญของโลกยุคโลกา ภิวัตน์	3.93	0.99	7.308*	.001
17.	เชิญนักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิก สภาจังหวัด หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้าน การเมืองมาบรรยายเกี่ยวกับการบริหารและการปก ครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย	3.31	1.32	1.951	.056
18.	จัดแข่งขันกีฬาเป็นประจำปี	4.03	0.89	9.127*	.001
	รวม	3.87	0.79	4.885*	.001

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่าอาจารย์ต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนา นักเรียน นักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.87, S.D.= 0.79) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อาจารย์ต้องการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษาอยู่ในระดับมากทุกข้อยกเว้น

ข้อ 17 เชิญนักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทางการเมืองมาบรรยายเกี่ยวกับการบริหารและการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$, S.D.=1.32)

เมื่อทำการทดสอบรายข้อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด(3.00) พบว่า ความต้องการการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ทุกข้อ ยกเว้น ข้อ 17 เชิญนักการเมือง สมาชิกผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทางการเมือง มาบรรยายเกี่ยวกับการบริหารและการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย ไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด

ตอนที่ 2 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน
 นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ วิเคราะห์โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบน
 มาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (3.00) ดังแสดงใน
 ตาราง 15 - 22

ตาราง 15 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาด้านการพัฒนาความ
 สามารถของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ (N = 245)

ข้อที่	การพัฒนาความสามารถ	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1.	สามารถศึกษา และค้นคว้าด้วยตนเองได้	3.12	0.79	2.426*	.016
2.	สนใจใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมด้านวิชาการในสาขาที่กำลังศึกษาอยู่	3.20	1.05	2.992*	.003
3.	รักการอ่านหนังสือ	2.83	0.93	-2.809*	.005
4.	สามารถอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ แล้วสามารถนำมาจินตนาการเป็นการแสดงได้	3.09	0.91	1.470	.143
5.	สามารถจดจำความรู้ที่อาจารย์สอนด้านวิชาการได้	3.17	0.78	3.362*	.001
6.	สามารถจดจำความรู้ที่อาจารย์สอนด้านวิชาชีพได้	3.52	0.86	9.416*	.001
7.	สามารถฝึกทักษะปฏิบัติในสาขาวิชาที่ศึกษาได้อย่างถูกต้อง	3.36	0.84	6.618*	.001
8.	สามารถฝึกทักษะปฏิบัติในสาขาวิชาที่ศึกษาได้อย่างสวยงาม	3.33	0.88	5.794*	.001
9.	สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม	3.93	0.78	18.725*	.001
10.	สามารถประสานความคิดเห็นที่หลากหลายของกลุ่มเพื่อน และสามารถนำแนวคิดไปปฏิบัติได้	3.40	0.81	7.835*	.001
	รวม	3.29	0.42	10.855*	.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 แสดงว่า นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ มีการพัฒนา
 ความสามารถ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, S.D.= 0.42) และเมื่อพิจารณาเป็นราย
 ข้อ พบว่า นักเรียน นักศึกษามีการพัฒนาความสามารถ ในระดับมาก ในข้อ 9 สามารถปรับตัวให้
 เข้ากับสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 3.93$, S.D.= 0.78) ข้อ 6 สามารถจดจำความรู้ที่อาจารย์สอนด้าน

วิชาชีฟได้ ($\bar{X} = 3.52$ S.D.= 0.86) ส่วนข้ออื่น ๆ นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสามารถอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

เมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (3.00) พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสามารถโดยรวม อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบรายข้อ พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสามารถอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ 9 สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ข้อ 6 สามารถจดจำความรู้ที่อาจารย์สอนด้านวิชาชีฟได้ ข้อ 10 สามารถประสานความคิดที่หลากหลายของกลุ่มเพื่อนและสามารถนำแนวคิดไปปฏิบัติได้ ข้อ 7 สามารถฝึกทักษะปฏิบัติในสาขาได้อย่างถูกต้อง ข้อ 8 สามารถฝึกทักษะปฏิบัติในสาขาวิชาที่ศึกษาได้อย่างสวยงาม ข้อ 2 สนใจใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมด้านวิชาการในสาขาที่กำลังศึกษาอยู่ ข้อ 5 สามารถจดจำความรู้ที่อาจารย์สอนด้านวิชาการได้ และข้อ 1 สามารถคิดหาเหตุผลและค้นคว้าด้วยตนเองได้ ในข้อ 4 สามารถอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ แล้วนำมาจินตนาการเป็นการแสดงได้ ไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนในข้อ 3 รักการอ่านหนังสือ มีการพัฒนาความสามารถอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาด้านการพัฒนาอารมณ์
ของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ (N = 245)

ข้อที่	การพัฒนาอารมณ์	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1.	สามารถทำงานร่วมกับบุคคลที่ไม่ชอบได้	3.20	1.01	3.026*	.003
2.	สามารถระงับอารมณ์เมื่อถูกผู้อื่นติเตียนหรือกล่าวหา	3.23	0.87	4.196*	.001
3.	ปฏิบัติในสิ่งที่กลุ่มเพื่อนชอบและยอมรับ	3.71	0.92	12.145*	.001
4.	เมื่อมีปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง จะเล่าให้เพื่อนสนิทฟัง เพื่อช่วยกันคิดแก้ปัญหา	3.87	0.97	14.083*	.001
5.	ยินดีเมื่อเพื่อนได้รับการคัดเลือกไปแสดงนาฏศิลป์-ดนตรีต่างประเทศ	4.17	0.91	19.976*	.001
6.	สามารถควบคุมปฏิกิริยา เมื่อถูกทำร้าย	3.29	1.04	4.374*	.001
7.	ให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิดในการฝึกทักษะวิชาชีฟจนเสียกระบวนการ	3.55	1.07	7.982*	.001

ตาราง 16(ต่อ)

ข้อที่	การพัฒนาอารมณ์	$\bar{X}$	S.D.	t	p
8.	สามารถควบคุมอารมณ์ เมื่อพบเหตุการณ์ที่ทำให้ดีใจ เสียใจ ตื่นหรือตกใจ	3.44	1.87	3.662*	.001
	รวม	3.55	0.53	16.327*	.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงว่า นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ มีการพัฒนาอารมณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D.= 0.53) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียน นักศึกษามีการพัฒนาอารมณ์ ในระดับมาก ในข้อ 5 ยินดีเมื่อเพื่อนได้รับการคัดเลือกไปแสดงนาฏศิลป์-ดนตรีต่างประเทศ ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.91) ข้อ 4 เมื่อมีปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเองจะเล่าให้เพื่อนสนิทฟัง เพื่อช่วยกันคิดแก้ปัญหา ($\bar{X} = 3.87$, S.D.= 0.97) ข้อ 3 ปฏิบัติในสิ่งที่กลุ่มเพื่อนชอบและยอมรับ ($\bar{X} = 3.71$, S.D.= 0.92) ข้อ 7 ให้อภัย เมื่อเพื่อนทำผิดในการฝึกทักษะวิชาชีพจนเสียกระบวน ($\bar{X} = 3.55$, S.D.= 1.0) ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

เมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (3.00) พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาอารมณ์ โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบรายข้อพบว่านักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาอารมณ์อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ

ตาราง 17 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาด้านการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ (N = 245)

ข้อที่	การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1.	มีความมั่นใจในความคิด และการกระทำของตนเอง	3.41	0.84	7.700*	.001
2.	ชอบค้นคว้า และทำรายงานด้วยตนเอง	3.13	0.89	2.215*	.028
3.	มีความขยันหมั่นเพียร และอดทนในการฝึกซ้อมตามสาขาวิชาชีพ	3.37	0.88	6.602*	.001
4.	มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก	3.46	0.81	8.814*	.001
5.	มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา	3.23	0.73	4.956*	.001

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อที่	การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง	$\bar{X}$	S.D.	t	p
6.	เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน จะเป็นคนตรงต่อเวลารักษาหน้าที่	3.09	0.89	1.644	.101
7.	สามารถหารายได้จากการแสดงตามสาขาวิชาชีพในระหว่างเรียน	3.23	1.20	2.982*	.003
8.	สามารถจัดสรรเงินที่ได้รับในแต่ละเดือนได้อย่างเพียงพอ	3.22	1.01	3.481*	.001
9.	เมื่อมีปัญหาสามารถแก้ไขด้วยตนเองมากกว่าจะต้องพึ่งบิดามารดาหรือเพื่อนฝูง	3.36	0.98	5.823*	.001
10.	สามารถคิดอย่างมีเหตุผลและรอบคอบก่อนการตัดสินใจ	3.61	0.83	11.613*	.001
	รวม	3.27	0.46	9.332*	.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมีระดับ .05

จากตาราง 17 แสดงว่า นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ มีการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$, S.D.= 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 10 สามารถคิดอย่างมีเหตุผลและรอบคอบก่อนการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, S.D.= 0.83) ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

เมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (3.00) พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองโดยรวม อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการทดสอบรายข้อพบว่ามีการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05ทุกข้อ ยกเว้น ข้อ 6 เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานจะเป็นคนตรงต่อเวลารักษาหน้าที่ ไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 18 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ (N = 245)

ข้อที่	การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1.	สามารถแยกแยะเพื่อนที่ดี และเพื่อนที่ไม่ดีได้	3.96	1.08	13.959*	.001
2.	สามารถทำงานหรือแสดงร่วมกับผู้อื่นในสถาบัน	3.84	1.01	13.005*	.001
3.	สามารถทำงานหรือแสดงร่วมกับผู้อื่นนอกสถาบัน	3.31	1.16	4.145*	.001

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อที่	การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	t	p
4.	สามารถยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ฐานะ ความรู้ และแม้กระทั่งผู้ที่มีความเปี่ยงเบนทางเพศ	3.60	1.19	7.900*	.001
5.	ความรู้สึกสบายใจเมื่อได้เรียนอยู่ในกลุ่มเพื่อน	3.84	1.12	11.699*	.001
6.	สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนต่างเพศได้โดยไม่ขัดเขิน	3.91	0.96	14.710*	.001
7.	สามารถพูดคุยกับบุคคลที่ไม่รู้จักได้ในโอกาสต่าง ๆ	3.39	1.04	5.892*	.001
8.	เพื่อน ๆ มักขอให้ไปร่วมงานการแสดง	3.41	1.10	5.885*	.001
9.	มีอิสระในการเลือกคบคนที่พอใจ	4.01	0.86	18.398*	.001
10.	ให้ความช่วยเหลือเพื่อนในโอกาสอันควร	3.78	1.04	11.700*	.001
	รวม	3.70	0.65	16.711*	.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงว่า นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ มีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.65) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในระดับมากในข้อ 9 มีอิสระในการเลือกคบคนที่พอใจ ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.86) ข้อ 1 สามารถแยกแยะเพื่อนที่ดีและเพื่อนที่ไม่ดีได้ ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 1.08) ข้อ 6 สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนต่างเพศได้โดยไม่ขัดเขิน ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.96) ข้อ 2 สามารถทำงานหรือแสดงร่วมกับผู้อื่นในสถาบัน ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 1.01) ข้อ 5 รู้สึกสบายใจเมื่อได้ปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 1.12) ข้อ 10 ให้ความช่วยเหลือเพื่อนในโอกาสอันควร ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 1.04) ข้อ 4 สามารถยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 1.19) ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

เมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (3.00) พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบรายข้อ นักเรียน นักศึกษามีการพัฒนาอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ

ตาราง 19 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาด้านการพัฒนาความมี
เอกลักษณ์ของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ (N = 245)

ข้อที่	การพัฒนาความมีเอกลักษณ์	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1.	การมีบุคลิกภาพ ท่าทาง และการแต่งกายที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของตนเอง	3.60	1.14	8.209*	.001
2.	การลอกเลียนแบบบุคคลที่ชื่นชอบ เพื่อพัฒนาเป็นเอกลักษณ์ของตน	2.99	1.18	-.109	.914
3.	การมีค่านิยมเป็นของตนเอง	3.68	0.96	11.106*	.001
4.	สามารถพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง	3.57	0.98	9.027*	.001
5.	มีแบบฉบับการพูดของตนเอง	3.72	0.93	12.157*	.001
6.	มีพฤติกรรมการแสดงออกได้เหมาะสมกับสถานการณ์ของตนเอง	3.71	0.85	13.090*	.001
	รวม	3.54	0.61	13.902*	.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 แสดงว่า นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ มีการพัฒนาความมีเอกลักษณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.54, S.D.= 0.61) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความมีเอกลักษณ์อยู่ในระดับมากในข้อ 5 มีแบบฉบับการพูดเป็นของตนเอง ($\bar{X}$ = 3.72, S.D.= 0.93) ข้อ 6 มีพฤติกรรมการแสดงออกได้เหมาะสมกับสถานการณ์ของตนเอง ($\bar{X}$ = 3.71, S.D.= 0.85) ข้อ 3 การมีค่านิยมเป็นของตนเอง ($\bar{X}$ = 3.68, S.D.= 0.96) ข้อ 1 การมีบุคลิกภาพ ท่าทาง และการแต่งกายที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของตนเอง ($\bar{X}$ = 3.60, S.D.= 1.14) ข้อ 4 สามารถพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง ($\bar{X}$ = 3.57, S.D.= 0.98) ส่วนข้อ 2 การลอกเลียนแบบบุคคลที่ชื่นชอบ เพื่อพัฒนาเป็นเอกลักษณ์ของตน ($\bar{X}$ = 2.99, S.D.= 1.18) มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (3.00) พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความมีเอกลักษณ์โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบรายข้อพบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ ยกเว้น ข้อ 2 การลอกเลียนแบบบุคคลที่ชื่นชอบ เพื่อพัฒนาเป็นเอกลักษณ์

ตนเอง มีการพัฒนาไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด

ตาราง 20 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาด้านการพัฒนาเป้าหมาย
ในชีวิตของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ (N = 245)

ข้อที่	การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1.	สามารถวางแผนในการเรียนค่อนข้างชัดเจน	3.43	0.90	7.515*	.001
2.	การมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนกับการประกอบอาชีพในอนาคต	3.49	0.88	8.706*	.001
3.	การศึกษาในปัจจุบัน สามารถใช้เป็นฐานในการเตรียมตัวเพื่อความมั่นคงของชีวิตในอนาคต	3.38	1.11	5.306*	.001
4.	ฝึกภาคปฏิบัติและร่วมกิจกรรมการแสดง เพื่อให้เกิดทักษะในประสบการณ์วิชาชีพอย่างเพียงพอ	3.42	1.09	6.003*	.001
5.	สามารถวางแผน ดำเนินชีวิตในอนาคต	3.45	0.90	7.789*	.001
6.	ความสามารถวางแผนในการป้องกันแก้ไขปัญหาอย่างรอบคอบ	3.32	0.92	5.434*	.001
7.	วางแผนไว้แล้วว่า เมื่อสำเร็จการศึกษาและยังไม่มีงานทำที่มั่นคงจะทำอะไร เพื่อหารายได้	3.50	1.00	7.774*	.001
8.	การมีจุดมุ่งหมายด้านคู่ครองอย่างชัดเจน	3.17	1.16	2.266*	.024
	รวม	3.39	0.56	10.833*	.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 แสดงว่า นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ มีการพัฒนาเป้าหมายในชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.39, S.D.= 0.56) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาเป้าหมายในชีวิตระดับมาก ในข้อ 7 วางแผนไว้แล้วว่า เมื่อสำเร็จการศึกษาและยังไม่มีงานทำที่มั่นคง จะทำอะไรเพื่อหารายได้ ($\bar{X}$ = 3.50, S.D.= 1.00) ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

เมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (3.00) พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาเป้าหมายในชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และเมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาเป้าหมายในชีวิตอยู่ในระดับสูง
กว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ

ตาราง 21 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาด้านการพัฒนานุรณาการ
ของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ (N = 245)

ข้อที่	การพัฒนานุรณาการ	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1.	นำความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพตามจุดมุ่ง หมายในอนาคตได้	3.52	1.09	7.487*	.001
2.	การสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	3.47	0.98	7.422*	.001
3.	การควบคุมอารมณ์ในการติดต่อปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ทั่วไปได้	3.49	0.81	9.569*	.001
4.	การศึกษาและติดตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม และ สถานการณ์ของโลก เพื่อนำมาปรับใช้กับชีวิต	3.45	0.91	7.819*	.001
5.	การศึกษาและติดตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและ สถานการณ์ของโลก เพื่อนำมาปรับใช้กับการเรียน	3.19	0.83	3.619*	.001
6.	การศึกษาและติดตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม และ สถานการณ์ของโลก เพื่อนำมาปรับใช้กับการทำงาน	3.25	0.92	4.287*	.001
7.	การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล	3.44	0.95	7.359*	.001
8.	เข้าใจลักษณะนิสัยของตนเอง	3.85	1.02	13.120*	.001
9.	เข้าใจในความประพฤติของตนเอง	4.06	0.98	16.854*	.001
10.	การพัฒนาตนเองในด้านความรู้และคุณธรรม	3.75	0.88	13.399*	.001
11.	การมีความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม เช่น อนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม	3.77	0.88	13.785*	.001
12.	การประพฤติ ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับของ วิทยาลัย	3.56	0.83	10.455*	.001
	รวม	3.56	0.48	18.146*	.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 21 แสดงว่า นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ มีการพัฒนา
 นวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D.= 0.48) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า
 นักเรียน นักศึกษามีการพัฒนา นวัตกรรมอยู่ในระดับมาก ในข้อ 9 เข้าใจในความประพฤติดีของ
 ตนเอง ($\bar{X} = 4.06$, S.D.= 0.98) ในข้อ 8 เข้าใจลักษณะนิสัยของตนเอง ($\bar{X} = 3.85$, S.D.= 1.02)
 ข้อ 11 การมีความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม เช่น อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม
 ($\bar{X} = 3.77$, S.D.= 0.88) ข้อ 10 การพัฒนาตนเองในด้านความรู้และคุณธรรม ($\bar{X} = 3.75$,
 S.D.= 0.88) ข้อ 12 การประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.56$,
 S.D.= 0.83) ข้อ 1 นำความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพตามอุดมการณ์ในอนาคตได้
 ($\bar{X} = 3.52$, S.D.= 1.09) ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

เมื่อทำการทดสอบ เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (3.00) พบว่า นักเรียน นักศึกษา มี
 การพัฒนา นวัตกรรมโดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ
 เมื่อทดสอบรายข้อ พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีพัฒนา นวัตกรรมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ

ตาราง 22 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาด้านความต้องการการจัด
 กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ (N = 245)

ข้อที่	การพัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนา ของนักเรียน นักศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1.	จัดตั้งองค์การนักเรียน นักศึกษาเพื่อให้รู้จักความ รับผิดชอบต่องานในหน้าที่	3.51	0.88	9.190*	.001
2.	จัดสอนซ่อมเสริมพิเศษแก่นักเรียน นักศึกษาที่ เรียนอ่อน เพื่อเป็นการพัฒนาทางด้านสติปัญญา	3.59	1.10	8.451*	.001
3.	จัดโครงการสอนพิเศษ เพื่อส่งเสริมอาชีพรอง เช่น มัคคุเทศก์ คอมพิวเตอร์ การจัดการ พิมพ์ดีด งาน ประชาสัมพันธ์	3.89	1.11	12.634*	.001
4.	จัดตั้งชมรมต่าง ๆ เช่น ชมรมการแสดงและเขียน บท ชมรมดนตรี ชมรมวิชาการ จัดโอกาสให้แสดง ความสามารถ	4.16	0.95	19.161*	.001

ตาราง 22 (ต่อ)

	การพัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนา ของนักเรียน นักศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	t	p
5.	เชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้ตามชมรมต่าง ๆ	4.02	0.90	17.752*	.001
6.	จัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา ต่าง ๆ ทางด้านวิชาการเพื่อการฝึกงาน การศึกษา ดูงานของนักเรียน นักศึกษา	3.97	1.07	14.276*	.001
7.	จัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา ต่าง ๆ ทางด้านวิชาชีพ เพื่อการฝึกงาน การศึกษา ดูงานของนักเรียน นักศึกษา	3.97	0.98	15.470*	.001
8.	จัดกิจกรรม ความร่วมมือระหว่างสถาบันกับบริษัท องค์การภายนอก ทางด้านวิชาการ เพื่อการฝึก งาน การศึกษาดูงานของนักเรียน นักศึกษา	4.03	0.97	16.626*	.001
9.	จัดกิจกรรม ความร่วมมือระหว่างสถาบันกับบริษัท องค์การภายนอก ทางด้านวิชาชีพ เพื่อการฝึก งาน การศึกษาดูงานของนักเรียน นักศึกษา	4.12	0.95	18.573*	.001
10.	การเชิญผู้ประสบความสำเร็จในด้านอาชีพที่เกี่ยวข้อง มาให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา โดยตรง เป็นประจำ	4.02	0.95	16.756*	.001
11.	จัดบริการห้องสมุดอาชีพ เพื่อให้ข่าวสารข้อมูล ด้านการประกอบอาชีพ ตามสาขาวิชา	3.97	0.97	15.634*	.001
12.	จัดบริการห้องสมุดอาชีพ เพื่อให้ข่าวสาร ข้อมูล ด้านการประกอบอาชีพอิสระ	3.82	0.92	13.905*	.001
13.	จัดอบรมให้แก่ นักเรียน นักศึกษาที่สำเร็จการ ศึกษาเพื่อเตรียมตัวเข้าทำงานหรือศึกษาต่อ	3.98	0.91	16.705*	.001
14.	จัดโครงการพัฒนา อบรมจิตใจ โดยส่งเสริมให้ นักเรียน นักศึกษาได้ฝึกสมาธิ	3.79	1.00	12.384*	.001
15.	จัดสถานที่เพื่อดำเนินโครงการพัฒนาอบรมจิตใจ ให้เป็นอย่างเป็นสัดส่วน	3.87	0.89	15.348*	.001

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อที่	ต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	t	p
16.	โครงการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	3.67	0.95	11.029*	.001
17.	เชิญนักวิชาการศึกษามาให้ความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ เช่น ความรู้เกี่ยวกับความเจริญของโลกยุคโลกาภิวัตน์	3.62	1.12	8.765*	.001
18.	เชิญนักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการเมืองมาบรรยายเกี่ยวกับการบริหารและการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย	3.42	1.19	5.512*	.001
19.	จัดแข่งขันกีฬาเป็นประจำทุกปี	3.95	1.21	12.334*	.001
	รวม	3.86	0.62	21.676*	.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 แสดงว่า นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ มีความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D.= 0.62) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักเรียน นักศึกษา มีความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนานักเรียน นักศึกษาอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้น ข้อ 18 เชิญนักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัดหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการเมืองมาบรรยายเกี่ยวกับการบริหารและปกครองประเทศ ตามระบอบประชาธิปไตย มีความต้องการในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D.= 1.19)

เมื่อทำการทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (3.00) พบว่า นักเรียน นักศึกษา ต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาโดยรวม อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบรายข้อ พบว่า นักเรียน นักศึกษา ต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาโดยรวม อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา และความต้องการการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา จำแนกตามเพศ อายุราชการ สังกัดภาควิชา และเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาใน แบบประเมินตนเอง จำแนกตามเพศ ระดับชั้นมี สาขาวิชา โดย ทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ดังแสดงในตารางที่ 23-30

ตาราง 23 เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ จำแนกตามเพศ (N=60)

การพัฒนา นักเรียน นักศึกษา	เพศ		ชาย (n = 18)		หญิง (n = 42)		t	p
			$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาความสามารถ			3.08	.74	3.17	.61	-.494	.623
2. การพัฒนาอารมณ์			3.36	.76	3.35	.50	.083	.934
3. การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง			3.38	.77	3.40	.61	-.068	.946
4. การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล			3.25	.72	3.52	.53	-1.632	.108
5. การพัฒนาความมีเอกลักษณ์			3.50	.74	3.43	.68	.386	.701
6. การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต			3.16	.67	3.04	.76	.589	.558
7. การพัฒนาบุรณการ			3.06	.69	3.06	.60	.022	.982

จากตาราง 23 แสดงว่า อาจารย์ชาย และอาจารย์หญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาของนักเรียน นักศึกษา โดยรวมไม่ แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า อาจารย์ชายและอาจารย์หญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษาทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 24 เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา
วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ จำแนกตามอายุราชการ (N=60)

การพัฒนา นักเรียน นักศึกษา	อายุราชการ	ต่ำกว่า 5 ปี (n = 4)		ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป (n = 56)		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาความสามารถ		3.50	.21	3.12	.66	1.110	.272
2. การพัฒนาอารมณ์		3.65	.73	3.33	.57	1.047	.300
3. การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง		3.56	.48	3.38	.67	.510	.612
4. การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล		3.59	.50	3.43	.61	.499	.620
5. การพัฒนาความมีเอกลักษณ์		3.82	1.03	3.42	.66	1.096	.278
6. การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต		3.50	.70	3.05	.73	1.181	.242
7. การพัฒนาบุรณการ		3.28	.44	3.05	.63	.708	.482

จากตาราง 24 แสดงว่า อาจารย์อายุราชการต่ำกว่า 5 ปี และอาจารย์อายุราชการ 5 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่พัฒนาของนักเรียน นักศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าอาจารย์อายุราชการต่ำกว่า 5 ปี และอาจารย์อายุราชการ 5 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษาทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 25 เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา
วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ จำแนกตามภาควิชา (N=60)

การพัฒนา นักเรียน นักศึกษา	ภาควิชา	วิชาสามัญ (n = 21)		วิชาศิลปะ (n = 39)		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาความสามารถ		3.06	.54	3.19	.71	-.698	.488
2. การพัฒนาอารมณ์		3.26	.45	3.41	.65	-.928	.357
3. การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง		3.21	.61	3.49	.67	-1.593	.117
4. การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล		3.48	.55	3.42	.63	.377	.708
5. การพัฒนาความมีเอกลักษณ์		3.40	.67	3.48	.70	-.435	.665
6. การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต		2.84	.72	3.20	.72	1.181	.074
7. การพัฒนาบุรณการ		2.91	.54	3.15	.65	-1.431	.158
รวม		3.17	0.70	3.33	0.59	-1.084	.283

จากตาราง 25 แสดงว่า อาจารย์ภาควิชาสามัญและอาจารย์ภาควิชาศิลปะ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาของนักเรียน นักศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าอาจารย์ภาควิชาสามัญ และอาจารย์ภาควิชาศิลปะ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษาทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 26 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ เกี่ยว
กับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา จำแนกตามเพศ (N=245)

การพัฒนา นักเรียน นักศึกษา	เพศ	ชาย (n = 57)		หญิง (n = 188)		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาความสามารถ		3.32	.49	3.28	.40	.534	.594
2. การพัฒนาอารมณ์		3.50	.61	3.57	.50	-.907	.365
3. การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง		3.35	.50	3.29	.44	.890	.374
4. การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล		3.63	.68	3.72	.65	-.883	.378
5. การพัฒนาความมีเอกลักษณ์		3.47	.64	3.56	.60	-1.009	.314
6. การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต		3.42	.56	3.38	.56	.552	.581
7. การพัฒนาบุรณภาพ		3.51	.53	3.58	.47	-.908	.365
รวม		3.45	0.43	3.48	0.34	.469	.639

จากตาราง 26 แสดงว่า นักเรียน นักศึกษาชาย และ นักเรียน นักศึกษาหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน นักเรียน นักศึกษาชายและนักเรียน นักศึกษาหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 27 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา จำแนกตามระดับชั้นปี (N=245)

การพัฒนา นักเรียน นักศึกษา	ระดับชั้นปี	ชั้นกลาง (n = 185)		ชั้นสูง (n = 60)		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาความสามารถ		3.28	.40	3.33	.47	-.880	.380
2. การพัฒนาอารมณ์		3.54	.53	3.60	.52	-.768	.443
3. การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง		3.30	.44	3.33	.50	-.344	.731
4. การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล		3.70	.65	3.71	.67	-.187	.852
5. การพัฒนาความมีเอกลักษณ์		3.54	.62	3.54	.59	.057	.955
6. การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต		3.39	.55	3.38	.60	.092	.927
7. การพัฒนาบูรณาการ		3.57	.48	3.16	.52	.220	.826
รวม		3.47	0.36	3.49	0.39	-.346	.730

จากตาราง 27 แสดงว่า นักเรียน ชั้นกลาง และนักศึกษาชั้นสูง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่านักเรียนชั้นกลางและนักศึกษาชั้นสูงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 28 เปรียบเทียบความคิดเห็น ของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ
จำแนกตามสาขาวิชา (N=245)

ด้านการพัฒนา	แหล่งความ แปรปรวน	df	ss	ms	F	p
1. การพัฒนาความสามารถ	ระหว่างกลุ่ม	3	.416	.139	.766	.514
	ภายในกลุ่ม	241	43.647	.181		
	รวม	244	44.063			
2. การพัฒนาอารมณ์	ระหว่างกลุ่ม	3	1.195	.398	1.408	.241
	ภายในกลุ่ม	241	68.159	.283		
	รวม	244	69.354			
3. การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง	ระหว่างกลุ่ม	3	2.239	.746	3.665*	.013
	ภายในกลุ่ม	241	49.084	.204		
	รวม	244	51.323			
4. การพัฒนาความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	3	2.348	.783	1.816	.145
	ภายในกลุ่ม	241	103.897	.431		
	รวม	244	106.245			
5. การพัฒนาความมี เอกลักษณ์	ระหว่างกลุ่ม	3	.899	.283	.748	.525
	ภายในกลุ่ม	241	91.225	.379		
	รวม	244	92.124			
6. การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	3	1.206	.402	1.248	.293
	ภายในกลุ่ม	241	77.617	.322		
	รวม	244	78.823			
7. การพัฒนาบุรณการ	ระหว่างกลุ่ม	3	.669	.323	1.353	.258
	ภายในกลุ่ม	241	57.580	.239		
	รวม	244	58.249			
การพัฒนาทั้ง 7 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.734	.245	1.793	.149
	ภายในกลุ่ม	241	32.885	.136		
	รวม	244	33.619			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 28 แสดงว่านักเรียน นักศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ดุริยางค์ไทย นาฏศิลป์สากล ดุริยางค์สากล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาในแบบประเมินตนเอง โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า นักเรียน นักศึกษา ที่เรียนต่างสาขาวิชา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ในด้านการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ไม่พบว่าแตกต่างกัน

เมื่อพบว่าความคิดเห็นในการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองของนักเรียน นักศึกษา มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงได้ทำการทดสอบ ความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ดังแสดงในตาราง 29

ตาราง 29 ทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นในการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ด้านการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา		นาฏศิลป์ไทย	ดุริยางค์ไทย	นาฏศิลป์สากล	ดุริยางค์สากล
		(n=153)	(n=38)	(n=27)	(n=27)
	$\bar{X}$	3.30	3.23	3.38	3.25
นาฏศิลป์ไทย	3.30				
ดุริยางค์ไทย	3.23				
นาฏศิลป์สากล	3.38				
ดุริยางค์สากล	3.25			*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 29 แสดงว่านักเรียน นักศึกษา สาขาดุริยางค์สากล และนาฏศิลป์สากล มีความคิดเห็นในการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ด้านการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย ดังนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาการพัฒนานักเรียน นักศึกษา 7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ความคิดเห็นของ นักเรียนชั้นกลางและนักศึกษาชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ
2. เพื่อประเมินความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษาใน 7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา ตามตัวแปร เพศ อายุราชการ และสังกัดภาควิชา โดยทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้
3. เพื่อประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาในแบบ ประเมินตนเอง และความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา ตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา โดยทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้
4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษาใน 7 ด้าน ตามตัวแปร เพศ อายุราชการ และสังกัดภาควิชา
5. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาในแบบ ประเมินตนเอง ใน 7 ด้าน ตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ ภาควิชา สามัญ 21 คน ภาควิชาศิลปะ 39 คน นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ ระดับชั้น กลาง 185 คน ระดับชั้นสูง 60 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับ

การพัฒนานักเรียน นักศึกษา ตามทฤษฎีการพัฒนาของซิคเคอริง 7 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาความสามารถ การพัฒนาอารมณ์ การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต การพัฒนาบูรณาการ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- ตอนที่ 1 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ และความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนานักเรียน นักศึกษา
- ตอนที่ 2 ศึกษาและประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา ในแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ และความต้องการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนานักเรียน นักศึกษา
- ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และของนักเรียน นักศึกษา ในแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนานักเรียน นักศึกษา นาฏศิลป์ชั้นกลางและชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 สถานภาพส่วนตัวของอาจารย์ ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 60 คน เป็นเพศชาย 18 คน เพศหญิง 42 คน อายุราชการต่ำกว่า 5 ปี 4 คน มีอายุราชการตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป 56 คน สอนอยู่ในภาควิชาสามัญ 21 คน สอนภาควิชาศิลปะ 39 คน ส่วนสถานภาพส่วนตัวของนักเรียน นักศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 245 คน เป็นเพศชาย 57 คน เพศหญิง 188 คน ศึกษาอยู่ในระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง 185 คน นาฏศิลป์ชั้นสูง 60 คน เรียนสาขานาฏศิลป์ไทย 153 คน ดุริยางค์ไทย 38 คน นาฏศิลป์สากล 27 คน และดุริยางค์สากล 27 คน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา 7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา

2.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียน นักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา 7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา

2.1.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษาทั้ง 7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา

1) ผลการศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ทั้ง 7 ด้าน พบว่านักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีผลการศึกษา ดังนี้

1.1) การพัฒนาความสามารถ ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่านักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสามารถ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสามารถอยู่ในระดับมาก ในข้อ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความสามารถในการฝึกทักษะปฏิบัติวิชาชีพ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ส่วนในข้ออื่นๆ นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสามารถอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

1.2) การพัฒนาอารมณ์ ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาอารมณ์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการพัฒนาอารมณ์อยู่ในระดับมากในข้อ มีความรู้สึกพอใจเมื่อได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงของวิทยาลัย ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน ความมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย ส่วนข้ออื่นๆ มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

1.3) การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่านักเรียน นักศึกษามีการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมากในข้อสามารถหารายได้ด้วยตนเองในขณะเรียน มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออกถึงความสามารถของตน ส่วนข้ออื่นๆ มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

1.4) การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่านักเรียน นักศึกษามีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ใน

ระดับมากในข้อ ความสามารถในการทำงานร่วมกับเพื่อนต่างเพศโดยไม่ขัดเงิน ความสามารถในการเข้าสังคม การยอมรับความสามารถของผู้อื่น ส่วนข้ออื่นๆมีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

1.5) การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความมีเอกลักษณ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมากในข้อ ให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม มีเอกลักษณ์ในการแต่งกายเฉพาะตน ส่วนข้ออื่นๆมีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

1.6) การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาเป้าหมายในชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมากในข้อ มักจะเข้าร่วมกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิชาชีพที่กำลังศึกษา ส่วนข้ออื่นๆ มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

1.7) การพัฒนาบุรณการ ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนา บุรณการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

1.8) ความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ต้องการ การจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการ จัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา อยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้น เชิญนักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการเมืองมา บรรยายเกี่ยวกับการบริหาร และการปกครองประเทศตามระบบประชาธิปไตย

2.1.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษาทั้ง 7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา

1) ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษาทั้ง 7 ด้าน พบว่านักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีผลการศึกษาดังนี้

1.1) การพัฒนาความสามารถ ตามความคิดเห็นของนักเรียน

นักศึกษา เห็นว่ามีการพัฒนาความสามารถโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการพัฒนาในระดับมากในข้อสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สามารถจดจำความรู้ที่อาจารย์สอนด้านวิชาชีพได้ ส่วนในข้ออื่นๆ นักเรียน นักศึกษามีการพัฒนาความสามารถอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

1.2) การพัฒนาอารมณ์ ตามความคิดเห็นของนักเรียน

นักศึกษา เห็นว่ามีการพัฒนาอารมณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการพัฒนาอารมณ์อยู่ในระดับมากในข้อ ยินดีเมื่อเพื่อนได้รับการคัดเลือกไปแสดงนาฏศิลป์ ดนตรีต่างประเทศ เมื่อมีปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง จะเล่าให้เพื่อนสนิทฟัง เพื่อช่วยกันคิดแก้ปัญหา นั้น ปฏิบัติในสิ่งที่กลุ่มเพื่อนชอบและยอมรับ ให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิดในการฝึกทักษะวิชาชีพจนเสียกระบวนการ ส่วนข้ออื่นๆ มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

1.3) การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ตามความคิดเห็นของ

นักเรียน นักศึกษา เห็นว่ามีการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการพัฒนาความเป็นตัวเองอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ยกเว้น สามารถคิดอย่างมีเหตุผล และรอบคอบก่อนการตัดสินใจ มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก

1.4) การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตามความคิดเห็น

ของนักเรียน นักศึกษา เห็นว่ามีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการพัฒนาในระดับมากในข้อ มีอิสระในการเลือกคบคนที่พอใจ สามารถแยกแยะเพื่อนที่ดีและเพื่อนที่ไม่ดีได้ สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนต่างประเทศได้โดยไม่ขัดเงิน สามารถทำงานหรือแสดงร่วมกับผู้อื่นในสถาบัน รู้สึกสบายใจเมื่อได้ปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มเพื่อน ให้ความช่วยเหลือเพื่อนในโอกาสอันควร สามารถยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่วนข้ออื่นๆอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

1.5) การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ ตามความคิดเห็นของ

นักเรียน นักศึกษา เห็นว่า มีการพัฒนาความมีเอกลักษณ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการพัฒนาในระดับมากในข้อ มีแบบฉบับการพูดของตนเอง มีพฤติกรรมการแสดงออกได้เหมาะสมกับสถานการณ์ของตนเอง การมีค่านิยมเป็นของตนเอง การมีบุคลิกภาพ ท่าทาง และการแต่งกายที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของตนเอง สามารถพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง ส่วนข้อการลอกเลียนแบบบุคคลที่ชื่นชอบ เพื่อพัฒนาเป็นเอกลักษณ์ของตน มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง

1.6) การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต ตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เห็นว่ามีการพัฒนาเป้าหมายในชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมากในข้อ วางแผนไว้แล้วว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาและยังไม่ถึงงานทำที่มั่นคงจะทำอะไรเพื่อหารายได้ ส่วนข้ออื่นๆ มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

1.7) การพัฒนาบุรณการ ตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เห็นว่ามีการพัฒนาบุรณการโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมากในข้อ เข้าใจในความประพฤติของตนเอง เข้าใจลักษณะนิสัยของตนเอง การมีความสำนึกผิดขอโทษส่วนรวม เช่นอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม การพัฒนาตนเองในด้านความรู้และคุณธรรม การประพฤติปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของวิทยาลัย นำความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพตามจุดมุ่งหมายในอนาคตได้ ส่วนข้ออื่นๆ มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

1.8) ความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เห็นว่าต้องการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความต้องการ การจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา อยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้น เชิญนักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการเมืองมาบรรยายเกี่ยวกับการบริหารและปกครองประเทศ ตามระบอบประชาธิปไตย มีความ ต้องการในระดับปานกลาง

2.2 ผลการประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ และนักเรียน นักศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษาทั้ง 7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา

2.2.1 ผลการประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษาทั้ง 7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา

1) ผลการประเมินความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนา

นักเรียน นักศึกษาทั้ง 7 ด้าน พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีผลการประเมิน ดังนี้

1.1) การพัฒนาความสามารถ ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่านักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสามารถโดยรวมไม่แตกต่างจากเกณฑ์และเมื่อทดสอบ เป็นรายข้อพบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ ความสามารถในการฝึกทักษะปฏิบัติวิชาชีพ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ความสามารถในการเป็นผู้นำ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ส่วนในข้อ ความสามารถในการถ่ายทอดความคิดไปสู่การเขียนอย่างมีระบบ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นโต้ตอบในขณะเรียนอย่างมีเหตุผล มีการพัฒนาอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนข้ออื่นๆ การพัฒนาความสามารถไม่แตกต่างจากเกณฑ์

1.2) การพัฒนาอารมณ์ ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาอารมณ์โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ ความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม ตามสถานการณ์ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน มีความรู้สึกพอใจเมื่อได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงออกของวิทยาลัย ความมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย ส่วนข้ออื่นๆ มีการพัฒนาอารมณ์ไม่แตกต่างจากเกณฑ์

1.3) การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่า มีการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ มีความมั่นใจในตนเอง มีความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามความพอใจของตน กล้าแสดงออกถึงความสามารถของตน มีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถหารายได้ด้วยตนเอง ในขณะเรียน ส่วนข้อความสามารถในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย มีการพัฒนาไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด

1.4) การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่านักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่ามีการพัฒนา

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ

1.5) การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่านักเรียน นักศึกษามีการพัฒนาความมีเอกลักษณ์ โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่า นักเรียน นักศึกษามีการพัฒนาความมีเอกลักษณ์อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ ยกเว้น มีพฤติกรรมกรรมการแสดงออกเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย มีการพัฒนาไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด

1.6) การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่านักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาเป้าหมายในชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับไม่แตกต่างจากเกณฑ์ และเมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่าการพัฒนาอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชาชีพที่กำลังศึกษาอยู่ มักจะเข้าร่วมกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิชาชีพที่กำลังศึกษา ส่วนข้ออื่นๆ มีการพัฒนาไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด

1.7) การพัฒนานุรณาการ ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนานุรณาการโดยรวมอยู่ในระดับไม่แตกต่างจากเกณฑ์ และเมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่ามีการพัฒนาอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อการแสดงออกทางพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ มองโลกในแง่ดี ส่วนในข้ออื่นๆ การพัฒนานุรณาการไม่แตกต่างจากเกณฑ์ทุกข้อ

1.8) ความต้องการการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาของนักเรียน นักศึกษา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่าต้องการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่า ความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ ยกเว้น เชิญนักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการเมืองมาบรรยายเกี่ยวกับการบริหาร และการปกครองประเทศตามระบบประชาธิปไตย มีความต้องการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา ไม่แตกต่างจากเกณฑ์

2.2.2 ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษาทั้ง 7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา

1) ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา ทั้ง 7 ด้าน พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีผลการประเมิน ดังนี้

1.1) การพัฒนาความสามารถ ตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เห็นว่าการพัฒนาความสามารถโดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่ามีการพัฒนาอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อ สามารถคิดหาเหตุผล และค้นคว้าด้วยตนเองได้ สนใจใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมด้านวิชาการในสาขาที่กำลังศึกษาอยู่ สามารถจดจำความรู้ที่อาจารย์สอนด้านวิชาการได้ สามารถจดจำความรู้ที่อาจารย์สอนด้านวิชาชีพได้ สามารถฝึกทักษะปฏิบัติในสาขาวิชาที่ศึกษาได้อย่างถูกต้อง สามารถฝึกทักษะปฏิบัติในสาขาวิชาที่ศึกษาได้อย่างสวยงาม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สามารถประสานความคิดที่หลากหลายของกลุ่มเพื่อน และสามารถนำแนวคิดไปปฏิบัติได้ และมีการพัฒนาอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อรักการอ่านหนังสือ ส่วนข้อสามารถอ่านหนังสือประเภทต่างๆ แล้วสามารถนำมาจินตนาการเป็นการแสดงได้ มีการพัฒนาไม่แตกต่างจากเกณฑ์

1.2) การพัฒนาอารมณ์ ความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เห็นว่ามีการพัฒนาอารมณ์โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่ามีการพัฒนาอารมณ์ อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทุกข้อ

1.3) การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เห็นว่ามีการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองโดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่ามีการพัฒนาอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ ยกเว้น เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน จะเป็นคนตรงต่อเวลารักษาหน้าที่ มีการพัฒนาไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด

1.4) การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เห็นว่ามีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่าการพัฒนาอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ

1.5) การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ ตามความคิดเห็นของ

นักเรียน นักศึกษา เห็นว่ามีการพัฒนาความมีเอกลักษณ์ โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่าการพัฒนาความมีเอกลักษณ์อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ ยกเว้น การลอกเลียนแบบบุคคลที่ชื่นชอบ เพื่อพัฒนาเป็นเอกลักษณ์ของตนมีการพัฒนาไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด

1.6) การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต ตามความคิดเห็นของนักเรียน

นักศึกษา เห็นว่า มีการพัฒนาเป้าหมายในชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่าการพัฒนาเป้าหมายในชีวิตอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ

1.7) การพัฒนาบุรณการ ตามความคิดเห็นของนักเรียน

นักศึกษา เห็นว่ามีการพัฒนาบุรณการโดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบเป็นรายข้อพบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ

1.8) ความต้อง การการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนา

นักเรียน นักศึกษา ตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เห็นว่าความต้อง การการจัดกิจกรรม เมื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบรายข้อพบว่า ความต้อง การการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทุกข้อ

3. ผลการเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียน นักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ทั้ง 7 ด้าน

3.1 ผลการเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ทั้ง 7 ด้าน ตามตัวแปร เพศ อายุราชการและสังกัดภาควิชา

3.1.1 ความคิดเห็นของอาจารย์ชายและอาจารย์หญิง เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน อาจารย์ชายและอาจารย์หญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3.1.2 ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี และอาจารย์ที่มีอายุราชการตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน อาจารย์ที่มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี และอาจารย์ที่มีอายุราชการตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษาทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3.1.3 ความคิดเห็นของอาจารย์ภาควิชาสามัญ และอาจารย์ภาควิชาศิลปะ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน อาจารย์ภาควิชาสามัญ และอาจารย์ภาควิชาศิลปะ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษาทั้ง 7 ด้านตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นปี และสาขาวิชา

3.2.1 ความคิดเห็นของนักเรียนชาย นักศึกษาชาย และนักเรียนหญิง นักศึกษาหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาในแบบประเมินตนเองโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านนักเรียนชาย นักศึกษาชาย และนักเรียนหญิง นักศึกษาหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาในแบบประเมินตนเองทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3.2.2 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นกลาง และนักศึกษาชั้นสูง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาในแบบประเมินตนเอง โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านนักเรียนชั้นกลางและนักศึกษาชั้นสูง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาในแบบประเมินตนเองทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3.2.3 ความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ดุริยางค์ไทย นาฏศิลป์สากล ดุริยางค์สากล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่านักเรียน นักศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์สากล กับนักเรียน นักศึกษา สาขาวิชาดุริยางค์สากล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการพัฒนาในด้านอื่นๆ นักเรียน นักศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ดุริยางค์ไทย นาฏศิลป์สากล ดุริยางค์สากล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษา ความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียน นักศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา

1.1 ผลการศึกษา ความคิดเห็นของอาจารย์ เกี่ยวกับการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน และความต้องการ การจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา

1.1.1 การพัฒนาความสามารถ

อาจารย์มีความเห็นว่า นักเรียน นักศึกษามีการพัฒนาความสามารถในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากอาจารย์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนมานาน จึงมี

ข้อเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนแต่ละรุ่น ความคาดหวังของอาจารย์ ด้านผลสัมฤทธิ์ทั้งด้าน วิชาชีพ และวิชาการ จะวางเกณฑ์ไว้สูง อาจเพราะธรรมชาติของวิชานาฏศิลป์ ดนตรี มีแบบแผน เป็นมาตรฐานมาแต่โบราณ ทั้งแม่ท่า ท่ารำ และท่วงเพลง หากความสามารถไม่ถึงเกณฑ์ เมื่อไป แสดงเผยแพร่สู่สายตาประชาชน อาจทำให้ด้อยคุณค่าทางศิลปะ วัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ ของชาติ และอาจมีผลต่อการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม ไม่ได้มาตรฐานสู่อนุชนรุ่นหลัง ส่วนทางด้าน วิชาการอาจารย์คาดหวังให้นักเรียน นักศึกษา มีความรู้ ในด้านต่าง ๆ เพื่อจะได้รู้เท่าทันเหตุการณ์ สถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อให้นักเรียน นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อสังคมและการ ดำรงชีวิตได้อย่างดี (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530 ข : 83) ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นไป ในทำนองเดียวกับงานวิจัยของสุวรรณ หันไชยงวา (2531 : 111) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนา นักศึกษา ของสหวิทยุฉะเชิงเทรา พบว่าตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษามีการพัฒนาสมรรถภาพในระดับ ปานกลาง ส่วนข้อที่อาจารย์เห็นว่านักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาในระดับมากคือ ความมี มนุษยสัมพันธ์ อาจเป็นเพราะนักเรียน นักศึกษา มีความสามารถในการอยู่ร่วมกัน ทำงาน ทำ กิจกรรมการแสดงร่วมกับผู้อื่นได้ดี ต้องพบพูดคุยปรึกษาหารือ ช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อ การทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการสร้างเสริมมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน นักศึกษา ให้รู้จักเข้ากับกลุ่มเพื่อนและสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

1.1.2 การพัฒนาอารมณ์

อาจารย์มีความเห็นว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาอารมณ์ใน ระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียน นักศึกษาอยู่ในวัยรุ่นที่จะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เป็นระยะ ของการเปลี่ยนแปลง และสับสนทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และความคิด ทั้งยังมีประสบการณ์และ ความรู้ที่น้อย ทำให้การพัฒนาอารมณ์ยังไม่มั่นคง ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นไปทำนองเดียวกับงานวิจัย ของอนุศักดิ์ สมิตสันต์ (2532 : 107) สุกัญญา ติยะธม (2531 : 105) และสุวรรณ หันไชยงวา (2531 : 112) ที่ว่าอาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาอารมณ์ของนักศึกษาอยู่ในระดับปาน กลาง ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์เห็นว่านักเรียนนักศึกษามีการพัฒนาอารมณ์ในข้อการยอมรับ คำวิจารณ์จากผู้อื่นอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่เกิดอารมณ์ง่ายและรุนแรงไม่ต้องการให้คนอื่นมาว่ากล่าวตักเตือน (สมสุข ชีระพิจิตร (2536 : 145)

1.1.3 การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง

ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่านักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนา ความเป็นตัวของตัวเองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะถึงแม้นักเรียน นักศึกษาจะอยู่ ในวัยที่ชอบแสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเอง สามารถพึ่งพาตนเองได้ รู้จักทำงานเพื่อหารายได้

มาสนับสนุนการศึกษาและดำรงชีวิตของตน (Chickering 1993 : 47) แต่นักเรียน นักศึกษายังอยู่ในวัยที่ต้องอยู่ในความดูแลของอาจารย์และผู้ปกครอง ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นไปในทำนองเดียวกับงานวิจัยของอนุศักดิ์ สมิตสันต์ (2532 : 108 - 109) ที่ศึกษาการพัฒนา นักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน พบว่า อาจารย์มีความเห็นว่า นักศึกษามีการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย มีการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะนักเรียน นักศึกษา ให้ความสนใจกิจกรรมการแสดงมาก จนขาดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายด้วยเวลาอันจำกัด

1.1.4 การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะอาจารย์เห็นว่านักเรียน นักศึกษายังมีประสบการณ์น้อย จะคบหาสมาคมเฉพาะในกลุ่มเพื่อนที่รุ่นเดียวกัน มีรสนิยมเหมือนกัน เพื่อจะได้พูดคุยสังสรรค์กัน กลุ่มของเด็กวัยรุ่นนี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อความประพฤติและกิริยาท่าทาง (สุชา จันทน์โฮม. 2536 : 153) ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นไปในทำนองเดียวกับงานวิจัยของสุกัญญา ไต่ตะถม (2531 : 112) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนา นักศึกษาของวิทยาลัยพลศึกษา และกับผลงานวิจัยของสุวรรณ หันไชยงวา (2531 : 116) ศึกษาเรื่องการพัฒนา นักศึกษาของสหวิทยาลัย พบว่า อาจารย์มีความเห็นว่านักศึกษามีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความสามารถในการทำงานร่วมกับเพื่อนต่างเพศโดยไม่ขัดเขิน มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เป็นสถานศึกษาแบบสหศึกษา นักเรียน นักศึกษาชายหญิงเรียนรวมกัน ซึ่งจะมีนักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย และโดยลักษณะธรรมชาติการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพนาฏศิลป์ ดนตรี ในการฝึกซ้อมและการแสดง นักเรียน นักศึกษา ชายหญิงต้องแสดงใกล้ชิด ตามบทบาทของตน ซึ่งอาจารย์ นักเรียน นักศึกษา จะมีความรู้สึกเป็นเรื่องปกติธรรมดาตามลักษณะการเรียน

1.1.5 การพัฒนาความมีเอกลักษณ์

ความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่านักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความมีเอกลักษณ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากอาจารย์เห็นว่านักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสามารถ อารมณ์ วุฒิภาวะ ความเป็นตัวของตัวเอง ค่านิยมยังไม่มั่นคงเพียงพอ ยังมีพฤติกรรมโน้มเอียงไปตามวัฒนธรรมสังคมอื่น ๆ ตามการเผยแพร่ของ

สื่อมวลชนต่าง ๆ เมื่อพฤติกรรมเปลี่ยนไป ค่านิยมอื่นที่แสดงถึงเอกลักษณ์เปลี่ยนไป

และเมื่อพิจารณาการพัฒนาความมีเอกลักษณ์เป็นรายชื่อตามความคิดเห็นของอาจารย์พบว่า นักเรียน นักศึกษา ให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในระดับมาก เพราะตามความคิดของอาจารย์ นักเรียน นักศึกษา คือผู้ที่ทำหน้าที่สืบสานศิลปวัฒนธรรมไทยรุ่นต่อ ๆ ไป ด้วยกระบวนการทางการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อดำรงศิลปวัฒนธรรมนี้ไว้ให้เป็นเอกลักษณ์ของชาติสืบไป

1.1.6 การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต

ความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่านักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาเป้าหมายในชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากระดับการศึกษาของนักเรียน นักศึกษาที่ยังศึกษาอยู่ในระดับชั้นกลางและชั้นสูง เป็นระดับการศึกษาที่ยังไม่ถึงระดับปริญญาตรี ทำให้ทั้งอาจารย์เห็นว่านักเรียน นักศึกษา ยังไม่มีประสบการณ์และความเป็นผู้ใหญ่เพียงพอที่จะกำหนดจุดมุ่งหมายในชีวิตที่ชัดเจนได้ ดังที่กินซ์เบิร์ก (Ginzberg, 1966 : 47) กล่าวว่า การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของอายุของแต่ละบุคคล ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นไปในทำนองเดียวกับสุวรรณ หันไชยงวา (2531 : 117) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนา นักศึกษาของสหวิทยาลัย พบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นว่าการพัฒนานักศึกษามีการพัฒนาเป้าหมายในชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และผลการวิจัยของอนุศักดิ์ สมิตสันต์ (2532 : 113) ศึกษาเรื่องการพัฒนา นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่า นักศึกษามีการพัฒนาทางเป้าหมายในชีวิตในระดับปานกลาง

และเมื่อพิจารณาการพัฒนาเป้าหมายเป็นรายชื่อ พบว่าตามความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่านักเรียน ศึกษา มักเข้าร่วมกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิชาชีพที่กำลังศึกษา ในระดับมาก เพื่อเป็นการแสวงหาประสบการณ์ทางวิชาชีพ

1.1.7 การพัฒนาบุรณการ

ตามความคิดเห็นของอาจารย์เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาบุรณการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องจากอาจารย์เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาอยู่เพียงระดับหนึ่งที่ยังไม่ถึงระดับมาก เพราะการพัฒนาบุรณการเป็นผลต่อเนื่องจากการพัฒนาเอกลักษณ์ การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แนวทางในการปฏิบัติคุณค่าของประสบการณ์ที่ได้รับ และการยอมรับนับถือตนเอง ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวต้องมีการพัฒนาความสัมพันธ์ใน 3 ลักษณะ คือ (Chickering, 1993 : 47 - 48)

- 1) การสร้างคุณค่าของความเป็นมนุษย์ โดยใช้พื้นฐานทางด้านความคิดเป็นหลักปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับบุคคลทั่วไป
- 2) การสร้างคุณค่าด้านบุคลิกภาพ โดยเห็นคุณค่ายอมรับนับถือตนเองและบุคคลอื่น
- 3) การพัฒนาเพื่อให้เกิดความสอดคล้องเหมาะสมระหว่างคุณค่าของบุคคลกับพฤติกรรม การตอบสนองของสังคม

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียน นักศึกษา มองโลกแง่ดี อยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเนื่องจากการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์ ดนตรี จะช่วยกล่อมเกลাজิตใจ ให้เป็นคนอ่อนโยน นุ่มนวล มีศิลปนิสัย มีความสุนทรีย์ และจากพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ในพิธีไหว้ครู ครอบครู ทำให้ นักเรียน นักศึกษาอยู่ในแวดวงสังคมที่อยู่ในศีลธรรม ซื่อสัตย์ จึงทำให้นักเรียน นักศึกษามองโลกในแง่ดี

1.1.8 ความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา

อาจารย์มีความเห็นว่า ต้องการให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนานักเรียน นักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากอาจารย์เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา ควรมีกิจกรรมด้านอื่น ๆ บ้าง เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา ได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายตามความเจริญก้าวหน้าของสถานการณ์โลก นักเรียน นักศึกษา สามารถเข้าสู่การแข่งขันในตลาดแรงงานได้ โดยตามความคิดเห็นของอาจารย์ต้องการให้มีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อสังคม เช่น จัดแข่งขันกีฬาสีเป็นประจำทุกปี การเชิญผู้ประสบความสำเร็จในด้านอาชีพที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้แก่นักเรียนนักศึกษา โดยตรงเป็นประจำ จัดโครงการบำเพ็ญประโยชน์ จัดบริการห้องสมุดอาชีพ เพื่อให้ข่าวสารข้อมูลด้านการประกอบอาชีพตามสาขาวิชา และจัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่างสถาบันกับบริษัท องค์การภายนอกทางด้านวิชาชีพ เพื่อการฝึกงาน การศึกษาดูงาน ของนักเรียน นักศึกษา

1.2 ผลการศึกษา ความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนานักเรียน นักศึกษา

1.2.1 การพัฒนาความสามารถ

นักเรียน นักศึกษา มีความเห็นว่า ตนมีการพัฒนาความสามารถในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากแนวคิดตั้งแต่แรกเข้ามาสู่สถานศึกษาด้านนาฏศิลป์ดนตรี เพราะนักเรียนที่เลือกเข้ามาเรียนในสาขาวิชาชีพด้านนาฏศิลป์ดนตรีส่วนใหญ่ จะมีผลการเรียนอยู่ใน

ระดับปานกลางโดยเฉพาะวิชาสามัญ และการเข้าสู่ระบบ วิทยาลัยนาฏศิลป์จะใช้การสอบคัดเลือก แทนการสอบแข่งขัน เพราะการเรียนในวิทยาลัยนาฏศิลป์จะเน้นบุคลิกภาพควบคู่ความรู้ ดังนั้นนักเรียนที่ผ่านการสอบคัดเลือกส่วนใหญ่จะมีบุคลิกลักษณะที่ดี และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลาง และเมื่อเข้ามาศึกษาในวิทยาลัยนาฏศิลป์แล้ว นักเรียน นักศึกษาจะสนใจเรียนในสาขาวิชาที่พมากกว่าวิชาสามัญ ดังนั้นในข้อรักการอ่านหนังสือ นักเรียน นักศึกษา มีพัฒนาการอยู่ในระดับน้อย

1.2.2 การพัฒนาอารมณ์

ความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา พบว่ามีการพัฒนาอารมณ์ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากลักษณะธรรมชาติ การเรียนการสอนวิชาศิลปะด้านนาฏศิลป์ ดนตรี จะช่วยกล่อมเกลাজิตใจให้เป็นผู้มีความอ่อนโยน ซึ่ง สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2533 : 219) กล่าวว่า การพัฒนาในแต่ละเรื่องถ้าช่วงชีวิตที่บุคคลอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ได้รับการดูแลอบรมลึ้งดี การพัฒนาบุคลิกภาพในช่วงนั้นจะเป็นไปด้วยดีหรือเป็นไปในทางบวก และการเกิดอารมณ์ถาวรถ้าเป็นผู้มีสติปัญญา มีสภาพภูมิหลังจากการอบรมเลี้ยงดูและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีที่เหมาะสม ลักษณะอารมณ์ถาวร จะมีความมั่นใจตนเอง ผู้เข้าใจธรรมชาตินี้ของนักเรียน นักศึกษา อาจจะให้การเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมที่ดีในการร่ำอารมณ์ถาวรที่ต้งามให้กับนักเรียน นักศึกษาได้ (สุณีย์ ธีรดากร. 2523 : 196)

1.2.3 การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง

นักเรียน นักศึกษามีความเห็นว่ ตนมีการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะนักเรียน นักศึกษาอยู่ในช่วงระหว่างวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น นักเรียน นักศึกษา อาจมีความสับสนในบทบาทของตนในสังคม ยังไม่มั่นใจในตนเองเพียงพอ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าเมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานจะเป็นตรงต่อเวลา รักษาหน้าที่ มีการพัฒนาน้อยกว่าข้ออื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการคบเพื่อนเพราะเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกและพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษา รวมทั้งการปรับตัว เพราะเพื่อนจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการปรับตัว (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530 ก : 45) และจากงานวิจัยของสวางจิต ศรีระชา (2531 : 305) พบว่าการรวมกลุ่มของนักเรียน นักศึกษาวัยรุ่นมีทั้งผลดีและผลเสีย ผลดี คือ อบอุ่นใจเป็นที่ปรึกษาทางการศึกษา ผลเสียคือขาดความรับผิดชอบต่อการเรียนและอาจถูกชักจูงไปในทางที่ผิด

1.2.4 การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

นักเรียน นักศึกษามีความเห็นว่ ตนมีการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียน นักศึกษา ได้ออกงานการแสดงทั้งของวิทยาลัย และงานการแสดงอิสระมาก ทำให้มีโอกาสได้รู้จักและสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับบุคคลทั่วไปมากขึ้น โดยเฉพาะเจาะจงอยู่แต่กลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ สุวรรณ หันไชยงวาท (2531 : 116) ศึกษาเรื่องการพัฒนา นักศึกษาของสหวิทยาลัย พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีการพัฒนาในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นในรายข้อ นักเรียน นักศึกษา เห็นว่ามีอิสระในการเลือกคบคนที่พอใจ มีการพัฒนาในระดับมาก เนื่องจากวัยของนักเรียน นักศึกษา เป็นวัยที่ต้องการเพื่อที่เข้าใจ ช่วยลดความวิตกกังวลผ่อนคลายความตึงเครียด ขณะเดียวกันความสัมพันธ์ที่มีต่อกันจะก่อให้เกิดความอบอุ่น มีมิตรไมตรี และเคารพนับถือซึ่งกันและกัน (White. 1958 : 343) และผลการวิจัยนี้เป็นไปในการทำนองเดียวกันกับ ผลงานวิจัยของไทค์ (Thieke. 1994 : Abstract) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนานักศึกษาใหม่ตามแนวทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาของซิคเคอริง วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาต่างคณะ ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน และการมีกิจกรรมร่วมกัน จะเป็นสิ่งที่พัฒนานักศึกษาชั้นปีที่ 1

1.2.5 การพัฒนาความมีเอกลักษณ์

นักเรียน นักศึกษา มีความเห็นว่ ตนมีการพัฒนาเอกลักษณ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากนักเรียน นักศึกษา เริ่มเห็นความจำเป็นของการผสมผสานค่านิยมของตนเองกับของสังคม อันเป็นวัยที่กำลังแสวงหาเอกลักษณ์ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2533 : 252) และจากการเรียนตามหลักสูตร เป็นระยะเวลายาวนานประมาณ 6 – 10 ปี นักเรียน นักศึกษา จะได้รับการถ่ายทอดเอกลักษณ์ ด้านบุคลิกลักษณะ ทำทางการไหว้ จากอาจารย์ตามสาขาวิชาที่เรียน ผลงานวิจัยนี้เป็นไปในการทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ อนุศักดิ์ สมิตสันต์ (2532 : 110) ที่ศึกษาการพัฒนา นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนพบว่านักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาความมีเอกลักษณ์ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักเรียน นักศึกษา เห็นว่ามีแบบฉบับการพูดของตนเอง ในระดับมาก อาจเป็นเพราะการพูด เป็นการสื่อสารทางหนึ่งที่จะทำให้ผู้รับสารนั้นมีทัศนคติอย่างไรต่อผู้พูด ดังนั้นการพูดและบุคลิกลักษณะประกอบการพูดจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลสนใจ ศรัทธา และมีความคิดเห็นคล้อยตาม เพราะการพูดการให้เหตุผลของผู้พูดนั่นเอง และการพูดยังจะสื่อให้เห็นถึงผู้พูดว่าเป็นบุคคลเช่นไรได้ ดังนั้นการพูดจึงเป็นสิ่งสำคัญของผู้มีอาชีพทางการแสดงมาก ส่วนข้อที่นักเรียน นักศึกษา เห็นว่ามีการพัฒนาใน

ระดับน้อย คือการลอกเลียนแบบบุคคลที่ชื่นชอบ เพื่อพัฒนาเป็นเอกลักษณ์ของตน เพราะนักเรียน นักศึกษา มีความมั่นใจในตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเองสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับพรชูลี อาชาวำรุง (2525 : 247 – 248) ที่กล่าวว่า นักเรียน นักศึกษา มีวุฒิภาวะทั้งทางร่างกายและสติปัญญาสูงกว่านักศึกษารุ่นก่อน ๆ มีความรู้รอบตัวและรอบโลกมากกว่า มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีแนวโน้มที่จะแบ่งแยกตนเองออกจากผู้อื่น เพื่อแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเองโดยไม่ลอกเลียนแบบใคร

1.2.6 การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต

นักเรียน นักศึกษา เห็นว่าตนมีการพัฒนาเป้าหมายในชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะนักเรียน นักศึกษา คิดว่าเป็นเรื่องของการแสวงหาในอนาคต เพราะขณะนี้นักเรียน นักศึกษายังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาและวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งต้องเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีอีกระดับหนึ่ง ดังนั้น ทั้งการศึกษาและประสบการณ์ในชีวิตจึงยังมีไม่พอที่จะกำหนดจุดมุ่งหมายในชีวิตที่ชัดเจนได้ ดังที่ กิ้นซ์เบิร์ก (Ginzberg. 1966 : 47) กล่าวว่า การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของอายุของแต่ละบุคคล ซึ่งผลวิจัยนี้เป็นไปในทำนองเดียวกับสุวรรณ หันไชยงวา (2531 : 117) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนา นักศึกษาของสหวิทยาลัย และงานวิจัยของอนุศักดิ์ สมิตสันต์ (2532 : 113) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนา นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเป้าหมายในชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความคิดของนักเรียน นักศึกษาเห็นว่า วางแผนไว้แล้วว่าเมื่อสำเร็จการศึกษา และยังไม่มียานทำงานที่มั่นคงจะทำอะไรเพื่อหารายได้ มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา มีการเตรียมตัวเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด สำหรับการเรียนด้านนาฏศิลป์ดนตรี ดังที่ประกอบ คุปรัตน์. (2529 : 191) กล่าวว่าจำนวนนักศึกษาในปัจจุบันเพิ่มสูงขึ้น แต่สภาพของตลาดแรงงาน มิได้มีหลักประกันในการมีงานทำ ทำให้ นักศึกษามีความสนใจ และต้องการเตรียมตัวเองสำหรับโลกของการทำงานและการแข่งขันเพื่อเอาตัวรอดมากขึ้น

1.2.7 การพัฒนานุรณการ

นักเรียน นักศึกษา เห็นว่าตน มีการพัฒนานุรณการในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการพัฒนานุรณการเป็นความสามารถในการผสมผสานการสร้างค่านิยมของความเป็นมนุษย์ ค่านิยมทางบุคลิกภาพ โดยเริ่มต้นและเสริมสร้างพัฒนาการไปที่ละด้านหรือหลายด้านต่อเนื่องกันไป พัฒนาการของแต่ละด้านจะเกี่ยวเนื่อง และมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อันนำไปสู่ความเจริญทางการพัฒนาเป้าหมายในชีวิต รู้จักควบคุมอารมณ์ มีเอกลักษณ์

ของตน สามารถสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ได้อย่างมีความสุข (Chickering, 1993 : 48) ซึ่งผลงานวิจัยนี้เป็นไปในทำนองเดียวกับงานวิจัยของสุกัญญา ไต่ถอม (2531 : 115) ซึ่งศึกษาการพัฒนานักศึกษาของวิทยาลัยพลศึกษา สุวรรณ หันไชยงวา (2531 : 118) ศึกษาเรื่องการพัฒนานักศึกษาของสหวิทยาลัย และอนุศักดิ์ สมิตสันต์ (2532 : 115) ศึกษาการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน พบว่า นักศึกษามีการพัฒนาบุคลิกภาพอยู่ในระดับมาก

1.2.8 ความต้องการการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน

นักศึกษา

นักเรียน นักศึกษา มีความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ กิจกรรมที่นักเรียน นักศึกษาต้องการให้จัดใน 5 อันดับแรก คือ จัดตั้งชมรมต่าง ๆ เช่น ชมรมการแสดง และเขียนบท ชมรมดนตรี ชมรมวิชาการ จัดโอกาสให้แสดงความสามารถ จัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่างสถาบันกับบริษัท องค์กรภายนอก ทางด้านวิชาชีพ เพื่อการฝึกงาน การศึกษาดูงานของนักเรียน นักศึกษา จัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่างสถาบันกับบริษัทขององค์กรภายนอก ทางด้านวิชาการ เพื่อการฝึกงาน การศึกษาดูงานของนักเรียน นักศึกษา การเชิญผู้ประสบความสำเร็จในด้านอาชีพที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา โดยตรงเป็นประจำ และเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้ ตามชมรมต่าง ๆ

เนื่องจากแนวคิดที่ว่าผู้เรียนควรมีโอกาสเลือกวิธีการที่จะเรียนรู้ เช่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ และที่สำคัญที่สุด นักเรียน นักศึกษา จะต้องเป็นผู้นำหรือประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง เน้นความสำคัญในการให้นักเรียน นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จะเรียนรู้ (สุรางค์ ไควตระกูล, 2533 : 263)

2. ผลการประเมินความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา

7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

2.1 ผลการประเมินความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา ทั้ง 7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา

2.1.1 การพัฒนาความสามารถ

การประเมินตามความคิดเห็นของอาจารย์เห็นว่า นักเรียน นักศึกษามีการพัฒนาความสามารถอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียน นักศึกษามีการพัฒนาความสามารถอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องความสามารถ ทักษะปฏิบัติวิชาชีพ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ความสามารถในการเป็นผู้นำ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียน นักศึกษาที่เข้ามาเรียนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้เป็นการศึกษาวิชาชีพพิเศษ ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือพัฒนาทักษะวิชาชีพให้มีความชำนาญเป็นพิเศษตั้งแต่เยาว์วัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535 : 15) และตามหลักทฤษฎีของ ชิคเคอริง (Chickering, 1993 : 46 - 47) นักเรียน นักศึกษา จะมีพัฒนาการด้านความสามารถได้ ต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ความสามารถทางด้านสติปัญญา ความสามารถทางด้านร่างกาย ทักษะปฏิบัติ และความสามารถทางด้านสังคม ส่วนที่สำคัญที่สุดขององค์ประกอบทั้ง 3 ประการคือ การรวบรวมความสามารถทั้ง 3 ประการ เข้าด้วยกัน และนำออกมาใช้ด้วยความเชื่อมั่นอย่างมีประสิทธิภาพ และนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ ส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาจากสถานศึกษาในกรุงเทพ ดังนั้นเมื่อเข้ามาศึกษาในวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ จึงสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี และการที่นักเรียน นักศึกษามีการพัฒนาความสามารถต่ำกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องความสามารถในการถ่ายทอดความคิดไปสู่การเขียนอย่างมีระบบ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นได้ตอบในขณะเรียนอย่างมีเหตุผล อาจเป็นเพราะลักษณะการเรียน การสอนในสาขาวิชาชีพ เป็นการถ่ายทอดความรู้ โดยเลียนท่วงท่า ท่วงทำนองจากแม่แบบโดยนักเรียน นักศึกษา ไม่ต้องใช้ความคิด เพียงแต่ใช้การจดจำและปฏิบัติให้เหมือนแม่แบบเท่านั้น ดังนั้นนักเรียนจึงมีประสบการณ์ด้านการถ่ายทอดความคิดหรือแสดงความคิดเห็นน้อย

2.1.2 การพัฒนาอารมณ์

การประเมินตามความคิดเห็นของอาจารย์เห็นว่า นักเรียน นักศึกษามีพัฒนาอารมณ์อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน มีความรู้สึกพอใจเมื่อได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงของวิทยาลัย ความมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ถอย ผลเป็นเพราะการพัฒนาอารมณ์ของคน ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาการ

ของนักเรียนนักศึกษาให้มีความคิดเหมาะสมกับวัย พึ่งตนเองได้อย่างมีทิศทาง สามารถปรับตนเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข และทำให้ผู้อื่นเป็นสุขด้วย สถานศึกษาต้องมีกฎระเบียบ เพื่อช่วยควบคุมดูแลนักเรียน นักศึกษาที่มาจากสภาพพื้นฐานที่แตกต่างกันให้อยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข ครูลักษณะที่ดีของครูจะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีให้แก่ นักเรียน ครูมีน้ำใจไมตรี มีความเป็นเพื่อน มีความเข้าใจศิษย์ มองคนในแง่ดีมีความรับผิดชอบต่อนักเรียน มีความเป็นระเบียบตรงต่อเวลา การยอมรับและรู้จักที่จะแสดงความชื่นชมกับความสำเร็จของศิษย์ การปฏิบัติตนของครูอาจารย์ เป็นตัวแบบที่นักเรียนจะรับรู้และเรียนรู้ได้ดีกว่าคำสั่งสอน หลักสูตรการเรียน การสอน ด้านนาฏศิลป์ ดนตรี การเข้าร่วมกิจกรรมจะเป็นเครื่องกลมเกลียวจิตใจให้อ่อนโยน นุ่มนวล กลุ่มเพื่อน การรวมกลุ่มกันทำให้นักเรียน นักศึกษาได้รับการตอบสนองขั้นพื้นฐาน คือยอมรับ ค่ายกย่อง การเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อนจะสร้างความเข้าใจและเรียนรู้ที่จะประพฤติตนเป็นคนดี และตามบทบาททางเพศ ทั้งหมดที่กล่าวมาจะมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้นักเรียน นักศึกษามีวุฒิภาวะทางอารมณ์ (ปรียา เกตุทัต. 2527 : 232 - 233) ส่วนข้ออื่น ๆ นักเรียน นักศึกษามีการพัฒนาอารมณ์ไม่แตกต่างจากเกณฑ์

2.1.3 การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง

การประเมินตามความคิดเห็นของอาจารย์เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อมีความมั่นใจในตนเอง มีความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามความพอใจ กล้าแสดงออกถึงความสามารถของตน มีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถหารายได้ด้วยตนเองในขณะเรียน อาจเนื่องมาจาก ความสำคัญที่จะก้าวไปสู่การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองของนักเรียน นักศึกษา คือการเรียนรู้ ถึงหน้าที่มีความเกี่ยวข้องกับตนเอง มีสภาพจิตใจที่มั่นคง เข้าสังคมได้ดี (Chickering. 1993 : 47) ส่วนในข้อความสามารถในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนและความรับผิดชอบต่องานที่ได้มอบหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอาจเนื่องจากการเรียนการสอนทั้งด้านวิชาชีพและวิชาสามัญ หลักสูตรได้กำหนดเนื้อหา วิชาวิชา มาก และการเรียนการสอนของอาจารย์ต้องสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม สถานการณ์ปัจจุบันโลก รวมทั้งต้องใช้เวลาเรียนในบางเวลา เพื่อไปฝึกซ้อมการแสดง จึงทำให้อาจารย์ต้องเร่งทำการสอนให้ทันเวลา และครบเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรกำหนด ดังนั้นการเรียนการสอนจึงไม่เปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษา แสดงความคิดเห็นหรือฝึกประสบการณ์ด้านแสดงความคิดเห็น แนวคิดจากแผนพัฒนาคนและสังคม ฉบับที่ 8 ได้ประมวลปัญหาของระบบการศึกษาที่สำคัญที่ทำให้นักเรียน นักศึกษาไทยขาดความคิดริเริ่ม ขาดทักษะในการแยกแยะเหตุผล คุณภาพของผู้สำเร็จ

การศึกษาในแต่ละระดับยังไม่เพียงพอ และนักเรียน นักศึกษา ยังมีแนวโน้มที่ขาดความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม: 2538 : 10) อาจเป็นเพราะการจัดการศึกษายังขาดการเอาใจใส่ดูแลอย่างต่อเนื่อง

2.1.4 การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

การประเมินความคิดเห็นของอาจารย์เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ อาจเป็นอาจารย์เห็นว่านักเรียน นักศึกษาของนาฏศิลป์มีความประพฤติค่อนข้างเรียบร้อยอยู่ในกฎระเบียบของวิทยาลัย และไม่เคยมีเรื่องทะเลาะวิวาทกันทั้งภายในสถาบันและนอกสถาบัน รวมทั้งไม่เคยได้รับการรายงานในเรื่องเสื่อมเสียหรือความ ไม่สุภาพเรียบร้อยจากองค์กรภายนอก ทั้งที่นักเรียน นักศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ไปทำกิจกรรมการแสดงทั้งของวิทยาลัยและการแสดงอิสระในภาคกลางคืนเป็นส่วนใหญ่

2.1.5 การพัฒนาความมีเอกลักษณ์

การประเมินความคิดเห็นของอาจารย์เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความมีเอกลักษณ์ อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเรื่องมีเอกลักษณ์การแต่งกายเฉพาะตน มีอุดมคติ อุดมการณ์เป็นของตนเอง ใฝ่หา เสริมสร้างและพัฒนาบุคลิกภาพเฉพาะตน ให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม มีแบบฉบับการพูดของตนเอง มีพฤติกรรมการแสดงออกได้เหมาะสมกับสถานภาพของตนเอง ส่วนในเรื่องมีพฤติกรรม การแสดงออกเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย ไม่แตกต่างจากเกณฑ์จากการพัฒนาเอกลักษณ์ของนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพมหานครดังกล่าว มีความมั่นคงในตนเองทั้ง บทบาท การกระทำ และพร้อมที่จะก้าวไปสู่การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ในขั้นต่อไป ดังนั้นการสร้างเอกลักษณ์ของนักเรียน นักศึกษา จึงเป็นภาวะที่สำคัญที่บิดามารดา ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ กลุ่มเพื่อน และบุคคลอื่นในสังคม ควรให้การส่งเสริมประคับประคองให้เขาประสบความสำเร็จ ในการพัฒนาเอกลักษณ์ของตนได้อย่างเหมาะสม

2.1.6 การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต

ความคิดเห็นของอาจารย์เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาเป้าหมายในชีวิตอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเรื่อง ในความรู้สึที่ดีต่อวิชาชีพที่กำลังศึกษาอยู่ มักเข้าร่วมกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิชาชีพที่กำลังศึกษา อาจเนื่องมาจากนักเรียน นักศึกษา เรียนที่วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ ซึ่งเป็นสถานศึกษาลักษณะวิชาชีพพิเศษ

นักเรียนจึงให้ความสนใจต่อสาขาวิชาที่เรียนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง และความคิดเห็นของอาจารย์ที่เห็นว่า นักเรียน นักศึกษามีการพัฒนาเป้าหมายในชีวิตอยู่ในระดับไม่แตกต่างจากเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่อง มีการวางแผนในการเรียนอย่างชัดเจน มีการวางแผนเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต มีความพยายามในการวางแผนป้องกันและแก้ปัญหาอย่างรอบคอบ และศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพตลอดเวลา อาจเป็นเพราะในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานักเรียน นักศึกษา จะ ค่อยๆ มีความชัดเจนในเป้าหมายชีวิตของตนตามประสบการณ์ที่ได้รับจากบ้านและสถานศึกษา ดังนั้นบ้านและสถานศึกษาจึงต้องช่วยชี้แนะแนวทางที่จะไปยังเป้าหมายนั้นให้ชัดเจน เพราะเด็กบางคนต้องการมีเป้าหมายในชีวิต แต่ไม่รู้จะเริ่มต้นหรือวางแผนอย่างไรที่จะไปสู่เป้าหมายในชีวิตได้ถูกต้องเหมาะสมกับตน

2.1.7 การพัฒนาบุรณการ

การประเมินความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่า นักเรียน นักศึกษามีการพัฒนาบุรณการอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องการแสดงพฤติกรรมที่สังคมยอมรับมองโลกในแง่ดี อาจเนื่องจากการพัฒนาการในชีวิตวัยรุ่น เป็นพัฒนาการจากความเป็นเด็กเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นในช่วงนี้ นักเรียน นักศึกษาต้องแสวงหาแนวทางที่จะทำตนให้เป็นผู้ใหญ่ และแสดงบทบาททางสังคมโดยการเข้ากลุ่มเพื่อน ในการรวมกลุ่มเพื่อนจะช่วยให้มีโอกาสที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน ได้เรียนรู้ในเรื่องการติดต่อกับผู้อื่น ได้รับการยอมรับ มีเพื่อนที่เข้าใจ สิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง มองโลกในแง่ดีสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อน อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการปรับตัวทางสังคม และอาจารย์เห็นว่านักเรียน นักศึกษามีการพัฒนาการอยู่ในระดับไม่แตกต่างจากเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่อง มีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม มีการวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีความสนใจใฝ่รู้เกี่ยวกับสังคม และสถานการณ์ของโลก สนใจความเสมอภาคในสังคม มีการทำงานอย่างเป็นระบบ และมีแบบแผน มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ซึ่งโดยบทบาทหน้าที่สำคัญของสถานศึกษา ต้องสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการและสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม (ลำเนาวัลย์ ขจรศิลป์, 2538 : 1)

2.1.8 ความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน

นักศึกษาคิดเห็นของอาจารย์ ต้องการได้สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา โดยรวมทุกกิจกรรมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพราะอาจารย์เห็นว่า นักเรียน นักศึกษา ควรได้รับการพัฒนาที่หลากหลาย ไม่เฉพาะแต่กิจกรรมการแสดง เพื่อให้นักเรียนจะได้มีประสบการณ์ในชีวิตมากขึ้น

2.2 ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา ทั้ง 7 ด้าน และความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา

2.2.1 การพัฒนาความสามารถ

ความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาเห็นว่า มีการพัฒนาความสามารถอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียน นักศึกษามีการพัฒนาความสามารถสูงกว่าเกณฑ์ในเรื่อง สามารถศึกษาและค้นคว้าด้วยตนเองได้ สนใจใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมในสาขาที่กำลังศึกษาอยู่ สามารถจดจำความรู้ที่อาจารย์สอนด้านวิชาการได้ สามารถจดจำความรู้ที่อาจารย์สอนด้านวิชาชีพได้ สามารถฝึกทักษะปฏิบัติในสาขาวิชาที่ศึกษาได้อย่างถูกต้อง สามารถฝึกทักษะปฏิบัติในสาขาวิชาที่ศึกษาได้อย่างสวยงาม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สามารถประสานความคิดที่หลากหลายของกลุ่มเพื่อน และสามารถนำแนวคิดไปปฏิบัติได้ เนื่องจากจากลักษณะพัฒนาการทางสติปัญญาของนักเรียน นักศึกษาวัยนี้ เป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาทางสมองสูงสุด มีความสามารถในการจดจำได้ดี สามารถคิดวิเคราะห์ทั้งทางรูปธรรมและนามธรรมได้ จึงเหมาะสมกับการเรียนในวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ได้ (สุรางค์ ไคว้ตระกูล, 2533 : 205) และการที่นักเรียน นักศึกษามีการพัฒนาความสามารถในระดับต่ำกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องรักการอ่านหนังสือ

2.2.2 การพัฒนาอารมณ์

ความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เห็นว่า มีการพัฒนาอารมณ์อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ อาจเป็นเพราะนักเรียน นักศึกษาที่เลือกเข้ามาศึกษา นักเรียน นักศึกษาได้รับการศึกษาอบรมตรงตามจุดมุ่งหมายที่หวังไว้ จึงมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อนได้ดี รวมทั้งการได้รับคำแนะนำ ความช่วยเหลือตามความเหมาะสมจากอาจารย์ รุ่นพี่ และการยอมรับนับถือจากรุ่นน้อง สิ่งเหล่านี้จะทำให้นักเรียน นักศึกษา ได้พัฒนาจิตใจ และอารมณ์ของตนได้เป็นอย่างดี

2.2.3 การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง

ความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เห็นว่ามีการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องเมื่อได้รับมอบหมายงานให้ทำจะเป็นคนตรงต่อเวลา รักษาหน้าที่ไม่แตกต่างจากเกณฑ์ อาจเป็นเพราะว่าวัยของนักเรียน นักศึกษาอยู่ในสภาวะก้ำกึ่งกันระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ดังนั้นในความรู้สึกนักเรียน นักศึกษา จึงคิดว่าตนเป็นผู้ใหญ่พอที่จะคิดที่จะตัดสินใจทำอะไรเองได้แล้ว มีความเป็นตัวของตัวเอง

2.2.4 การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เห็นว่ามีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ อาจเนื่องจากลักษณะการเรียนการสอนด้านวิชาชีพและการจัดแสดง นักเรียน นักศึกษา ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์หน่วยงาน และเพื่อตนเองในการจัดแสดงในครั้งต่อไป หรืออาจจะต้องขอความร่วมมือในระหว่างกลุ่มเพื่อนหรือรุ่นพี่ รุ่นน้อง เพื่อการรวมคณะในการรับงานแสดงอิสระ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ต้องนึกถึงสิ่งสำคัญ 2 ประการคือ การยอมรับเห็นคุณค่าของสิ่งที่แตกต่างไปจากตน และความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคล โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะ (Chickering, 1993 : 48)

2.2.5 การพัฒนาความมีเอกลักษณ์

ความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาความมีเอกลักษณ์อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่อง การมีบุคลิกภาพ ทำทาง และการแต่งกายที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของตนเอง การมีค่านิยมเป็นของตนเอง สามารถพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง มีแบบฉบับการพูดของตนเอง มีพฤติกรรมการแสดงออกได้เหมาะสมกับสถานการณ์ของตนเอง และมีการพัฒนาความมีเอกลักษณ์อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่อง การลอกเลียนแบบบุคคลที่ชื่นชอบ เพื่อพัฒนาเป็นเอกลักษณ์ของตน ตามปกตินักเรียน นักศึกษาในวัยนี้ จะลอกเลียนพฤติกรรม บุคลิกลักษณะจากบุคคลแวดล้อมที่เขารักหรือศรัทธาก่อนที่จะพัฒนาเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน (Chickering, 1993 : 48) เพราะการพัฒนาความมีเอกลักษณ์จะเกี่ยวข้องกับความสามารถ อารมณ์ วุฒิภาวะ ความเป็นตัวของตัวเอง และสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในทางบวก ซึ่งผลการวิจัยเท่าที่ผ่านมาโดยรวม นักเรียน นักศึกษาจะมีพัฒนาการสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ของนักเรียน นักศึกษา เป็นการแสวงหาเอกลักษณ์แห่งตน ทั้งด้านการเรียนรู้ เพื่อรู้จักตัวตนที่แท้จริงของตน การเรียนรู้บทบาททางเพศ และผู้สามารถผ่านวิกฤตการณ์ในการแสวงหาเอกลักษณ์ของตนไปได้ด้วยดี ก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มี บุคลิกภาพที่ดี สามารถปรับตัวให้ดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม (รัชนิ์ ลาชาโรจน์, 2527 : 135 - 138)

2.2.6 การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต

ความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เห็นว่ามีการพัฒนาเป้าหมายในชีวิต อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ อวเจนเพราะการที่วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพมีกิจกรรมการแสดงมาก โดยเฉลี่ยปีละ 200 กว่าครั้ง (กองศิลปศึกษา. 2536, 2537, 2538 ข. ไม่มีเลขหน้า) และการรับงานแสดงอิสระ ทำให้นักเรียน นักศึกษา คิดว่าตน มีประสบการณ์การแสดง การเรียน การรู้จักแก้ปัญหา และมีความพร้อมที่จะไปประกอบอาชีพตามเป้าหมายในชีวิตได้

2.2.7 การพัฒนาบูรณาการ

ตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา เห็นว่าการพัฒนาบูรณาการอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ แสดงว่านักเรียน นักศึกษาได้การพัฒนาเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรการเรียนการสอนตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

2.2.8 ความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา

ความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา มีความต้องการให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะนักเรียน นักศึกษา ต้องการการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาเกี่ยวกับวิชาชีพของตนเพื่อประสบการณ์ และความรู้ที่หลากหลาย เพื่อการศึกษาต่อและการแข่งขันเข้าสู่ตลาดแรงงาน

3. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนานักศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์ และความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษานาฏศิลป์ชั้นกลางและชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ อาจารย์จำแนกตามเพศ อายุราชการ สังกัดภาควิชา นักเรียน นักศึกษา จำแนกตาม เพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ 7 ด้าน จำแนกตามเพศ

อาจารย์เพศชาย กับอาจารย์เพศหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะ อาจารย์ชาย และอาจารย์หญิง มีพื้นฐานการศึกษาทางวิชาชีพครู มีสิทธิเสรีภาพ บทบาท หน้าที่ และภารกิจที่รับผิดชอบเหมือนกัน เข้าสู่ตำแหน่งโดยการสอบแข่งขันตามกระบวนการและหลักฐานเดียวกัน ดังนั้นแนวคิดการพัฒนานักเรียน นักศึกษา จึงไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ 7 ด้าน จำแนกตามอายุราชการ

อาจารย์ที่มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี กับอาจารย์ที่มีอายุราชการ 5 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องมาจากอาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพส่วนใหญ่ เป็นผู้มีอายุราชการ ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป จึงมีแนวคิดในเรื่องการพัฒนานักเรียน นักศึกษาที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน ดังผลงานวิจัยของศิริจันทร์ วงศ์สวัสดิ์ (2533: 136) พบว่า เพศ คุณวุฒิ ประสบการณ์ในการทำงานไม่เป็นตัวแปรที่ทำให้การพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

3.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ เกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลปกรุงเทพ 7 ด้าน จำแนกตามสังกัดภาควิชา

อาจารย์ภาควิชาสามัญ กับ อาจารย์ภาควิชาศิลปะ มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องจากทั้งครูภาควิชาสามัญและครูภาควิชาศิลปะ มีหน้าที่ในการสอนเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักเรียน นักศึกษาเหมือนกัน และมีความสำนึกในบทบาทของการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ให้มีพัฒนาการทั้งด้านสติปัญญา บุคลิกภาพ อารมณ์ นิสัย ทักษะคิด และการอยู่ร่วมกัน ในสังคม เพื่อเตรียมนักเรียน นักศึกษาให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2530 ก : 129) และ (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2523 : 4)

3.4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป กรุงเทพ เกี่ยวกับการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามเพศ

นักเรียน นักศึกษา เพศชาย กับนักเรียน นักศึกษา เพศหญิง มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะ นักเรียน นักศึกษาชายหญิง ที่เรียนในวิชาชีพศิลป์ มีความใกล้ชิดกันได้พูดคุยสนทนากัน จนมี แนวความคิดที่คล้ายคลึงกัน ตามความคิดเห็นของสุรางค์ โค้วตระกูล (2533 : 106) เห็นว่าความ แตกต่างระหว่างเพศเป็นสิ่งที่สังคมตั้งความคาดหวังไว้ ความแตกต่างจริง ๆ มีน้อยมาก ครูที่จะต้องสอนนักเรียนทั้งชายหญิง ควรจะคิดว่า นักเรียนทั้งสองเพศมีความสามารถเท่ากัน และไม่ควรถูกตั้งความคาดหวังว่าเพศหนึ่งเพศใดจะต้องมีความดีเด่นกว่ากัน

3.5 ผลการเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป กรุงเทพ เกี่ยวกับการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามระดับชั้นปี

นักเรียนระดับชั้นนาฏศิลป์ชั้นกลางกับนักศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษาทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องมาจากทั้งระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางและระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง ได้เรียนตามสายสาขาวิชา เอกของตนมาตลอด ทำให้แนวคิดในชั้นกลางกับชั้นสูงไม่แตกต่างกัน

3.6 ผลการเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามสาขาวิชา

นักเรียน นักศึกษา สาขาดุริยางค์สากล กับนักเรียน นักศึกษา สาขา นาฏศิลป์สากล มีความคิดเห็นในการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ด้านการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะผู้ที่เรียนในสาขานาฏศิลป์สากลจะเป็นนักเรียน นักศึกษาหญิง ส่วนผู้เรียน ในสาขาดุริยางค์สากล ส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียน นักศึกษาชาย และ 2 สาขาวิชาเอกนี้โดยปกติจะไม่ได้เรียนร่วมกันเหมือนนาฏศิลป์ไทย ดุริยางค์ไทย ที่จะมีการฝึกซ้อมการแสดงร่วมวงด้วยกันเสมอ แต่นาฏศิลป์สากล จะเรียนบัลเล่ต์ที่มีเพลงเฉพาะ ส่วนดุริยางค์สากลจะเรียนวงซิมโฟนีออเคสตรา จึงทำให้นักเรียน นักศึกษามีแนวความคิดด้านการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองแตกต่างกัน

3.7 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา พบว่านักเรียน นักศึกษา เพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะโดยธรรมชาติแล้วนักเรียนหญิงกับนักเรียนชาย มีความสนใจในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ทั้งการเล่นและการเรียนที่ต่างกัน นักเรียนชายชอบเล่นกีฬา การประดิษฐ์ค้นคว้าทดลอง ส่วนนักเรียนหญิงชอบดูกีฬามากกว่าเล่น สนใจการฝีมือ การสังคม การแต่งกาย อ่านหนังสือ (สุณีย์ ธีรดากร. 2523 : 207) ปัจจุบันการเรียนการสอนต้องมีการจัดกิจกรรมเสริม เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษาได้ค้นพบความสนใจ ความถนัด ความสามารถของตน และยังจะช่วยให้ นักเรียน นักศึกษาผ่อนคลายอารมณ์ เช่นการแข่งขันกีฬา สโมสรศึกษาจึงควรจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เพื่อสนองความต้องการและความสนใจของทั้งนักเรียน นักศึกษาชายและหญิงให้มีพัฒนาการตามความสามารถที่แท้จริงของตน

ข้อเสนอแนะ

ผู้บริหาร ควรตระหนักในความสำคัญของการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา ทั้งในด้านการเรียน การสอนตามหลักสูตร และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นนักเรียน นักศึกษาที่ดีมีคุณภาพ ซึ่งผลงานวิจัยนี้ได้ศึกษาการพัฒนา นักศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์ และแบบประเมินตนเองของนักเรียน นักศึกษา ชั้นกลาง และชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพ พบว่าวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ ควรจัดให้มีการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา ในด้านต่อไปนี้

1. การพัฒนาความสามารถ โดยเฉพาะการฝึกให้นักเรียน นักศึกษา มีนิสัยรักการอ่าน หนังสือ และความสามารถในการถ่ายทอดความคิดไปสู่การเขียนอย่างมีระบบ
2. การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง โดยต้องฝึกให้นักเรียน นักศึกษา มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และเมื่อได้รับมอบหมายงานให้ทำจะเป็นคนตรงต่อเวลารักษาหน้าที่ สอนให้มีลักษณะนิสัยชอบศึกษาค้นคว้า และสามารถทำรายงานด้วยตนเองได้
3. การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต อาจารย์เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักเรียน นักศึกษา เป็นผู้รู้พฤติกรรม ความสนใจ ความต้องการ รวมทั้งความคิดเห็นของนักเรียน ดังนั้นอาจารย์ผู้สอน จึงมีบทบาทมากที่จะช่วยชี้แนะให้นักเรียน นักศึกษา รู้จักการวางแผนทั้งการเรียนและการไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคต ตามศักยภาพของเด็ก ให้นักเรียนสามารถเดินไปตามแผนที่วางไว้ไปสู่อนาคตด้วยความมั่นใจ
4. การพัฒนาบุรณการ เป็นการผสมผสานการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน ของนักเรียน นักศึกษา เข้าด้วยกันกล่าวคือ อาจารย์ต้องให้คำแนะนำสั่งสอนให้นักเรียน นักศึกษา มีความสามารถทั้งด้านการเรียน ความรับผิดชอบในการทำงานไปสู่การวางแผน ด้านการเรียนอันจะนำไปสู่เป้าหมายในชีวิต มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ รู้จักการควบคุมอารมณ์ ในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป เพื่อการสร้างเสริมการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในสังคม สนใจศึกษาติดตามสถานการณ์ของโลก เพื่อความมีวิสัยทัศน์และมีความรู้ที่กว้างไกล เพื่อจะได้นำความรู้นั้นมาประยุกต์ใช้ในวิชาชีพ เพื่อการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพต่อไปได้
5. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา เช่น จัดการแข่งขันกีฬาสี จัดตั้งชมรมต่าง ๆ การจัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่างสถาบันกับองค์กรภายนอก เพื่อการศึกษาดูงาน ฝึกงานของนักเรียน นักศึกษา ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ การเชิญผู้ประสบความสำเร็จใน

ด้านอาชีพที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้ และแนวทางในการเข้าสู่อาชีพ และการจัดบริการห้องสมุด อาชีพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการจัดทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนานักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์ในส่วนภูมิภาค โดยทำการศึกษา การพัฒนานักเรียน ศึกษาตามทฤษฎีพัฒนานักศึกษาของซิดเคอริง และความต้องการในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ตามความเหมาะสมของชุมชน
2. ควรศึกษารูปแบบการบริหาร เวลาในการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมที่เหมาะสมของวิทยาลัยนาฏศิลป์
- 3 ควรศึกษาการบริหารกิจกรรมการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั้งในด้านปัญหา และระบบการจัดการที่เหมาะสม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กสิกรไทย, ธนาคาร. “การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ สู่วิถีแห่งความก้าวหน้าและความมั่นคงของชาติ ในศตวรรษหน้า,” ใน การประชุมสมัชชาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ธนาคารกสิกรไทยสำนักงานใหญ่, 2539.
- เกษม สุวรรณกุล. “สังคมยังต้องการบัณฑิตที่มีคุณภาพ,” สยามรัฐ. 3 กรกฎาคม 2534.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535 - 2539). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2535.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม, สำนักงาน. ร่างแผนพัฒนาคนและสังคมในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ฉบับปรับปรุง, 2538.
- ชิตพงษ์ ไชยวสุ. “สมรรถภาพทางกาย,” แอโรบิกด้านซ์ : การบริหารเพื่อสุขภาพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย 2528.
- ทองเรียน อมรัชกุล. การบริหารกิจการนิสิต : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2525.
- ธงชัย วงศ์เสนา. แนวทางพัฒนานักศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาในมหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- ธิดารัตน์ บุญนุช (บรรณารักษ์). “การอุดมศึกษากับการพัฒนาประเทศ,” รายงานการประชุมระดับชาติ. ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- _____. “รูปแบบและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย,” การพัฒนการผลิตบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- นภาพร เมฆรักษาวณิช. ความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียนทัศนคติในการเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม.กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514.
- อัดสำเนา
- นวลศิริ เปาโรหิตย์. “อัตรา,” ในสุขภาพจิตและการปรับอารมณ์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ม.ป.ป

นาฏศิลป์, วิทยาลัย. คู่มือนักเรียนและผู้ปกครอง. วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร, 2539. ก.

_____. โครงสร้าง การบริหารงานวิทยาลัยนาฏศิลป์. วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร, 2539 ข. อัดสำเนา.

บรรจง ชูสกุลชาติ. “บทความพิเศษของมติครู,” มติครู. 2 (16) : 8-10 ; พฤษภาคม 2538.

บุญธรรม จิตโธสง. แนวทางพัฒนานักศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาในสหวิทยาลัยอีสาน-เหนือ และสหวิทยาลัยอีสานใต้. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.

บุรินทร์ จงกลณี. การบริหารงานบริการและกิจการนักศึกษาระดับอุดมศึกษา. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2525.

ประกอบ คุปรัตน์. “แนวทางการสร้างบัณฑิตในธนาคาร : หลักสูตรการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา,” วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 20 (4) : เมษายน - พฤษภาคม 2529.

_____. ความเป็นผู้นำ เป้าหมาย และอำนาจในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

ประไพ นวลแสง. การพัฒนานักศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.

ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักงาน. รายงานสรุปผลการสัมมนาผู้บริหารเรื่อง มิติใหม่ของการพัฒนานิสิต นักศึกษา วันที่ 18-20 เมษายน 2536. โรงแรมเอเชีย พัทยา, 2536.

ปรียา เกตุทัต. “พฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่น,” ในเอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม. เล่ม 1. หน่วย 4. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2527.

พรชูลี อาชวอำรุง. นิสิตนักศึกษา หลักการ ปัญหา และแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2525.

พระราชวรมุณี (ประยุทธ์ ปยุตโต). พุทธธรรม. ฉบับปรับปรุงและขยายความธรรมสถาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. พฤติกรรมการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. งานวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา. เอกสารการประชุมทางวิชาการ ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

มนตรี แย้มกสิกร. “บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนิสิต,” ในเอกสารประกอบการสัมมนา
อาจารย์ปฏิบัติงานกิจการนักศึกษา. 27-29 สิงหาคม 2534. กรุงเทพฯ : สมาคม
 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน, 2534.

ระพี สาคริก. “การศึกษา เพื่อส่งเสริมศักยภาพและคุณลักษณะ,” สารพัฒนาหลักสูตร. 82 :
 4-11 ; มกราคม 2532.

รัชนี้ ลาขโรจน์. “ช่วงวัยของการแสวงหาเอกลักษณ์แห่งตน,” ในเอกสารการสอนชุดวิชา
พัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม. เล่ม1. หน่วยที่ 5. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัย
 ธรรมาราช, 2527.

ราชพร บำรุงศรี. การวิเคราะห์แบบการเรียนรู้ของนิสิต นักศึกษาต่างสาขาวิชา ตามแนวทฤษฎี
การเรียนรู้เชิงประสบการณ์. วิทยานิพนธ์ ค.ม.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2535. อัดสำเนา.

มหาวิทยาลัย, ทบวง. “มิติใหม่ของนิสิตนักศึกษา,” ใน เอกสารประกอบการสัมมนาการพัฒนา
งานแนะแนวเพื่อพัฒนานิสิต นักศึกษา. 18 - 20 สิงหาคม 2536. โรงแรมเอเชีย
 เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. ทบวงมหาวิทยาลัย, 2536.

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. “งานวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา,” ในเอกสารการประชุมทาง
วิชาการ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2529.

_____ . บุคลากรนิสิตนักศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. ก.

_____ . อุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2530. ข.

ศิลปศึกษา, กอง. การจัดการศึกษาศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ ดนตรีและช่างศิลป์

กองศิลปศึกษา, กรมศิลปากร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2538 ก

_____ . รายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือน. กรุงเทพฯ : กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร,
 2536. อัดสำเนา

_____ . รายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือน. กรุงเทพฯ : กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร,
 2537. อัดสำเนา.

ศิลปศึกษา, กอง รายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือน. กรุงเทพฯ : กองศิลปศึกษา

กรมศิลปากร, 2538 ข. อัดสำเนา.

_____. “กรมศิลปากร : การปรับปรุงโครงสร้างใหม่ พ.ศ.2538,” สารกรมศิลปากร.

9 (1) : มกราคม 2539.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลัก

สูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527 พ.ศ.2528.

สว่างจิต ศรีระชา. ชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.

สมสุข ชีระพิจิตร. “ลักษณะนิสัยนักศึกษา,” ใน เอกสารประกอบการสัมมนาการพัฒนางาน

แนะแนวเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา. 18 - 20 สิงหาคม 2536. โรงแรมเอเชีย

เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. ทบวงมหาวิทยาลัย, 2536.

สืบพงศ์ จินดาพล. การศึกษาปัญหาทางด้านการเรียน และการปรับตัวของนิสิตมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2533. อัดสำเนา.

สุกัญญา ไต้ธม. การพัฒนานักศึกษาของวิทยาลัยพลศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.

สุชา จันทน์เอม. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด. 2536. 126 หน้า.

สุชาดา มัสโอดี. การสำรวจบทบาทนักศึกษาตามการรับรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัย

รามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.

สุณีย์ ชีระดกร. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร, 2523

สุมน อมรวิวัฒน์. “งานบุคลากรนิสิต นักศึกษากับพัฒนาเยาวชน,” ใน เอกสารประชุมทาง

วิชาการ. หน้า 83-86. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2529.

สุรางค์ ไคว้ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. 95 หน้า.

สุวรรณ หันไชยงว. การพัฒนานักศึกษาของสหวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.

ลำเนาวิ ขจรศิลป์. มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 1 : พื้นฐานและบริการนักศึกษา. กรุงเทพฯ :

ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2537.

สำเนา ขจรศิลป์. มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2 : พื้นฐานและบริการนักศึกษา. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538.

อนุศักดิ์ สมิตสันต์. การพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.

อัมพิกา ไกรฤทธิ์. มนุษย์สัมพันธ์ในโรงงาน. กรุงเทพฯ : หจก. เอช-เอน การพิมพ์, 2532.

อุบล สาริตกร. ผลของการเข้ากลุ่มจัดสัมพันธ์ คือความเจริญส่วนบุคคล. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.

Bandura, A. "Self - efficacy : Toward a Unifying Theory of Behavioral Change,"
Psychological Review. 1977.

Berg, Theodore G. "Student Development and Liberal Arts Education," NASPA Journal.
32 (1) : Summer, 1981.

Brown, R.D. Student Development in Tomorrow in Higher Education a /Return to the
Academy. Washington D.C. : American College Personnel Association, 1974.

Blocher, D.H. "Campus Learning Environments and the Ecology of Student
Development," in J.H. Banning (ed), Campus Ecology : A Perspective for
Student Affairs. Columbus, Ohio : National Association of Student Personnel
Administrators. 1978.

X
Chebator, Paul Joseph. "Involvement and Student Outcomes : The Student Development
Effects of Co-Curricular Programs," Doctor's Dissertation. Boston College, 1995.

✓ Chickering, Arthur W. Education and Identity. Second Edition. San Francisco : Jossey -
Bass, 1993.

✓ Cronbach, Lee J. Essentials of Psychological Testing. 3rd. ed. New York : Harper and Row,
1970.

David, Arthur De Coster, "Some Effects of Different Classroom Conditions Upon Interpersonal
Relationship, Personal Adjustment and Achievement for College Freshman,"
Dissertation Abstracts International. 31 : 5182-A ; May, 1971.

Erikson, E. "Identity and the Life Cycle," Psychological Issues. 1959.

Edwards, Allen L. Technique of Attitude Scale Construction. Englewood Cliffs. N.J.
Prentice-Hall, 1957.

Feldman, K. and T.Newcomb, The Impact of College on Students. San Francisco :
Jossey Bass, 1976.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 5th ed. Auckland :
Mcgraw - Hill Book Company, 1981.

Fleming, Michael C. and Joseph G. Nellis. Principles of Applied Statistics. London :
Routledge, 1994.

X
Gibson, Gale Eureka. "Chickering's Model of Student Development and the Academic
Performance of African-American College Student on a Predominantly White
Campus," Doctor's Dissertation. North Carolina State University, 1995.

Ginzberg, Eli. The Development of Human Resoures. New York : McGraw Hill Book
Company, 1966.

Heath, Tamela M. "The Development of Self-Concept among African American and
White College Students and Its Relationship to Retention and Education
Aspirations," Dissertation Abstracts International. 55(8) : 2293-A; February, 1994.

Hollander, E.P. Principles and Method of Social Psychology. 4th ed. Oxford University
Press, Inc., 1981.

Hurlock, Elizabeth B. Development Psychology. New York : McGraw - Hill Company, 1972.

Joseph Kauffman. "Profile of College Students," The Encyclopedia of Education
The McMillan Company and the Free Press ; U.S.A., 1971.

Khan, S.B. "Affective Correlates of Academic Achievement," Journal of Education
Psychology. April, 1969.

King, P.M. and A.L. Fields. " A Framework for Student Development : From Student
Development Goals to Education Opportunity Practice," Journal of College Student
Personnel. 1980.

Kolb, D.A., I.M.Rubin and J.M.Osland. Organization Behavior Reader. New Jersey :
Prentic-Hall, 1991.

Lauer, R.H. and W.H.Handel. Social Psychology : The Theory and Application of Symbolic Interaction. Boston : Hongton Mifflin Company, 1977.

Lazarus, A.A. "On Assertive Behavior : A Brief Note," Behavior Therapy. 4; 1993.

— Miller, T.K., R.B.Winston Jr, and Associates. Administration and Leadership in Student Affairs. Muncie, In : Accelerated Development Inc., 1991.

↘ Piaget, J. Intellectual Evolution from Adolescence to Adulthood. Human Development, 1972.

✕ Powers, Richard Thomas, Jr. "The Developmental Goals of First-time Entering Community College Freshman : An Analysis of Demographic Influences Goal Importance (Student Development)," Doctor's Dissertation. University of Massachusetts, 1995.

Richard, James M. "Life Goals of American College Freshman," Journal of Counseling Psychology. 13 : 12 - 20 ; January, 1966.

Rodgers, R.F. Student Services : A Handbook for the Profession. San Francisco, C.A. : Jossey-Bass Inc. Publishers, 1989.

Ruth, M. Strang. Group Work in Education. 1958.

Sansbury David L. "Assertive Training in Groups," Personnel and Guidance Journal. 53 ; October, 1974.

✕ Smith, Eggeman Becky. "A Study of the Relative Influence of Cooperative Education on College Student's Development of Interpersonal Relationship," Doctor's Dissertation. University of Northern Colorado, 1993.

Strongman, K.T. The Psychology of Emotion. New York : John Wiley and Sons, Ltd., 1978.

Super, E. Donald. "Theory of Vocational Development," Cite by B.L. Tolbert, Counselling for Career Development. Boston : Houghton Mifflin Company, 1974.

Ted K. Bradshaw, "the Impact of Peers on Student Orientations to College : A Contextual Analysis," in Teachers and Students. ed. Martin Trow (Berkley, California Carnegie Commission on Higher Education, 1975) , 1975.

X

- Thieke, William Scott. "A Model of Developmental Change in Freshman Students : Confirming Chickering's Theory of Student Development," Disseratation Abstracts. 55(8) : 2299A - 2300A ; February, 1994.
- Vernon, Philip E. Intelligence and Cultural Enviroment. London : Methuen and Co., 1973.
- Walsh, W.W. Theories of Person-Environment Interaction : Implication for the College Student. Iowa, the American College Testing Program, 1973.
- Webster, H., M.B.Freeman, and P.Heist. "Personality Changes in College Student," In N. Sanford (ed.) The American College. New York : Wiley, 1962.
- White, R.W. Lives in Progress. New York : Dryden Press, 1958.
- Willis, Carol Ann Oakley, "Facing Moral Dilemmas : The Resident Advisor Experience and its Role in Moral Judgment Development (Student Development)," Doctor's Dissertation. Peabody College for Teachers of Vanderbilt University, 1992.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา
สำหรับอาจารย์

สำหรับนักวิจัย

เลขที่

แบบสอบถาม

--	--	--

1-3

คำชี้แจง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม
การพัฒนานักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ () ชาย

() หญิง

2. อายุราชการ () อายุต่ำกว่า 5 ปี

() อายุตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

3. สังกัดภาควิชา () วิชาสามัญ

() วิชาศิลป์

☐ 4

☐ 5

☐ 6

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ตามแนวทฤษฎีของซิกเคอริง

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	ระดับการพัฒนา				
	5	4	3	2	1
<u>ข้อคำถาม</u> ท่านคิดว่านักเรียน นักศึกษาของท่านมีการพัฒนาพฤติกรรมต่อไปนี้ระดับใด					
<u>การพัฒนาความสามารถ</u>					
1. ความสามารถในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม					☐ 7
2. ความสามารถในการสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน					☐ 8
3. ความสามารถในการถ่ายทอดความคิดไปสู่การเขียนอย่างมีระบบ					☐ 9
4. ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น ได้ตอบในขณะเรียนอย่างมีเหตุผล					☐ 10
5. ความสามารถในการอภิปรายในขณะเรียน					☐ 11
6. ความสามารถในการฝึกทักษะปฏิบัติวิชาชีพ					☐ 12
7. ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม					☐ 13
8. ความสามารถในการเป็นผู้นำ					☐ 14
9. ความสามารถในการด้านความคิดสร้างสรรค์					☐ 15
10. ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล					☐ 16
11. ความมีมนุษยสัมพันธ์					☐ 17
<u>การพัฒนาอารมณ์</u>					
12. ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเมื่อถูกกระทบทางอารมณ์					☐ 18
13. การยอมรับคำวิจารณ์จากผู้อื่น					☐ 19
14. ความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์					☐ 20
15. ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ เมื่อพบเหตุการณ์ที่ทำให้ดีใจ เสียใจ ตื่นเต้น หรือตกใจ					☐ 21
16. ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน					☐ 22
17. มีความรู้สึกพอใจเมื่อได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงของวิทยาลัย					☐ 23

ข้อความ	ระดับการพัฒนา					
	5	4	3	2	1	
18. มีความอดทนและอดกลั้นต่อเหตุการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา						☐ 24
19. ความมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย						☐ 25
<u>การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง</u>						
20. ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน						☐ 26
21. มีความมั่นใจในตนเอง						☐ 27
22. ความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง						☐ 28
23. ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย						☐ 29
24. เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามความพอใจของตน						☐ 30
25. กล้าแสดงออกถึงความสามารถของตน						☐ 31
26. มีความเป็นตัวของตัวเอง						☐ 32
27. สามารถหารายได้ด้วยตนเองในขณะเรียน						☐ 33
<u>การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล</u>						
28. การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล						☐ 34
29. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเมื่ออยู่ในสถาบัน						☐ 35
30. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเมื่ออยู่นอกสถาบัน						☐ 36
31. การสังสรรค์กับเพื่อนร่วมสถาบันในโอกาสต่าง ๆ						☐ 37
32. ความสามารถในการทำงานร่วมกับเพื่อนต่างเพศโดยไม่ขัดเขิน						☐ 38
33. ความสามารถในการเลือกคบคน						☐ 39
34. ความสามารถในการเข้าสังคม						☐ 40
35. การยอมรับความสามารถของผู้อื่น						☐ 41
<u>การพัฒนาความมีเอกลักษณ์</u>						
36. มีเอกลักษณ์ในการแต่งกายเฉพาะตน						☐ 42
37. มีอุดมคติ อุดมการณ์เป็นของตนเอง						☐ 43
38. มีพฤติกรรมแสดงออกเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย						☐ 44

ข้อความ	ระดับการพัฒนา					
	5	4	3	2	1	
39. ใฝ่หา เสริมสร้าง และพัฒนานบุคลิกภาพเฉพาะตน						☐ 45
40. ให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม						☐ 46
41. มีแบบฉบับการพูดเป็นของตนเอง						☐ 47
42. มีพฤติกรรมแสดงออกได้เหมาะสมกับสถานภาพของตนเอง						☐ 48
<u>การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต</u>						
43. มีการวางแผนในการเรียนอย่างชัดเจน						☐ 49
44. มีการวางแผนเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต						☐ 50
45. มีความพยายามในการวางแผนป้องกันและแก้ปัญหาอย่างรอบคอบ						☐ 51
46. มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชาชีพที่กำลังศึกษา						☐ 52
47. มักจะเข้าร่วมกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิชาชีพที่กำลังศึกษา						☐ 53
48. ศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพตลอดเวลา						☐ 54
<u>การพัฒนาบุรณาการ</u>						
49. มีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม						☐ 55
50. การแสดงออกทางพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ						☐ 56
51. มีการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต						☐ 57
52. มีความสนใจใฝ่รู้เกี่ยวกับสังคม และสถานการณ์ของโลก						☐ 58
53. สนใจความเสมอภาคในสังคม						☐ 59
54. มองโลกในแง่ดี						☐ 60
55. มีการทำงานอย่างเป็นระบบและมีแบบแผน						☐ 61
56. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์						☐ 62

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา
คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
<u>ข้อคำถาม</u> ท่านต้องการการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ในข้อต่อไปนี้ ระดับใด					
57. จัดตั้งองค์การนักเรียน นักศึกษา เพื่อให้รู้จักความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่					☐ 63
58. จัดสอนซ่อมเสริมพิเศษแก่นักเรียน นักศึกษาที่เรียนอ่อน เพื่อเป็นการพัฒนาทางด้านสติปัญญา					☐ 64
59. จัดโครงการสอนพิเศษ เพื่อส่งเสริมอาชีพรอง เช่น มัคคุเทศก์ คอมพิวเตอร์ การจัดการ พิมพ์ดีด งานประชาสัมพันธ์					☐ 65
60. จัดตั้งชมรมต่าง ๆ เช่น ชมรมการแสดงและเขียนบท ชมรมดนตรี ชมรมวิชาการ เพื่อเปิดโอกาสให้แสดงความสามารถ					☐ 66
61. จัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทางด้านวิชาการ เพื่อการฝึกงาน การศึกษาดูงานของนักเรียน นักศึกษา					☐ 67
62. จัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทางด้านวิชาชีพ เพื่อการฝึกงาน การศึกษาดูงานของนักเรียน นักศึกษา					☐ 68
63. จัดกิจกรรม ความร่วมมือระหว่างสถาบันกับบริษัท องค์การภายนอก ทางด้านวิชาการ เพื่อการฝึกงานการ ศึกษาดูงานของนักเรียน นักศึกษา					☐ 69
64. จัดกิจกรรม ความร่วมมือระหว่างสถาบันกับบริษัท องค์การภายนอก ทางด้านวิชาชีพ เพื่อการฝึกงานการ ศึกษาดูงานของนักเรียน นักศึกษา					☐ 70
65. การเชิญผู้ประสบความสำเร็จในด้านอาชีพที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาโดยตรงเป็นประจำ					☐ 71
66. จัดบริการห้องสมุดอาชีพ เพื่อให้ข่าวสารข้อมูล ด้านการประกอบอาชีพตามสาขาวิชา					☐ 72
67. จัดบริการห้องสมุดอาชีพ เพื่อให้ข่าวสาร ข้อมูลด้านการประกอบอาชีพอิสระ					☐ 73

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					
	5	4	3	2	1	
68. จัดอบรมให้แก่นักเรียน นักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษา เพื่อเตรียมตัวเข้าทำงานหรือศึกษาต่อ						☐ 74
69. จัดโครงการพัฒนา อบรมจิตใจ โดยส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาได้ฝึกนั่งสมาธิ						☐ 75
70. จัดสถานที่เพื่อดำเนินโครงการพัฒนาอบรมจิตใจให้อย่างเป็นสัดส่วน						☐ 76
71. จัดโครงการกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์						☐ 77
72. เชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ เช่น ความรู้เกี่ยวกับความเจริญของโลกยุคโลกาภิวัตน์						☐ 78
73. เชิญนักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัดหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการเมืองมาบรรยายเกี่ยวกับการบริหารและการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย						☐ 79
74. จัดแข่งขันกีฬาเป็นประจำทุกปี						☐ 80

แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา
สำหรับนักเรียน นักศึกษา

สำหรับผู้วิจัย

คำชี้แจง แบบประเมินตนเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ตามแนวทฤษฎี
การพัฒนานักศึกษาของซิคเคอริง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริม
การพัฒนานักเรียน นักศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ

เลขที่

แบบสอบถาม

--	--	--

1-3

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ () ชาย
() หญิง
2. ระดับชั้นปี () ระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง
() ระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง
3. สาขาวิชา () นาฏศิลป์ไทย
() ดุริยางค์ไทย
() นาฏศิลป์สากล
() ดุริยางค์สากล

☐ 4

☐ 5

☐ 6

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ตามแนวทางทฤษฎีการพัฒนา
นักศึกษาของซิดเคอริง

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	ระดับการพัฒนา				
	5	4	3	2	1
<u>ข้อคำถาม</u> ท่านคิดว่าตนเองมีการพัฒนาในเรื่องต่อไปนี้ในระดับใด					
<u>การพัฒนาความสามารถ</u>					
1. สามารถศึกษา และค้นคว้าด้วยตนเองได้					☐ 7
2. สนใจใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมในสาขาที่กำลังศึกษาอยู่					☐ 8
3. รักการอ่านหนังสือ					☐ 9
4. สามารถอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ แล้วสามารถนำมา จินตนาการเป็นการแสดงได้					☐ 10
5. สามารถจดจำความรู้ที่อาจารย์สอนด้านวิชาการได้					☐ 11
6. สามารถจดจำความรู้ที่อาจารย์สอนด้านวิชาชีพได้					☐ 12
7. สามารถฝึกทักษะปฏิบัติในสาขาวิชาที่ศึกษาได้อย่าง ถูกต้อง					☐ 13
8. สามารถฝึกทักษะปฏิบัติในสาขาวิชาที่ศึกษาได้อย่างสว งาม					☐ 14
9. สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม					☐ 15
10.สามารถประสานความคิดที่หลากหลายของกลุ่มเพื่อนและ สามารถนำแนวคิดไปปฏิบัติได้					☐ 16
<u>การพัฒนาอารมณ์</u>					
11. สามารถทำงานร่วมกับบุคคลที่ไม่ชอบได้					☐ 17
12. สามารถระงับอารมณ์เมื่อถูกผู้อื่นติเตียนหรือกล่าวหา					☐ 18

ข้อความ	ระดับการพัฒนา					
	5	4	3	2	1	
การพัฒนาอารมณ์						
13. ปฏิบัติในสิ่งที่กลุ่มเพื่อนชอบและยอมรับ						☐ 19
14. เมื่อมีปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง จะเล่าให้เพื่อนสนิทฟัง เพื่อช่วยกันคิดแก้ปัญหา						☐ 20
15. ยินดีเมื่อเพื่อนได้รับการคัดเลือกไปแสดงนาฏศิลป์-ดนตรีต่างประเทศ						☐ 21
16. สามารถควบคุมปฏิกิริยา เมื่อถูกทำร้าย						☐ 22
17. ให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิดในการฝึกทักษะวิชาชีพจนเสียกระบวนการ						☐ 23
18. สามารถควบคุมอารมณ์ เมื่อพบเหตุการณ์ที่ทำให้ดีใจ เสียใจ ตื่นหรือตกใจ						☐ 24
การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง						
19. มีความมั่นใจในความคิด และการกระทำของตนเอง						☐ 25
20. ชอบค้นคว้า และทำรายงานด้วยตนเอง						☐ 26
21. มีความขยันหมั่นเพียรและอดทนในการฝึกซ้อมตามสาขาวิชาชีพ						☐ 27
22. มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก						☐ 28
23. มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา						☐ 29
24. เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน จะเป็นคนตรงต่อเวลารักษาน้ำที่						☐ 30
25. สามารถหารายได้จากการแสดงตามสาขาวิชาชีพในระหว่างเรียน						☐ 31
26. สามารถจัดสรรเงินที่ได้รับในแต่ละเดือนได้อย่างเพียงพอ						☐ 32
27. เมื่อมีปัญหาสามารถแก้ไขด้วยตนเองมากกว่าจะต้องพึ่งบิดามารดา หรือเพื่อนฝูง						☐ 33
28. สามารถคิดอย่างมีเหตุผล และรอบคอบก่อนการตัดสินใจ						☐ 34

ข้อความ	ระดับการพัฒนา						
	5	4	3	2	1		
การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล							
29. สามารถแยกแยะเพื่อนที่ดี และเพื่อนที่ไม่ดีได้						☐	35
30. สามารถทำงานหรือแสดงร่วมกับผู้อื่นในสถาบัน						☐	36
31. สามารถทำงานหรือแสดงร่วมกับผู้อื่นนอกสถาบัน						☐	37
32. สามารถยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ฐานะ ความรู้ และแม้กระทั่งผู้ที่มีความเป็ยงเบนทางเพศ						☐	38
33. รู้สึกสบายใจเมื่อได้ปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มเพื่อน						☐	39
34. สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนต่างเพศได้โดยไม่ขัดเขิน						☐	40
35. สามารถพูดคุยกับบุคคลที่ไม่รู้จักได้ในโอกาสต่าง ๆ						☐	41
36. เพื่อน ๆ มักขอให้ไปร่วมงานการแสดง						☐	42
37. มีอิสระในการเลือกคบคนที่พอใจ						☐	43
38. ให้ความช่วยเหลือเพื่อนในโอกาสอันควร						☐	44
การพัฒนาความมีเอกลักษณ์							
39. การมีบุคลิกภาพ ท่าทาง และการแต่งกายที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของตนเอง						☐	45
40. การลอกเลียนแบบบุคคลที่ชื่นชอบ เพื่อพัฒนาเป็นเอกลักษณ์ของตน						☐	46
41. การมีค่านิยมเป็นของตนเอง						☐	47
42. สามารถพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง						☐	48
43. มีแบบฉบับการพูดของตนเอง						☐	49
43. มีพฤติกรรมการแสดงออกได้เหมาะสมกับสถานการณ์ของตนเอง						☐	50
การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต							
45. สามารถวางแผนในการเรียนค่อนข้างชัดเจน						☐	51

ข้อความ	ระดับการพัฒนา					
	5	4	3	2	1	
46. การมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต						☐ 52
47. การศึกษาในปัจจุบัน สามารถใช้เป็นพื้นฐานในการเตรียมตัว เพื่อความมั่นคงของชีวิตในอนาคต						☐ 53
48. ฝึกภาคปฏิบัติและร่วมกิจกรรมการแสดง เพื่อให้เกิดทักษะในประสบการณ์วิชาชีพอย่างเพียงพอ						☐ 54
49. สามารถวางแผนการดำเนินชีวิตในอนาคต						☐ 55
50. ความสามารถวางแผนในการป้องกันแก้ไขปัญหาอย่างรอบคอบ						☐ 56
51. วางแผนไว้แล้วว่า เมื่อสำเร็จการศึกษาและยังไม่มียานพาหนะที่มั่นคงจะทำอะไร เพื่อหารายได้						☐ 57
52. การมีจุดมุ่งหมายในด้านคู่ครองอย่างชัดเจน						☐ 58
<u>การพัฒนาบุรณการ</u>						
53. นำความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพตามจุดมุ่งหมายในอนาคตได้						☐ 59
54. การสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม						☐ 60
55. การควบคุมอารมณ์ในการติดต่อปฏิสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไปได้						☐ 61
56. การศึกษาและติดตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสถานการณ์ของโลก เพื่อนำมาปรับใช้กับชีวิต						☐ 62
57. การศึกษาและติดตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสถานการณ์ของโลก เพื่อนำมาปรับใช้กับการเรียน						☐ 63
58. การศึกษาและติดตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสถานการณ์ของโลก เพื่อนำมาปรับใช้กับการทำงาน						☐ 64
59. การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล						☐ 65
60. เข้าใจลักษณะนิสัยของตนเอง						☐ 66

ข้อความ	ระดับการพัฒนา						
	5	4	3	2	1		
61. เข้าใจในความประพฤติของตนเอง						☐	67
62. การพัฒนาตนเองในด้านความรู้และคุณธรรม						☐	68
63. การมีความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม เช่น อนุรักษ์ศิลป วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม						☐	69
64. การประพฤติ ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของ วิทยาลัย						☐	70

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา
คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					
	5	4	3	2	1	
ข้อคำถาม ท่านคิดว่าต้องการให้วิทยาลัยควรจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริม การพัฒนาให้กับท่าน ในข้อต่อไปนี้ระดับใด						
45. จัดตั้งองค์การนักเรียน นักศึกษาเพื่อให้รู้จักความรับผิดชอบ ต่องานในหน้าที่						☐ 71
46. จัดสอนซ่อมเสริมพิเศษแก่นักเรียน นักศึกษาที่เรียนอ่อน เพื่อเป็น การพัฒนาทางด้านสติปัญญา						☐ 72
47. จัดโครงการสอนพิเศษ เพื่อส่งเสริมอาชีพพรอง เช่น มัคคุเทศก์ คอมพิวเตอร์ การจัดการ พิมพ์ดีด งานประชาสัมพันธ์						☐ 73
48. จัดตั้งชมรมต่าง ๆ เช่น ชมรมการแสดงและเขียนบท ชมรมดนตรี ชมรมวิชาการ จัดโอกาสให้แสดงความสามารถ						☐ 74
49. เชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้ตามชมรมต่าง ๆ						☐ 75
50. จัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทาง ด้านวิชาการเพื่อการฝึกงาน การศึกษาดูงานของนักเรียนนักศึกษา						☐ 76
51. จัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทาง ด้านวิชาชีพ เพื่อการฝึกงาน การศึกษาดูงานของนักเรียนนักศึกษา						☐ 77
52. จัดกิจกรรม ความร่วมมือระหว่างสถาบันกับบริษัท องค์การ ภายนอก ทางด้านวิชาการ เพื่อการฝึกงาน การศึกษาดูงานของ นักเรียน นักศึกษา						☐ 78
53. จัดกิจกรรม ความร่วมมือระหว่างสถาบันกับบริษัท องค์การ ภายนอก ทางด้านวิชาชีพ เพื่อการฝึกงาน การศึกษาดูงานของ นักเรียน นักศึกษา						☐ 79
54. การเชิญผู้ประสบความสำเร็จในด้านอาชีพที่เกี่ยวข้องมาให้ความ รู้แก่นักเรียน นักศึกษา โดยตรงเป็นประจำ						☐ 80
55. จัดบริการห้องสมุดอาชีพ เพื่อให้ข่าวสารข้อมูลด้านการประกอบ อาชีพ ตามสาขาวิชา						☐ 81

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					
	5	4	3	2	1	
76. จัดบริการห้องสมุดอาชีพ เพื่อให้ข่าวสาร ข้อมูลด้านการประกอบอาชีพอิสระ						☐ 82
77. จัดอบรมให้แก่นักเรียน นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาเพื่อเตรียมตัวเข้าทำงานหรือศึกษาต่อ						☐ 83
78. จัดโครงการพัฒนา อบรมจิตใจ โดยส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาได้ฝึกสมาธิ						☐ 84
79. จัดสถานที่เพื่อดำเนินโครงการพัฒนาอบรมจิตใจให้อย่างเป็นสัดส่วน						☐ 85
80. โครงการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์						☐ 86
81. เชิญนักวิชาการศึกษามาให้ความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ เช่น ความรู้เกี่ยวกับความเจริญของโลกยุคโลกาภิวัตน์						☐ 87
82. เชิญนักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการเมืองมาบรรยายเกี่ยวกับการบริหารและการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย						☐ 88
83. จัดแข่งขันกีฬาเป็นประจำทุกปี						☐ 89

ที่ ทม 1007/067

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๗ มกราคม 2542

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางนริรัตน์ วิจิตรแก้ว นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนานักศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์และการประเมินตนเองของนักเรียนนักศึกษานาฏศิลป์ชั้นกลางและชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ" โดยมี ดร.จรรุวรรณ สกุลกู และ ดร.สมสุข ชีระพิจิตร เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากอาจารย์ นักเรียน และนักศึกษา โดยขออนุญาตให้อาจารย์ จำนวน 60 คน นักเรียน และนักศึกษา จำนวน 245 คน ตอบแบบสอบถามการพัฒนาการศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์และการประเมินตนเอง ของนักเรียนนักศึกษานาฏศิลป์ชั้นกลางและชั้นสูง ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2542

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ นางนริรัตน์ วิจิตรแก้ว ได้เก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร. 258-4119

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สัจกุล
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ดร.สิริชัยชาญ พักจำรูญ
ผู้อำนวยการสถาบันนาฏดุริยางคศิลป์
สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อ้อมเดือน สดมณี
อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
4. ดร.สุพร ตั้งสมวรพงษ์
อาจารย์ประจำภาควิชาการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์
อาจารย์ประจำภาควิชาการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล นางนรีรัตน์ วิจิตรแก้ว

สถานที่เกิด จังหวัดสุโขทัย

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 226/3 หมู่บ้านพรทิววิลล่า 4 แขวงทวีวัฒนา

เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน นักวิชาการศึกษา 7 รักษาการหัวหน้ากลุ่มงาน

วิจัยและพัฒนาการศึกษา

สถานที่ทำงานปัจจุบัน สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร

ประวัติการศึกษา 2520 การศึกษามหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก

2542 การศึกษามหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การพัฒนานักศึกษา ตามความคิดเห็นของอาจารย์และการประเมินตนเองของนักเรียน
นักศึกษานาฏศิลป์ชั้นกลางและชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ

บทคัดย่อ
ของ
นริรัตน์ วิจิตรแก้ว

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา
มีนาคม 2542

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการพัฒนานักศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์และการประเมินตนเองของนักเรียน นักศึกษานาฏศิลป์ชั้นกลางและชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ ตามทฤษฎีการพัฒนาการศึกษาของซิคเคอริง 7 ด้าน คือ การพัฒนาความสามารถ การพัฒนาอารมณ์ การพัฒนาความเป็นตัวของตัว การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต การพัฒนาบูรณาการ และศึกษาความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวน 60 คน จำแนกตามตัวแปรประกอบด้วย เพศ อายุราชการ ภาควิชาสังกัด และนักเรียนชั้นกลาง นักศึกษาชั้นสูง จำนวน 245 คน จำแนกตามตัวแปรประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา เครื่องมือใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของไลเคิร์ต (Likert's Scale) ได้แบบสอบถามคืนทั้ง 2 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที - เทสต์ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์รายคู่ แบบวิธีของเชฟเฟ (Scheffe')

ผลการวิเคราะห์

1. ความคิดเห็นของอาจารย์

1.1 จากการศึกษาการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา ตามทฤษฎีของซิคเคอริง ทั้ง 7 ด้าน พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

1.2 จากการประเมินโดยทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดพบว่า นักเรียน นักศึกษามีการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ในด้านการพัฒนาอารมณ์ การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ ส่วนด้านการพัฒนาความสามารถ การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต การพัฒนาบูรณาการ มีการพัฒนาไม่แตกต่างจากเกณฑ์

1.3 จากการเปรียบเทียบตามตัวแปร พบว่า อาจารย์ที่มีเพศ อายุราชการ และ ภาควิชาสังกัด ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา นักเรียน นักศึกษาทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

1.4 จากการศึกษาความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา พบว่าอาจารย์ต้องการให้วิทยาลัยจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา นักเรียน นักศึกษาโดยรวมอยู่

ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความต้องการการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ยกเว้นข้อ เชิญนักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ ด้านการเมืองมาบรรยายเกี่ยวกับการบริหารและการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย มีความต้องการการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง และจากการประเมินความคิดเห็น อาจารย์ต้องการการจัดกิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความต้องการการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ทุกข้อยกเว้น ข้อ เชิญนักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ ด้านการเมืองมาบรรยายเกี่ยวกับการบริหารและการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย มีความต้องการการจัดกิจกรรมไม่ต่างจากเกณฑ์

2. ความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา

2.1 จากการศึกษาการพัฒนา นักเรียน นักศึกษา ตามทฤษฎีของซิดเคอริง ทั้ง 7 ด้าน พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนา ทั้ง 7 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีการพัฒนาอยู่ในระดับมากในด้าน การพัฒนาอารมณ์ การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ และการพัฒนานิสัยการ ส่วนในด้าน การพัฒนาความสามารถ การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง และการพัฒนาเป้าหมายในชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 จากการประเมินโดยทดสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดพบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาทั้ง 7 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน นักเรียน นักศึกษา มีการพัฒนาอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ทุกด้าน

2.3 จากการเปรียบเทียบตามตัวแปร พบว่า นักเรียน นักศึกษา ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน ไม่แตกต่างกัน และนักเรียน นักศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นปี แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียน นักศึกษา ที่เรียนสาขาวิชาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทั้ง 7 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น สาขาวิชานาฏศิลป์สากล กับสาขาดุริยางค์สากล มีความคิดเห็นแตกต่างกันในด้านการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง

2.4 จากการศึกษาความต้องการ การจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา พบว่านักเรียน นักศึกษา ต้องการให้วิทยาลัยจัดกิจกรรมเพื่อพิจารณา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความต้องการการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับมาก

ทุกข้อยกเว้นข้อเชิงุ นักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด หรือผู้ทรงคุณวุฒิ
ที่มีประสบการณ์ด้านการเมืองมาบรรยายเกี่ยวกับการบริหารและการปกครองประเทศ ตาม
ระบอบประชาธิปไตย มีความต้องการการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง และจากการประเมิน
ความคิดเห็น นักเรียน นักศึกษา มีความต้องการการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนา โดยรวม
อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
นักเรียน นักศึกษา ต้องการการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ทุกข้อ

STUDENT DEVELOPMENT ACCORDING TO THE VIEWPOINTS OF FACULTY MEMBERS AND
SELF EVALUATION OF STUDENT DRAMATIC ARTS COLLEGE IN BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
NAREERAT VICHITKAOW

Presented in partial fulfillment of the requirements of the
Master of Education degree in Higher Education
at Srinakharinwirot University
March 1999

The purpose of this research was to study the viewpoints of faculty members and drama students at Dramatic Arts College , Bangkok on student development according to student development theory of Arther W. Chickering , and on activity demands for supporting , student development. The emphasis was placed in seven areas; developing competence , managing emotions , moving through autonomy toward independence , developing mature interpersonal relationship , establishing identity , developing purpose, and developing integrity. The sample included 60 faculty members classified by gender , working period , and academic department and 245 students enrolling in the intermediate dramatic arts and the advanced dramatic arts program classified by gender , class level and field of study. The instrument used were questionnaires of five-point Likert-type scale. The statistical procedures used to analyze the data were mean , standard deviation, t-test , One way analysis of variance , and Scheffe' method. The results were as follows;

1. On faculty members' viewpoint, the overall student development was at moderate level. When compared to a preset standard, student development was significantly higher than the standard at .05 level. When compared according to gender , working period , and academic department , there was no significant difference found. However , it was found that faculty members' demands for activity supporting student development was at the high level and these demands were significantly higher than a preset standard.

2. On students' viewpoints, the overall student development was at moderate level. When compared to a preset standard student development was significantly higher than the standard at .05 level. The comparison classified by gender , class level , and field of study resulted that students with different field of study had different viewpoints on the aspects of moving through autonomy toward interdependence. There was no difference found on other pairs of comparison. Students' demands for activity supporting student development was at the high level and the demands were significantly higher than the preset standard. Male and female students were found to have different demands for activity supporting student development , but there was no difference on the others.